

İZMİR
KÂTİP ÇELEBİ
ÜNİVERSİTESİ
2010

T.C.

İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**KUR'ÂN ELFÂZINDA TAKRÎB USÛLÜ
(AŞERE-İ KÜBRÂ)**

Yüksek Lisans Tezi

SELİM MENTEŞELİ

İZMİR-2018

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

KUR'ÂN ELFÂZINDA TAKRÎB USÛLÜ
(AŞERE-İ KÜBRÂ)

Yüksek Lisans Tezi

SELİM MENTEŞELİ

DANIŞMAN: DR. ÖĞR. Ü. İSKENDER ŞAHİN

İZMİR-2018

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi / Projesi olarak sunduğum“Kur’ân Elfazında Takrib Usûlü (Aşere-i Kübra)”adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

... / ... / 2018

Selim MENTEŞELİ

TS EN ISO
9001:2015

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ/PROJE SINAVI TUTANAK FORMU

Dok. No: FR/604/21

İlk Yayın Tar.: 03.10.2017

Rev. No/Tar.: 00/..

Sayfa 1 / 1

GÖNDEREN : Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı
GÖNDERİLEN : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalımız Yüksek Lisans / ~~Doktora~~ Programı öğrencisi Selim MENTEŞELİ' nin ile ilgili Tez/Proje Sınav Tutanağı aşağıdadır.

Tarih: 27.09.2018
Sayı :

Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Saffet KESKİ
İmza

SINAV TUTANAĞI

Tez/Proje Sınav Jürimiz tarafından incelenen Kur'an Elfazında Takrib Usulü (Aşer)-i Kübra) başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili olarak jürimiz 27.03.2018 tarihinde toplanmış ve adı geçen öğrenciyi Tez/Proje Sınavına tabi tutmuştur. Sınav sonucunda adayın tezi hakkında OYÇOKLUĞU/ÇİBİRLİĞİ ile aşağıdaki karar verilmiştir.

KABUL

Kabul Edilen Yüksek Lisans / ~~Doktora~~ tezi:

- i) Bilime yenilik getirmiştir
- ii) Yeni bir bilimsel yöntem geliştirmiştir
- iii) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulamıştır
- iv) Uygulama yapmıştır (sadece Yüksek Lisans'ta geçerlidir)

RED

DÜZELTME *

Tez Sınav Jürisi

Unvanı ve Adı Soyadı

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Ü. İskender ŞAHİN

Üye

Doç. Dr. Sevgi TÜTÜN

Üye

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

Üye

Üye

Eki : Tez Değerlendirme Formu (Her bir jüri için).

* Tez sınavında düzeltme kararı verilmesi halinde jüri tarafından öngörülen düzeltmelere ilişkin bir jüri raporu eklenmelidir. Düzeltmeler için Ek süre her defasında en fazla yüksek lisans öğrencileri için 3 ay, doktora öğrencileri için 6 aydır.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KUR'ÂN ELFÂZINDA TAKRÎB USÛLÜ (AŞERE-İ KÜBRÂ)

Selim MENTEŞELİ

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı

“Kur’ân Elfazında Takrib Usûlü (Aşere-i Kübra)” isimli çalışmamız bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Tezimizin giriş bölümünde, Kur’ân ve kıraât ilmi üzerinde durduk. Burada Kur’ân’ın ve kıraât ilminin tanımını yaptık. Daha sonra kıraât ilminin konusu, faydası ve ortaya çıkışı konularını ele aldık. Kıraât ilminde yedi harf başlığı altında İmam-ı Cezerî’ye göre “Ahruf-u Seb’a” ve günümüzde Ahruf-u Seb’a’nın mahiyeti konusuna değindik. Sahih kıraâtler için aranan şartları inceledikten sonra kıraât imamlarının yaşadığı dönemler, kıraât vecihlerinin kitaplaştırılma süreci, kıraâti öğrenme ve öğretme metotları, kıraât ilmindeki tarikler ve kıraât imamlarının, ravilerin, tariklerin isimleri konularını ele aldık.

Tezimizin birinci bölümünde takrib usûlü (aşere-i kübra) başlığı altında istiaze, besmele, medler, hâ-i sekit, terkik, tağlîz, idğam ve ibrahim kelimesi üzerinde durduk.

Tezimizin ikinci bölümünde ise Kur’ân elfazında takrib usûlüne örnekler verdik. Burada Fatiha, Bakara ve Âl-i İmrân sûrelerini inceledik.

Kelimeler: Kıraât, Aşere, Takrib, Terkik, Med.

ABSTRACT
Master's Thesis
TAKRİB METHODOLOGY İN QURANİC WORDS (ASHEREİ KUBRA)
Selim MENTEŞELİ
İzmir Kâtip Çelebi University
Institute of Social Sciences
Department of Basic Islamic Sciences

Our study “Descent Methods in the Quran Wordings” consists of an introduction and two sections. In the introduction part of our thesis, we focused on the Quran and the recitation discipline. Here we have defined the Quran and the recitation methods.

Under the title of “Seven Letters in the Quran Recitation” we have mentioned the “Ahruf-u Seb’a” according to Imam el-Cezerî and the nature of “Ahruf-u Seb’a” today.

After analyzing the required qualifications for the authentic recitation, we have discussed the periods of the imams who recites, the booking process of the recitations, the methods of learning and teaching the recitation, different cults of recitation, the names of the reciters and the transferrers.

In the first part of the thesis we have emphasized on the subordination, submission, extends, hâ-i sekit, thinning, thickening, idğam and word of Ibrahim.

In the second part of our thesis, we have given examples in the Qur'anic text. Here we have examined the surahs of Fatiha, Bakara and Âl-i Imrân.

Key Words: Kıraât, Aşere, Takrib, Terkik, Med.

İÇİNDEKİLER

KUR'ÂN ELFAZINDA TAKRİB USÛLÛ (AŞERE-İ KÛBRA)

ÖNSÖZ	VIII
GİRİŞ	1
KUR'ÂN VE KIRAÂT İLMİ.....	1
1. KUR'ÂN'IN TANIMI	1
2. KIRAÂT İLMİ.....	2
2.1 Kıraât Kelimesinin Anlamı	2
2.2. Bir Disiplin Olarak Kıraât İlmi	2
2.3. Kıraât İlminin Faydası.....	2
3. KIRAÂT İLMİNDE YEDİ HARF	4
3.1. İmam-ı Cezerî'ye Göre “Ahruf-u Seb'a”	5
3.2. Günümüzde Ahruf-u Seb'a'nın Mahiyeti	7
4. KIRAÂT İLMİNİN TEDVİNİ.....	8
5. KIRAÂTİ ÖĞRENME VE ÖĞRETME METODLARI	8
5.1. Semâ Usûlü	8
5.2. Arz Usûlü	9
6. KIRAÂT İLMİNDEKİ TARİKLER.....	9
6.1. Tilavet Bakımından Tarikler	9
6.2. Kıraâtlerin Sayısı Bakımından Tarikler	11
6.3. Kitaplar ve Beldeler Bakımından Tarikler	11
b. Beldeler Bakımından Tarikler	13
7. KIRAÂT İMAMLARININ, RAVİLERİN ve TARİKLERİN İSİMLERİ	15
BİRİNCİ BÖLÜM	19
TAKRİB USÛLÛ (AŞERE-İ KÛBRA).....	19

1. İSTİAZE	19
2. BESMELE	20
3. MEDLER	25
3.1. Medd-i Tabîi.....	26
3.2. Medd-i Munfasıl.....	26
3.3. Medd-i Muttasıl.....	28
3.4. Medd-i Ârız	30
3.5. Medd-i Lîn.....	32
3.6. Medd-i Tâzîm	33
3.7. Medd-i Mübalağa (Lâ-i Tebrîe)	36
3.8. Medd-i Sıla	36
4. HÂ-İ SEKÎT	39
5. TERKÎK	42
6. TAĞLİZ (EZRAK İÇİN LAM (J) HARFİNİN KALIN OKUNUŞU)	43
7. İDĞAM	44
7.1 İdğamın Sebepleri:	45
7.2 İdğamın Çeşitleri:.....	46
7.3 İdğamın Manileri	50
8. İBRAHİM KELİMESİ.....	51
İKİNCİ BÖLÜM	53
KUR'ÂN ELFAZINDA TAKRİB USÛLÜ ÖRNEKLERİ	53
1. FATİHA SÛRESİ	53
2. BAKARA SÛRESİ.....	54
3. ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ	117
SONUÇ.....	153
KAYNAKÇA	155
ÖZGEÇMİŞ.....	155

KISALTMALAR LİSTESİ

- age. : Adı Geçen Eser
b. : İbn
bkz. : Bakınız
c. : Cilt
h. : Hicri
Hz. : Hazretleri
m. : Miladi
ö. : Ölümü
r.a. : Radıyallahu Anh
s. : Sayfa
s.a.v. : Sallallahu Aleyhi ve Sellem
sy. : Sayı
thk. : Tahkik eden
ts. : Tarihsiz
Yay. : Yayınları

ÖNSÖZ

Kıraât kelimesi lügat anlamı itibarıyla tilavet etmek ve dikkatle okumak demektir. İstilahta ise Kur'ân lafızlarının ne şekilde okunacağından bahsetmektir. Diğer bir ifadeyle: *Kur'ân kelimelerinin okunuş şekillerini ve ihtilaflarını nakledenlere dayandırarak bilmektir.*¹ Kıraât, herhangi bir kelime üzerinde med, kasr, hareke, sükun, nokta ve i'râb bakımından meydana gelen değişiklik anlamında da kullanılır.² Ebu Amr ed-Dâni (ö. 444/1052)'ye göre kıraât, kabul edilmesi, kendisine dönülmesi ve uyulması gerekli olan bir sünnettir.³

Kıraâtla ilgili olarak öteden beri iki kavram daima birbiri ile karıştırılmıştır. Bunlar Kıraât-ı Seb'a ve Ahruf-u Seb'a ifadeleridir. Ahruf-u Seb'a ise en genel mânâsıyla "Arap kabilelerinden meşhur olan yedisinin dilidir" şeklinde tanımlanabilir.

Âlimler kıraâtla ilgili eserler vermeye başladıklarında İslâm âleminde "yedi kıraât" ifadesi bilinmiyordu. Bu konuda ilk eser veren Ebu Ubeyd el-Kâsım b. Sellâm (ö. 839/224), Ebu Cafer et-Taberî (ö. 923) ve Ebu Hatim es-Sicistanî (ö. 165-255) gibi âlimler bu kıraâtların çoğunu eserlerine almışlardır. Yedi kıraât ifadesinin şöhret bulması II. yy.'ın başlarında halkın bazı kıraât imamlarının kıraâtlerine yönelip diğerlerine rağbet göstermemelerinden doğmuştur.

On kıraât dediğimizde, literatürde sözü geçen yediye ilaveten, yukarıda kendisine dikkat çektiğimiz Yakub'un kıraâtı, Halef b. Haşim'in kıraâtı ve bir de Ebu Cafer olarak şöhret bulan Yezid b. el-Ka'ka'nın kıraâtı kastedilmektedir. Ondört kıraât denildiğinde ise, yukarıda adı geçen on kişinin kıraâtlerine meşhur Hasan-ı Basrî'nin kıraâtı, İbn Muhaysın olarak bilinen Muhammed b. Abdurrahman'ın kıraâtı, Yakub b. el-Mübarek el-Yezîdî'nin kıraâtı ve Ebu'l Ferec Muhammed b. Ahmed eş-Şenbûzî'nin kıraâtı ilâve edilir.⁴

"Kur'ân Elfazında Takrib Usûlü (Aşere-i Kübra)" isimli çalışmamız bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Kur'ân ve kıraât ilmi üzerinde durduk. Burada Kur'ân'ın ve kıraât ilminin tanımını yaptık. Daha sonra kıraât ilminin konusu,

¹ Ebu-l Hayr Şemsettin Muhammed b. İbn Cezerî, *Müncidü'l-Mukriin ve Murşidü't-Tâlibîn*, Beyrut. 1980, s. 3.

² ez-Zerkânî, Muhammed Abdülazîm, *Menâhilü'l-İrfân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, (thk.: Ahmed Şemsuddîn), I-II, Beyrut 1409/1988. I, 412.

³ İsmail Hakkı İzmirî, *Tarih-i Kur'an*, İstanbul 1956, s. 19

⁴ Bu konuda bkz. Salih, Subhi, *Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'an*, yy., trs. 248-250.

faydası ve bu ilmin ortaya çıkışı konularını ele aldık. Kıraât ilminde yedi harf başlığı altında İmam-ı Cezerî'ye göre “Ahruf-u Seb'a” ve günümüzde ahruf-u Seb'a'nın mahiyeti konusuna değindik. Sahih kıraâtler için aranan şartları inceledikten sonra kıraât imamlarının yaşadığı dönemler, kıraât vecihlerinin kitaplaştırılma süreci, kıraâti öğrenme ve öğretme metotları, kıraât ilmindeki tarikler ve kıraât imamlarının, ravilerin, tariklerin isimleri konularını ele aldık.

Birinci bölümde takrip usûlü (aşere-i kübrâ) başlığı altında istiâze, besmele, medler, hâ-i sekî, terkik, tağlîz, idğam ve İbrahim kelimesi üzerinde durduk.

Tezimizin ikinci bölümünde ise Kur'ân elfazında takrib usûlüne örnekler verdik. Burada Fatiha, Bakara ve Âl-i İmrân Sûrelerini inceledik.

Tezimizi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Klavuzunu esas alarak hazırladık.

Çalışmamızda kıraât ilminde önemli şahsiyetlerden olan Taberî (ö. 923), Ebû Amr Osmân b. Saîd b. Osmân ed-Dânî (ö. 444/1053), İbn Cezerî (ö. 1206), Zerkeşî (ö. 794/1392), Süyûtî (ö. 1505), Zerkanî (ö. 1122/1710), Paluvî, Hallan, Dimyâtî ve Zehebî gibi âlimlerin eserlerinden epeyce istifade ettik. Bunun yanında konumuzla ilgili kâleme alınmış müstakil ikinci el kaynaklardan ve makalelerden de yeri geldikçe faydalandığımız olmuştur.

Tezimizi hazırlarken önemli katkıları olan danışman hocam İskender ŞAHİN'e, ayrıca tezin okunmasında ve düzenlenmesinde bana büyük desteği olan Aydın DAĞTEKİN'e ve sevgili eşim Büşra ARS MENTEŞELİ'ye teşekkür ederim.

GİRİŞ

KUR'ÂN VE KIRAÂT İLMİ

1. KUR'ÂN'IN TANIMI

Kur'ân kelimesinin nereden türediği konusunda âlimlerimiz arasında bir birlik yoktur. Genel kabule göre Kur'ân, okumak anlamındaki “k-r-e” kökünden gelmektedir.⁵ Bu anlamda Kıyâmet Sûresinde şöyle geçmektedir: “*Ancak onu göğsünde toplamak, onu dilinde okutup akıtmak şüphesiz bize aittir. Öyleyse Biz onu okuduğumuz vakit, sen onun kiraâtine uy.*”⁶ Fakat ayetteki “okumak” kelimesi, daha ziyade “ezberden okumak” mânâsındadır. Bu çerçevede “Kur'ân”ın, “kırâât” kelimesinin eş anlamlısı olup kaide dışı bir mastar olduğu zikredilmiştir.⁷

Farklı bir görüşe göre ise Kur'ân “ka-re-ne” kökünden türemiş bir isimdir.⁸ Söz konusu görüş sahiplerine göre “Kur'ân”, “yaklaştırmak” mânâsına gelir. Sûreleri, ayetleri ve harfleri emir-nehî gibi bütün hususları bir araya getirdiği için bu isimle anılır olmuştur.

Terim olarak Kur'ân: “*Tilavet edilen, tilaveti ile ibadet edilen, ahkâmı ile amel edilen ve mushaflarda yazılan, kitap halinde bize kadar tevatüren gelen Allah'ın kelimadır.*”⁹ şeklinde tarif edilmektedir.

⁵ İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, Dâru'l-Mısriyye, Mısır, yy. trs. s. 128.

⁶ Kıyâme 75/17-18. *إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ، فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ.*

⁷ İbn Manzûr, Muhammed b. Mükerrrem b. Ali, Ebu'l-Fadl Cemâlüddin el-Ensârî er-Ruveyfî el-Afrikî, *Lisânu'l-Arab*, I-XV, Dâru'l-Sâdir, Beyrut 1968, “karae”; Âsım Efendi Mütercim Ahmed, *el-Okyanûsu'l-basît fi tercemet-i kâmûsi'l-muhit*, İstanbul 1887, I, 80; Abdülhamit Birişik, “Kıraat”, *DİA.*, İstanbul 2002, XXV, 426.

⁸ Asım Efendi, *Kâmus Tercümesi (el-Okyanûsü'l-basît fi tercemeti'l-Kâmûsi'l-muhit)* I, 70.

⁹ Zerkeşî, Bedruddîn Muhammed b. Abdillâh, *el-Burhân fi Ulûmi'l-Kur'ân*, (thk.: Muhammed Ebu'l-Fazl İbrâhîm), Beyrut 1391/1972, II, 125; Ali el-Kâri, *el-Minahü'l Fikriyye ala Metni'l-Cezeriyye*, s. 18.

2. KIRAÂT İLMİ

2.1 Kıraât Kelimesinin Anlamı

Kıraet, “Ka-ra-e” kökünden türeyen “okumak”¹⁰ mânâsına gelen semai bir mastardır. Çoğulu “el-Kıraât”şeklinde gelir.¹¹

2.2. Bir Disiplin Olarak Kıraât İlmî

Kıraât ilmi, “Kur’ân kelimesinin nasıl okunacağını, ravilere nispet etmek suretiyle bu kelimeler üzerindeki farklı okuyuşları konu edinen bir ilimdir”¹² şeklinde tarif edilmiştir. Kıraât ilmi Hz. Peygamber’den okuyan sahabîlerden itibaren nakledenlerin Kur’ân-ı Kerim’deki hazf, isbat, hareke, sukun, fasl, vasl vb. hususlarda işitmeye dayanan kıraât imamlarından her birinin okuyuş şekillerini, ittifak ve ihtilaflarını bilmektir.¹³

Kıraât ilminin konusu, Kur’ân’ın inzal edilmesine uygun tilavet şekilleri oluşturmaktır. Daha açık bir ifadeyle isnad edildikleri imam ve ravi belirtilerek Kur’ân-ı Kerim’in vahyedildiği farklı kıraât vecihlerinin nasıl edâ edileceği hususları kıraât ilminin kapsamını oluşturmaktadır. Bunun yanında Kur’ân-ı Kerim’in kelimelerinin telaffuzundaki değişiklikler ve onların okunuş şekilleri de onun konusu içerisinde yer almaktadır.¹⁴

2.3. Kıraât İlminin Faydası

Kıraât ilmi, Kur’ân okuyucusunun senedi Hz. Peygamber’e ulaşan ve rivâyetleri mütevatir olan kurra imamlardan her birinin okuduğu kıraâtî etraflıca bilmesine yarar. Bunun yanında Kur’ân’ın okunuşunu tahrif ve tağyirden koruduğu gibi kıraâtî caiz

¹⁰ Kurtubî, Muhammed b. Ahmed el-Ensârî, *el-Câm’i li Ahkâmi’l-Kur’an*, Beyrut, ts., XIX/106.

¹¹ İsfahânî, Râgib, *el-Müfredat fî Garîbi’l-Kur’ân* (thk. Muhammed Seyyid), Dâru’l-Mârife, Beyrut, s. 397.

¹² Ebü’l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ali b. Yûsuf el-Cezerî, *Müncidü’l-mukri’in ve mürcidü’t-tâlibîn*, s. 3.

¹³ Ebü’l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ali b. Yûsuf el-Cezerî, *en-Neşr fî’l-kırâ’ati’l-’aşr*, I, 52-53.

¹⁴ Zerkânî, Muhammed Abdülazîm, *Menâhilü’l-’İrfân fî Ulûmi’l-Kur’ân*, (thk.: Ahmed Şemsüddîn), I-II, Beyrut 1409/1988, I,405; İbnü’l-Cezerî, *Müncidü’l-mukri’in*, s. 3.

olanla olmayanı ayırmaya yardımcı olur.¹⁵ Öte yandan kıraâttaki farklılıklar, fukahânın çeşitli hüküm çıkarmalarına da delil teşkil etmektedir. Ebû'd-Derdâ: “*Kur’ân’ın kıraât vecihleri tam öğrenilmedikçe, fikhın tamamını öğrenmek mümkün değildir.*” demiştir.¹⁶ Bu ilmin ihmal edilmesi durumunda, kıraâtlere dayalı olarak çıkarılan dini hükümlerle, bir takım fihki konuların dayanakları yitirilmiş olur.¹⁷

Kıraât ilmi tefsir yaparken ayetlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu çerçevede Süyûtî müfessirlerin bilmesi gereken ilimleri sayarken, ashâbın farklı kıraâtlerini de bilmek gerektiğini belirterek, farklı tefsir ve te’villerin çoğu zaman sahabîlerin Kur’ân-ı Kerim’in farklı okuyuşlarından kaynaklandığını ifade eder.¹⁸ Şunu da arz edelim ki kıraâtlardan en az birini öğrenmek, bütün İslam âlemine farz-ı kifâye olduğu ittifakla kabul edilmiştir. Kıraât ilmi, Kur’ân-ı Kerim ile çok yakın alakasından dolayı İslami ilimlerin en şerefliisi olarak da nitelendirilmiştir.¹⁹

Hz. Peygamber Mekke’deki Kureyş kabilesine mensup olduğu için Kur’ân da Kureyş lehçesi üzerine indirilmiştir. O dönemin kabileleri Arapça konuşmakla birlikte bir kısmı da Süryanice, İbranice vb. dilleri kullandıklarından, Kur’ân’ın anlaşılması zorlaşıyordu. Hadislerde Hz. Peygamber’in (s.a.v.) Cebrail ile karşılaşmasında O’na ümmi bir kavme gönderildiği, kavmin içinde okumamışlar, yaşlılar, çocuklar, köleler ve cariyeler olduğunu, onların Kur’ân’daki bazı kelimelerin telaffuzunda ve anlamında zorlandıklarını söylemiştir.²⁰ Bundan dolayı yüce Allah, hem herkesin kolayca Kur’ân’ı anlaması, hem “anlamıyoruz” diyenlerin bahanesi kalmaması hem de Hz Peygamberin bütün insanlığa Peygamber olarak gönderilmesinden dolayı Ahrufu’s-Seb’aya izin vermiştir.²¹ Bu konuda Hz. peygamberin şöyle buyurduğu nakledilmiştir:²² “*Kur’ân yedi harf üzerine indirilmiştir, ondan kolay olanı*

¹⁵ İsmail Karaçam, *Kur’an-ı Kerim’in Faziletleri ve Okuma Kaideleri*, 6. Baskı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s. 61.

¹⁶ İbnü'l-Cezerî, *Gâyetü'n-Nihâye*, II, 357.

¹⁷ ed-Dimyâti, Ahmed b. Muhammed b. Abdilgani, *İthâfu Fudalâi'l-Beşer fi'l-Kirâati'l Erba'ati 'Aşere*, Matbaayı Amire, İstanbul 1285/1865, s. 5

¹⁸ Suyûtî, Celâluddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr, *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur’ân*, I-II, Beyrut 1412/1992, I, 229.

¹⁹ Kâdî, Abdülfettah, *el-Büdüru'z-zâhira fi'l-kirâati'l 'Aşerati'l-mütevâtira*, Beyrut, Dârü'l-Kitab el-Arabî, 1981, s. 5.

²⁰ Buhârî, *Fezâilü'l-Kur’ân*, 5.

²¹ ez-Zerkânî, *Menâhilü'l-İrfan*, I,138-139.

²² “أُنزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَافٍ فَأَقْرَأُ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ”

okuyunuz.”²³ Hadisten anladığımız kadarıyla tevâtüren bize gelmiş bulunan Kur’ân’ın muhtelif kıraât vecihlerinin tamamı sahih ve mütevâtirdir.

Kur’ân hicrete kadar sadece Kureyş lehçesi ile okunmuştur. Onun yedi harf üzere nazil olduğunu haber veren ravilerin sayısı çoktur. Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellâm gibi âlimler, yedi harf meselesinin tevatürüne hükmetmişlerdir.²⁴

3. KIRAÂT İLMİNDE YEDİ HARF

İslam uleması bu yedi harf üzerinde çok ihtilaf etmiş ve birçok yorumlar yapmışlar “Ahruf’u Seb’a”nın kırka yakın mânâya geldiğini ileri sürmüşlerdir.²⁵ Süyûtî ve Kettani gibi müellifler, yedi harfle ilgili ruhsatı bildiren rivayetlerin yirmiden fazla sahabeden rivayet edildiği gerekçesi ile yazdıkları eserlerde mütevatir olduklarını savunmuşlardır. Hadislerde geçen yedi harf sözcüğü mecazi olup kesretten kinayedir. Kimi âlimler Kur’ân-ı Kerim’in yedi büyük Arap lehçesinin dışında okunamaz görüşünü savunmuşlardır. Bu lehçeler Kureyş, Huzeyl, Hevazin, Sakif, Kinane, Temin, Yemen lehçeleridir. Bazı âlimler ise hadisteki yedi harf kelimesini şu dört başlık altında incelemişlerdir²⁶:

- Helal, Haram, Muhkem, Müteşâbih, Emsal, İnşa ve İhtibar’dır demişlerdir.
- Nâsîh, Mensuh, Has, Âm, Mücmel, Mübeyyen ve Müfesser’dir demişler.
- Emir, Nehiy, Talep, Dua, Haber, İstihbar ve Zecr’dir demişler.

²³ Buharî Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail, *el-Câmiu’s-sahîh*, İstanbul 1979, Fedâilü’l-Kur’ân 5, 27; Tevhid 53; Bed’u’l-Halk, 6; Murteddûn, 9; Müslim İbn Haccac el-Kuşeyri, Sahih-ü Müslim, Dârü’t-Tıbbâati’l-Âmire, Kahire 1911, Salâtü’l-Müsâfirîn, 270; Ebû Dâvûd Süleyman b. el-Eş’as b. İshak b. Beşir b. Şeddâd b. Amr el-Ezdî es-Sicistânî, *Sünen-i Ebi Dâvûd*, (thk. Şuayb el-Arnâvût, Muhammed Kâmil Karabeleli), Dârü’r Risâletü’l-Âlemiyye, 1. Baskı, Riyad 2009, Vitr, 22; Nesâî Ebû Abdurrahman b. Şuayb, *es-Sünen*, Mısır 1964, İftitâh, 37, 38; Enes b. Malik b. Amir el-Asbahî el-Medenî, *Muvatta*, Dârü’l İhyai’t-Turasi’l-Arabî, (thk.: Muhammed Fuad Abdulbaki), Beyrut 1985, Kur’an, 5; İbn Kesîr, Ebu’l-Fida İmamüddin İsmail b. Ömer, *Fedâilü’l-Kur’an*, (Zeylî Tefsîr-i İbni Kesîr), Mısır tsz., 19; Heysemî Ali b. Ebî Bekr, *Mecme’u’z-zevâid ve Menbeu’l-fevâid*, 2. Baskı, Beyrut 1967, VII, 152; İbn Hibbân Muhammed b. Hibbân, *el-İhsân bi Tertibi Sahih-i İbn Hibbân*, Beyrut 1987, II, 61; Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddîn Yahyâ b. Şerefuddîn, *Sahihu Müslim bi Şerhi Nevevî*, I-XVIII, Lübnan 1392/1972, VI, 103-104.

²⁴ Nüveyri, *Şerhu’t-Tayyibe*, 19 b.; Süyûtî, *el-İtkân*, I, 104.

²⁵ Süyûtî, *el-İtkân*, I, 57.

²⁶ Süyûtî, *a.g.e.*, I, 57.

- Vâ'd, Vâid, Mutlak, Mukayyed, Tefsir, İ'rab ve Te'vil'dir anlamlarını ifade eder demişlerdir.²⁷

Ebu Amr ed-Dâni'nin de aralarında bulunduğu pek çok alim "Yedi Harf" sözcüğünün "Yedi Vecih" anlamına geldiğini söylemektedirler. Zira Kur'ân-ı Kerim'de de "Harf" kelimesi bu anlamda kullanılmıştır: "*İnsanlardan kimi Allah'a yalnız bir yönden kulluk eder.*"²⁸

Şu da bilinmeli ki bu yedi harf, ne yedi vecih ne de yedi kıraât imamının okuduğu yedi harftir. Zira bunun böyle olduğuna dair ilim ehlinin icması vardır.²⁹

3.1. İmam-ı Cezerî'ye Göre "Ahruf-u Seb'a"

İbnü'l-Cezerî'ye göre Kur'ân'ın yedi harf (kıraât)üzere nüzul sebebinin anlamı ümmete Kur'ân'ın okunuşunu kolaylaştırmaktır. Yukarıda bahsettiğimiz görüşlerin sıhhatli olmadığını, Hişâm hadisi vb. hadislerin vürûd sebebinin açıklarken Kur'ân'ın muhatabının değişik ırk ve dillere mensup yeryüzündeki bütün beşeriyetin olmasına bağlamaktadır.³⁰ İbnü'l-Cezerî "Ahruf-u Seb'a" yani yedi harfin yedi vecih ihtilafı olduğunu bildirmiştir. O, bu ihtilafı şu yedi başlık altında toplamıştır:

1. Takdim ve te'hirden dolayı meydana gelen ihtilaf:

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَا عَلَيْهِ حَقَّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ

"Artık, onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler ve ölürler. Allah, bunu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da kesin olarak va'detmiştir."³¹

2. Resm-i hatta değişiklik yapılmasından dolayı lafzın mânânın değişmesi ihtilafı:

وَانظُرْ إِلَى جَمَارِكَ وَلِنَجْعَلَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا

"Hele o kemiklere bak! Onları nasıl birbirinin üzerine kaldırıyoruz? Sonra onlara nasıl et giydiriyoruz?"³²

²⁷ İsmail Cerrahoglu, *Tefsir Usulü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1971, s. 92-93.

²⁸ Hac 22/11. (وَمِنَ النَّاسِ مَن يَغْتَبِ اللَّهُ عَلَى حَرْفٍ)

²⁹ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 24.

³⁰ İbnü'l-Cezerî, *Takrîbü'n-Neşr fi'l-kırâ'âti'l-'aşr*, s. 51.

³¹ Tevbe 9/111.

³² Bakara 2/259.

3. Kelimenin lafzı ve mânâsı değişmeden harekede ortaya çıkan ihtilaf:

الْبُخْلُ – الْبَخْلُ³³

يَحْسَبُ – يَحْسِبُ³⁴

4. İki ayrı kıraâtin resmi hatta telaffuzu ayrı olup mânâsında değişiklik olmamasından ortaya çıkan ihtilaf:

بَصْطَةً – بَسْطَةً³⁵

5. Kelimenin resm-i hattı ve telaffuzu aynı olup mânâda değişiklik olması durumunda ortaya çıkan ihtilaf:

أَشَدَّمْتُمْ – أَشَدَّمْتُمْ³⁶

6. Kelimenin lafzı değişmeden harekenin değişmesi ile meydana gelen ihtilaf:

فَنَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

“Derken, Âdem (vahy yoluyla) Rabbinden birtakım kelimeler aldı, (onlarla amel edip Rabb’ine yalvardı. O da) bunun üzerine tövbesini kabul etti. Şüphesiz O, tövbeleri çok kabul edendir, çok bağışlayandır.”³⁷

7. Resmi hatlarda ve telaffuzda ziyadelik ve noksanlık şeklinde meydana gelen ihtilaf:

وَوَصَّيْ-وَأَوْصَىٰ³⁸

Yukarıda kıraât ihtilaflarının hepsini İmam-ı Cezerî’den örnekler vererek sunmaya çalıştık. Bu ihtilafların yedi tasnifin dışında olmayacağını İmam-ı Cezerî belirtmiştir.³⁹ Kıraât ilminin usûlünden sayılan ızhar, idğam, işmam, imale, ibdal, tefhim, terkik, teshil, tahkik, feth, nakl, revm ve ihtilas gibi okunuş şekillerini lafız ve mânânın değişmediğinden dolayı İbnü’l-Cezerî yedi harfin ihtilafına dahil etmemiştir. Bu tür okuyuş farklılıkları bizzat fem-i muhsinden alınmalıdır.

³³ Bakara 2/273; İbnü’l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 158; Paluvî, Abdülfettâh, *Zübdetü’l-İrfân fi Vücûhi’l-Kur’an*, İstanbul, Hilal Yayınları, trs. s. 38.

³⁴ Nisa 4/37; İbnü’l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 158; Paluvî, *Zübde*, s. 38.

³⁵ Araf 7/69; Muhaysin, Muhammed Sâlim, *Mühezzeb*, I,244.

³⁶ Ğâfir 40/21; Muhaysin, *Mühezzeb*,II, 195.

³⁷ Bakara 2/37.

³⁸ Bakara 2/132; Paluvî, *Zübde*, s. 30.

³⁹ İbnü’l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 26-27, Suyûtî, *el-İtkân*, I, 57.

3.2. Günümüzde Ahruf-u Seb'a'nın Mahiyeti

Fukahâ, kurrâ, mütekellimûn ve bazı âlimlere göre Ahruf-u Seb'a'nın tamamı günümüzde mevcuttur. Onlar, Hz.Osman'ın mushafında yedi harfin tamamının mevcut olduğunu beyan etmişlerdir. Bu sebepten Kur'ân'ın nazil olduğu yedi harften bir tekini dahi yok saymak caiz değildir. Yedi harfin hepsini kıraât etme zorunluluğu yoktur. Herhangi birini tercih etmek caizdir. Hz. Osman; Hz. Peygamber'den sabit olan kıraâtleri toplamış, ancak sabit olmayanların hepsini terk etmeyi uygun görmemiştir. Tefsir mahiyetindeki bu kıraâtleri ümmet öğrenmeye devam etmiştir.⁴⁰ Taberî, Tahavî, İbn Hibban gibi âlimler Hz.Osman'ın, Hz.Hafsa'nın yanındaki Kur'ân'ı istinsah ettirdiği zaman, ümmetin ihtilaftan kurTûlması için bir harf olarak istinsah edilmesini emrettiğini ileri sürmüşlerdir.⁴¹ Taberî Kur'ân'ın, cem ve mushafının istinsahını delil getirerek müslümanların bugün bir harf üzere okumaları gerektiğini ileri sürmüştür. Taberî önemli bir noktaya daha temas ederek "*Mademki Hz.Osman Kur'ân'ı bir harf üzerine topladı, diğer altı harf ne oldu? Halbuki Rasulullah (s.a.v) bunları okumuş, onlarla okumaya müsaade etmiştir. Bunlar nesh edilerek kaldırıldılar mı yoksa ümmet bunları unuttumu?*" sorusunu sormuş ve bu sorulara şu şekilde cevap vermiştir "*Altı harf nesh edilip kaldırılmadı, hıfzı ile memur olduğu halde ümmet onları zayi etmiş de değildir. Fakat bu yedi harften hangisiyle isterse onunla kıraât edebilir. Buna bir misal vermek gerekirse; zengin bir kimse yemininden dönerse üç kefareten biriyle mükelleftir. Köle azad etmek, on fakir doyurmak veya on fakiri giydirmek. Bunlardan birini yapınca Allah'ın hükmünü yerine getirmiş olur.*"⁴²

Cezerî, İbn Kuteybe (ö. 276/888) ve İbn Abdi'l Berr (ö. 463) gibi kıraât âlimleri aynı fikire sahiptirler.⁴³ Bu yedi harf konusu tefsir açısından kolaylık olsun diye günümüze kadar tevatüren bizlere ulaşmıştır.

⁴⁰ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 51-52; Zerkânî, *Menâhilü'l-İrfân*, I, 168.

⁴¹ Nevevi, *Şerhu Sahih-i Müslim*, Lübnan 1392/1972, 6-100; Zerkeşi, *el-Burhân*, I, 224, 226, 239, 241.

⁴² Taberî, Ebu Cafer İbn Cerir Muhammed b.Yezid, *Câmiu'l-Beyân fi Tefsîri'l-Kur'ân*, Mısır, Matbaatu'l-Meymeniyye, 1321, I, 58, 63, 65. Taberî bir yandan Hz.Osman mushafını bir harf üzere istinsah edildiğini ileri sürerken diğer yandan geri kalan altı harfin nesh edilip kaldırıldığını ve yedi harfin hangisiyle olursa olsun hıfz ve kıraat edilebileceğini savunmaktadır.

⁴³ İbn Cezerî, a.g.e., I, 27, Suyûtî a.g.e., I, 58, Zerkeşi a.g.e., I, 210, Zerkânî, a.g.e., I, 160.

4. KIRAÂT İLMİNİN TEDVİNİ

Kıraât ilmi konusunda ilk eseri kâleme alan kişi Ebu Ubeyd el-Kâsım b. Sellâm'dır. (ö. 224/828)⁴⁴ Hicri II. Asrın sonları ile III. Asrın başlarında kıraât konusunda müstakil eserler yazılmaya başlanmıştır. Daha sonraları ise Ahmed b. Cübeyr b. el-Kûfi (ö. 258/871) beş kıraât imamı olan Nâfi', İbn Kesîr, Ebû Amr, İbn Âmir, Âsım'ın kıraâtlerini derlemiştir. Ardından İsmail b. İshak el-Maliki (ö. 282/895) Kıraât-ı Seb'a imamları dahil (Nâfi', İbn Kesîr, Ebû Amr, İbn Âmir, Âsım, Hamza, Kisâi) yirmi kadar kıraâte yer vermiştir. Peşinden Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerir et-Taberî (ö. 310/922) *Câmiu'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân*, adlı eserinde yirmiden fazla kıraâtı toplamıştır. Daha sonra da Ebu Bekir Muhammed b. Ahmed b. Ömer ed-Dacuni (ö. 324/935) on bir kıraât hakkında bilgi veren bir eser yazmıştır. Ebu Bekr b. Ahmed b. Musa b. Abbas b. Mücahid (ö. 324/935)⁴⁵ ilk defa yedi kıraât imamının kıraâtini bir araya toplayarak müstakil bir eser yazmıştır. Eserinin ismi ise *Kitâbü's-Seb'a fî'l-Kırâat*'tir.

5. KIRAÂTİ ÖĞRENME VE ÖĞRETME METODLARI

Âlimler kıraât ilminin öğretimi hususunda bir takım usûller geliştirmişlerdir. Onların yazdığı kıraât ve tabakât kitapları tetkik edildiğinde kıraât öğretiminde iki usûlden söz edilmektedir. Kıraât okuyan ve okutanlar arasında bu usûllere semai veya arz usûlü denilmiştir.

5.1. Semâ Usûlü

Hocanın okuyup talebenin dinlemesi ile meydana gelen bir tedris metodudur. Bu metod mütekaddimünden günümüze kadar gelen bir usûldür.⁴⁶ Buna istima' yoluyla kıraât alma metodu da denir. Buna ayrıca hocanın yanında bulunarak onun ağzından alma ve gerekirse ona okuma ve tashih ettirme anlamına gelen müşâfehe de denir. Resûlullah Kur'ân'ı Cebrail'den semâ usûlüne göre almıştır.⁴⁷

⁴⁴ Haruf, Muhammed Fedih, *el-Müeyesser fî'l-Kıraât*, Mukaddime, s (ç).

⁴⁵ Zerkâni, *Menâhilü'l-İrfan*, I, 385.

⁴⁶ Ensari, Ebu Ca'fer Halef b. el-Baziş, *Kitabu'l-ikna fî'l-Kıraati's-Seb'a*, I, 148.

⁴⁷ Kıyâme, 75/17.

5.2. Arz Usûlü

Talebenin okuyup hocasının dinlemesi metodudur. Zehebî (ö. 748/1347)'ye göre ashâbın Peygamber (s.a.v)'e Kur'ân'dan ezberledikleri yeri dinleterek kontrol ettirmeleridir. Rasulullah (s.a.v) zamanından beri bu usûl Kur'ân eğitim ve öğretiminde uygulanmaktadır. Rasulullah Kur'ân'ı arz usûlüne göre okumuş,⁴⁸ ashâba da bu metot ile Kur'ân'ı öğretmiştir. Mütেকaddimûne göre arz denilince ashâbın Hz.Peygamber'e dinletmesi, müteahhirûna göre ise öğrencinin hocasına dinletmesi akla gelir.⁴⁹

6. KIRAÂT İLMİNDEKİ TARİKLER

Sonraki bölümlerde konumuzu işlerken tariklere çokça atıfta bulunacağımız için yeri gelmişken burada kıraât tarikleri üzerinde durmak istiyoruz. Hicri X. yılda tarikler tilavet bakımından; İnfirad Tariki ve İndirac Tariki; kıraâtlerin sayısı bakımından; Aşere Tariki, Seb'a Tariki; kitaplar ve şahıslar bakımından; Teysir Tariki, Şatıbi Tariki ve Tayyibe Tariki; beldeler bakımından ise; Mısır Tariki ve İstanbul Tariki diye isimlendirilmişlerdir.⁵⁰

6.1. Tilavet Bakımından Tarikler

6.1.1. İnfirad Usûlü

İnfirad yalnız olma, yanında kimse bulunmama mânâlarına gelir.⁵¹ Kıraât ıstılahında ise Kur'ân vecihlerini ayrı ayrı birbirine karıştırmadan her imam için bir hatim yapmak suretiyle öğrenilir ve öğretilirse bu metoda infirad usûlü denir. Bu usûl hicri V. asra (1106 m.) kadar devam etmiştir.⁵²

⁴⁸ Buhârî, “*Fezâ'ilü'l-Kur'an*”, 7.

⁴⁹ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 24.

⁵⁰ er-Rûmî, Muhammed Emin b. Abdullah, *Umdetü'l-Hallan fî İdahi Zübdeti'l-irfan (li'l-Palevi)*, İstanbul, s. 4-5.

⁵¹ Müncidü'l-mukri'in, s. 12-13

⁵² İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, II, 194-195; Suyûtî, *el-İtkân*, I, 103.

6.1.2. İndirac Usûlü

Lügat mânâsı dâhil olma ve içine sıkıştırma anlamına gelir.⁵³ Kıraât ıstılahında ise bir hatimle bütün kıraât vecihlerini tedarik ve kıraât etmektir.⁵⁴ Günümüzde ilm-i kıraât bu metodla okunup ve okutulmaktadır. Bu usûlün amacı, bu ilme olan rağbeti arttırmak ve zamandan tasarruf etmektir. İndirac usûlünün gelişi güzel okunmasına müsaade edilmemiş, mütehasıs bir hocanın huzurunda kıraâtleri birer birer yazıp okuyup sonra indirac etmek isteyenlere müsaade edilmiştir.

İndirac usûlüne göre üç metod vardır. Bunlar şu şekilde gruplandırılabilir:

6.1.2.1. Harf ile İndirac Usûlü

Bu usûl Mısır ve Mağriblilerin (Endülüs) okuyuş şekilleridir.

6.1.2.2. Vakıfla İndirac Usûlü

Bu usûl Şamlıların okuyuş şekilleridir. Dokuzuncu asrın başlarına kadar devam etmiştir.

6.1.2.3. Harf ve Vasılla İndirac Usûlleri

Bu usûl Şamlılar ile Mısırlı ve Endülüslülerin okuyuş şekilleridir.

İbnü'l-Cezerî yukarıda geçen iki indirac usûlünden sonra üçüncü usûlün kendisi tarafından ortaya atıldığını kaydeder.⁵⁵

⁵³ Müncidü'l-mukri'in, s. 12-14

⁵⁴ Müncidü'l-mukri'in, s. 12-14

⁵⁵ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, II, 194.

6.2. Kiraâtlerin Sayısı Bakımından Tarikler

6.2.1. Seb'a Tariki

Yedi kiraâti konu alan İmam Ebu Amr ed-Dâni'nin *et-Teysir*'i ile Endülüslü İmam Şâtîbî'nin *Hırzu'l-Emânî Vechü't-Tahânî*'sinin ihtiva ettiği kiraât vecihlerine Seb'a tariki denir.⁵⁶

Yedi kiraât olarak bilinen meşhur yedi kurranın kiraâtleri pek çok kitabın yanı sıra bu iki yazarın anılan kitaplarında toplanmış, birbirinin devamı sayılan bu iki kitap diğer kitaplara göre daha muteber sayılmıştır. Hicri üçüncü asrın başında Mekke, Medine, Basra, Kufe ve Şam beldelerinde okunan ve okutulan kiraâtleri ilk defa Ebu Bekir b. Mücahid (ö. 324/935) *Kitabü's-Seb'a* isimli eserinde toplamış ve bu tarihin de kaynak eseri olmuştur.⁵⁷

6.2.2. Aşere Tariki

On imamın kiraâtinin ikişer ravisiyle birlikte okunmasıdır. İbnü'l-Cezerî'nin "*Tahbir*" isimli eseriyle "*Dürre*" diye bilinen *Kaside-i Lamiyye*'si ilave edilerek okunur.⁵⁸

6.3. Kitaplar ve Beldeler Bakımından Tarikler

a. Kitaplar Bakımından Tarikler

1. Teysir Tariki

Ebu Amr Osman ed-Dâni'nin *Kitabu't-Teysir* isimli eseri tedrisatta mühim yer tutmuş ve İbnü'l-Cezerî'nin *et-Tahbir*'i esas alınıp Şâtîbiyye ve Cezerî'nin *Dürre*'si ile meydana gelen tarike "*Teysir Tariki*" denmiştir. Bu tarik, medlerde dört elif rivayetini esas almış sıla rivayetini adem-i sıla'ya takdim etmiş, medd-i bedeller'de tûl

⁵⁶ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 4.

⁵⁷ Suyûtî, *el-İtkân*, I, 76.

⁵⁸ ez-Zerkeşi, *el-Burhân*, I, 330.

vecih'ini öne almıştır.⁵⁹ Günümüzde bu tarike İstanbul Tariki de denilmektedir. Kanuni Sultan Süleyman'ın emri ile Sadr-ı A'zam Tavi'l Mehmed Paşa, Mısır'dan Nâsıruddin et-Tablâvî'nin (ö. 966/1559) öğrencisi olan Ahmed el-Meysirî'yi İstanbul'a getirtmiştir, O, hem Eyüp Sultan Camii'nin imam hatipliğini yapmış hem de 1006/1597 yılına kadar “*Teysir Tariki*” ni okutmuştur. Hicri 1006 yılında ölen bu zat Tavi'l Mehmet Paşa'nın türbesinin dışına defnedilmiştir.⁶⁰

2. Şâtibi Tariki

İmam-ı Şâtibiyye'ye nispetle Şâtibiyye Tariki diye meşhur olmuştur. Şâtibiyye tarihinin tedrisinde, Ebu'l-Kâsım b. Firruh (ö. 590/1194)'un yazmış olduğu *Hırz'l-Emani* ve İbnu'l-Cezerî'nin *ed-Dürre* isimli eserleri asıl kabul edilir. *Teysir* ve *Tahbir* isimli eserler ise bunlara ilave edilir. Günümüzde bunun Mısır Tariki diye isimlendirilmesinin sebebi; İbnu'l-Cezerî'den Kur'ân'ı talim edenler Şâtibiyye Tariki üzerine kıraâti ahz etmelerinden dolayıdır. Yıldırım Beyazid (791-805/1389-1403)'ın İbnu'l-Cezerî'yi Anadolu'ya davetinden sonra Mısır'da bulunan İbnu'l-Cezerî (797/1395)'te Mısır'dan ayrılır ve İskenderiye'ye gelir, deniz yolu ile Antakya'dan Bursa'ya ulaşır. İbnu'l-Cezerî Bursa'da Ulu Cami imamlığı yanında Dârû'l-Kurra'da kıraât eğitimini başlatmıştır. Bu tarik önce Mısır'da yayıldığı için Mısır Tariki adını almıştır.

3. Tayyibe Tariki

İbnu'l-Cezerî'nin manzum olarak yazdığı *Tayyibetü'n-Neşr* isimli eseri telif edildiği günden beri kıraât tedrisinde büyük ilgi görmüştür. Eser bin küsur beyitten oluşması hasebiyle, Elfiye diye de meşhur olmuştur. 432 beyti kıraâtin usûl bölümüne aittir. Geri kalan beyitleri de Ferşu'l-Hurûf konularını ele alır. İbnu'l-Cezerî bu eserinde diğer tariklerden farklı olarak on imamın kıraâtinin hepsini almıştır. İmam ve ravilerin rumuzlarında Şâtibî'nin rumuzlarını benimsemiş ancak son üç meşhur imamın rumuzları farklıdır.⁶¹

⁵⁹ İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, II, 194; ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 11; Suyûtî, *el-İtkân*, I, 102.

⁶⁰ Hocazade Ahmet Hilmi, *Sıratı Müstekim Mec.* Dersaadet yy., r.1327, h.1329, c. 6, Sayı 148/275.

⁶¹ İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, II, 194; ed-Dimyâtî, *İthâf*, s.11; Suyûtî, *el-İtkân*, I, 102.

b. Beldeler Bakımından Tarikler

Beldelere nispet edilen kiraâtler ikiye ayrılır: Mısır Tariki ve İstanbul Tariki'dir. Her tarikinde kendi içinde iki mesleki bulunur. Bunları aşağıda açıklamaya çalışacağız.

1. Mısır Tariki

Nasruddin et-Tablâvî (ö. 966/1559)'nin talebelerinden olan ve Mısır'ın Şeyhu'l-Kurrası olarak kabul edilen Şehâzetü'l-Yemânî (ö. 970/1562) Şâtibî'nin Hırzu'l-Emânî adlı eserini esas alarak kiraât okutmuştur. Yemânî, tedris ettiği kiraât ilmini pek çok talebeye aktararak bu ilmin yaygınlaşmasında ve Mısır Tariki diye isimlendirilmesinde büyük rol oynamıştır.

1088/1677'de İstanbul'a gelen Ali el-Mansurî aynı kiraât silsilesine müntesip olup, Anadolu da Mısır Tarikinin yerleşmesinde öncü olmuş, kiraât ilmiyle ilgili eserler vermiştir. Bu ekol, *eş-Şâtibiyye ve ed-Dürre*'yi asıl kaynak olarak kabul etmiş, *et-Teysir ve Tahbir*'den yararlanmaktan kaçınmamıştır.

1.1. Şeyh Atâullah Meslekî

Bu mesleğin kurucusu, Şeyh Atâullah en-Necib b. el-Hüseyin el-Mansuri'dir. (ö. 1209/1794). Bu mesleği benimseyenler Mısır Tariki'nin uygulanmasında kiraâte ruhsat cihetini tercih etmişlerdir. Seb'a, Aşera ve Takrib Tariki'nden Merâtıb-ı Erbaa ve Mertebeteyn usûlünü uygulamışlardır. *Umdetü'l Hallan*'ın müellifi bu meslekten bahsederken Muhammed Arif el-Hıfzî (ö. 1238/1822)'nin *Muhtâru'l-İkra* adlı kasidesi ve şerhi, ayrıca Ahmed er-Rüşdi Efendi'nin *Mürşidü't-Talebe* isimli eseri bu meslek için yazılmıştır.⁶² Bu eserlerin yanında Abdülfettah el-Kâdî (ö. 1402/1981)'nin *el-Büdüru'z-Zâhira*'sı aynı mesleğe ait eserlerdendir. Bu meslek günümüzde Anadolu da Mısır tarikiyle müsemma olmuştur.⁶³

⁶² er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallân*, s. 35-36.

⁶³ Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Nuzûlü ve Kıraâtı, s.248-250.

1.2. Mutkin Mesleki

Bu meslekin kurucusu Kattalizade olarak bilinen Şeyh Muhammed en-Naimi'dir. (ö. 1169/1755). Bu zat *Mütkinü'r-Rivâye fi Ulumi'l Kıraeti ve'd-Dirâye* eserini telif ederek Mısır Tariki'nin azimet cihetini iltizam etmiş ve meslek sahibi olmuştur. Zamanla bu meslek bu eserin adı ile yayılmıştır. Eserin mukaddimesinde müellif gayesinin bu millete kolaylık temin etmek olduğunu zikreder. Seb'a, Aşera ve Takrip Tarikleri'nde Mertebeteyn'i esas almış ve Meratıb-ı Erbaa'yı da uygulamıştır. Bu meslekte Ali el-Mansuri'nin *Tahriru't Turuk* ve İzmirli'nin *Bedayi'ul Burhan* adlı eserlerine müracaat edilir. Bu mesleğin mertebeteyn kısmında med konusunda bu usûle dair konularda ihtilaflar vardır.

2. İstanbul Tariki

Mısır'da büyük şöhrete kavuşmuş olan Nâsiruddin et-Tablâvî'nin (ö. 966/1559) öğrencisi olan Ahmed el-Meysirî Eyüp Sultan Camii'nin imam hatipliğine getirilir. Ahmed Meysirî, Ebu Amr ed-Dâni'nin (ö. 444/1052) *et-Teysir fi Kıraâti's- Seb'a* isimli eseriyle İbnü'l-Cezerî'nin (ö. 833/1429) *Tahbîru't-Teysir, ed-Dürretü'l-Mudiyye* ve *et-Tayyibe* kitaplarını; Şâtibî'nin (ö. 590/1193) *Hırzû'l-Emâni ve Vechü't-Tehâni* kitaplarını İstanbul'da okuttuğunu kaynaklardan öğreniyoruz. Sonraları Ahmed Meysirî'nin okutmuş olduğu bu kıraât usûlü İstanbul Tariki adıyla meşhur olmuştur.

2.1. Ahmed es-Sûfi Mesleki

Bu mesleğin kurucusu Kastamonulu Şeyh Ahmet es-Sûfi'dir. (ö. 1172/1758) Bu mesleğin uygulanmasında kıraât vecihlerinin ruhsat ciheti ittihaz edilmiştir. Seb'a, Aşere ve Takrip Tarikleri'nde Meratıb'ı Erba'larını ve Mertebeteyn'i esas almıştır. Sûfi mesleğine ait herhangi bir eser yoktur. İstanbul'da bu tariki ilk okutan Ahmed el-Meysiri ile arasında üç halka vardır.⁶⁴

⁶⁴ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallân*, s. 6.

2.2. İtilaf Mesleki

Bu mesleğin kurucusu Yusuf Emindizade (ö. 1167-1753) *el-İtilaf fi Vucuhi'l-İhtilaf* adlı eserin müellifidir. Bu mesleğin uygulanmasında kıraât vecihlerinin azimet ciheti ittihaz edilmiştir.⁶⁵ Seb'a, Aşere usûllerinde mertebeteyn ve meratib'i erbea usûlünü benimsemiş takripde ise sadece meratib'i erbea usûlünü uygulamıştır.⁶⁶ Takrip usûlünde ise Cezerî'nin *et-Tayyibe ve Takribü'n-Neşr* isimli kitaplarını kaynak olarak kabul etmiştir.

7. KIRAÂT İMAMLARININ, RAVİLERİN ve TARİKLERİN İSİMLERİ

İmam Nâfi' (ö. 159/775)							
1. Ravi				1. Ravi			
Kâlûn (ö. 220/835)				Verş (ö.197/812)			
1.Tarikler		2.Tarikler		1.Tarikler		2.Tarikler	
Ebu Neşit (ö.258/871)		el-Hulvânî (ö.250/864)		el-Ezrak (ö.240/854)		el-İsbehani (ö.296/908)	
Kazzaz (ö. ?/ ?)	İbn Büyan (ö.344/955)	Ca'fer el-Bağdadi (ö.290/902)	İbn Ebi Mihran (ö.289/901)	İbn Seyf (ö.307/919)	Nahas (ö.280/893)	Mutavvı (ö.371/981)	Hibetullah (ö.350/961)

İmam İbn Kesîr (ö.120/737)							
1. Ravi				1. Ravi			
Bezzi (ö. 250/864)				Kunbul (ö. 291/903)			
1.Tarikler		2.Tarikler		1.Tarikler		2.Tarikler	
İbnü Habbab (ö.301/903)		Ebu Rabia (ö.294/906)		Ebu Şenbuz (ö.328/939)		İbni Ebi Mücahid (ö.324/935)	
Abdülvahid (ö.349/960)	Ahmed b. Salih (ö.350/961)	İbn Bennan (ö.374/985)	En-Nakkaş (ö.351/962)	Şatvi el-Bedevi (ö.388/997)	Kadı Ebu'l-Ferec (ö.390-999)	Salih b. Muhammet (ö.380/990)	Samiri (ö.386/996)

⁶⁵ Paluvî, *Zübde*, s. 3.

⁶⁶ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallân*, s. 8-9.

Ebu Amr (ö. 154/770)							
1. Ravi				1. Ravi			
Ed-Durî (ö.246/860)				Es-Süsi (ö.261/874)			
1.Tarikler		2.Tarikler		1.Tarikler		2.Tarikler	
Ebu Za'ra (ö.280/893)		İbn Ferah (ö.303/915)		İbnü Cumhur (ö.300/912))		İbnü Cerir (ö.316/928)	
Muhammed b. Yakub (ö. 320/932)	İbn Mücahid (ö.324/935)	İbn Ebi Bilal (ö.358/968)	Mutavva' (ö.371/981)	Şembuz (ö.??/?)	Şezza'i (ö.??/?)	İbn Habeş (ö.373/983)	Samiri (ö.386/996)

İmam İbn Âmir (ö. 118/736)							
1. Ravi				1. Ravi			
Hişâm (ö.245/859)				İbn Zekvan (ö.242/856)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler	
Hulveni (ö.250/864)		Decuni (ö.324/935)		Ahfeş (ö.292/904)		Suri (ö.307/919)	
İbn Abden (ö.300/912)	Cemalü'l-Ezrak (ö.300/912)	Zeyd b. Ebi Bilal (ö.358/968)	Ebu Bekir eş-Şezza'i (ö.370/980)	Nakkaş (ö.351/962)	İbn Ehrum (ö.341/952)	er-Ramli (ö.324/935)	Mutavva' (ö.371/981)

İmam Âsım (ö. 127/744)							
1. Ravi				1. Ravi			
Ebu Bekir Şu'be (ö.193/808)				Hafs (ö.180/796)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1.Tarikler	
Yahya b. Adem (ö.203/818)		Uleymi (ö.243/857)		Ubeyd b. Sabbah (ö.235/849)		Amr b. Sabbah (ö.221/835)	
Şuayb (ö.261/874)	İbn Hamdun (ö.240/854)	İbn Huley' (ö.356/966)	er-Razzaz (ö.360/970)	Haşım (ö.368/978)	Ebu Tahir (ö.349/960)	el-Fil (ö.289/901)	ez-Zer'an (ö.290/902)

İmam Hamza (ö. 156/772)							
1. Ravi				1. Ravi			
Halef (ö.229/843)				Hallad (ö.220/835)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler	
İdris el-Haddad (ö.292/904)		İbni Şazan (ö.286/899)		İbn Heysem (ö.249/863)		el-Vezzan (ö.250/864)	et-Talha (ö.252/866)
Ahmed b. Osman (ö.334/945)	İbn Miksem (ö.354/965)	Ahmed Salih (ö.340/951)	Mutavvı' (ö.371/981)				

İmam Kisâî (ö. 189/804)							
1. Ravi				1. Ravi			
Eb'ul Haris (ö.240/854)				Ömer ed-Düri (ö.246/860)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler	
Muhammed b. Yahya (ö.300/912)		Seleme b. Âsım (ö.270/883)		Ca'fer en-Nusaybi (ö.307/919)		Ebu Osman ed-Darir (ö.310/922)	
el-Batı' (ö.300/912)	el-Kantari (ö.310/922)	Ebu'l Abbas Sa'leb (ö.291/903)	Muhammed b. Ferec (ö.300/912)	İbn Celende (ö.340/951)	İbn Deyzuye (ö.330/941)	İbn Ebi Haşim (ö.349/960)	eş-Şezzai (ö.370/980)

İmam Ebu Ca'fer (ö. 130/747)							
1. Ravi				1. Ravi			
İbn Verdan (ö.160/776)				İbn Cemmaz (ö.170/786)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler	
Fadl b. Şazan (ö.290/902)		Hibetullah (ö.350/961)		Haşimi (ö.216/831)		Ebi Ömer ed-Düri (ö.246/860)	
İbn Sebıb (ö.312/924)	İbn Harun (ö.330/941)	Hanbeli (ö.350/961)	el-Hammami (ö.414/1026)	İbn Radin (ö.253/867)	Ezraku'l Cemal (ö.240/854)	İbn Neffah (ö.314/926)	İbn Neşel (ö.294/906)

İmam Ya'kub (ö. 205/820)							
1. Ravi				1. Ravi			
Nahhas Tarikinden Ruveys (ö.238/852)				Ravh (ö.234/848)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler	
Temmar (ö.300/912)				İbn Vehb (ö.270/883)		ez-Zübeyri (ö.300/912)	
el-Cevheri (ö.340/951)	Ebu't-Tayib (ö.350/961)	en-Nahhas (ö.368/978)	İbn Miksem (ö.380/990)	el-Muaddil (ö.320/932)	Hamza b. Ali (ö.320/932)	İbn Şembuz (ö.328/939)	İbn Habşan (ö.340/951)

İmam Halef b. Hişâm (ö. 229/843)							
1. Ravi				1. Ravi			
Ebu İshak el-Verrak (ö.286/899)				İdris el-Haddad (ö.292/904)			
1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler		1. Tarikler	
İbn Ebu Ömer (ö. 352/963)		Muhammed b. İshak (ö.290/902)	el-Burzati (ö.360/970)	eş-Şatti (ö.370/980)	el-Mutavvı' (ö.371/981)	İbn Buyan (ö.344/955)	el-Kati (ö.368/978)
es-Süsencerdi (ö. 402/1011)	Bekir b. Şazan (ö.405/1014) ⁶⁷						

Yukarıdaki imam, ravi ve tariklere dört imam daha ilave edenler olmuştur. Buna ondört kiraât denir. Kiraât âlimleri bu dört kiraâtin sahihliğine karar verememişler ve bu kiraâtlere şaz hükmünü vermişlerdir.⁶⁸

⁶⁷ Paluvî, *Zübde*, s. 176-177.

⁶⁸ Şaz kiraatler hk. bkz. Ebû Şâme, *el-Mürşidü'l-vecîz*, s. 172; Zerkeşî, *el-Bürhân*, I, 331; İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 15; Suyûtî, *el-İtkân*, I, 99.

BİRİNCİ BÖLÜM

TAKRİB USÛLÜ (AŞERE-İ KÛBRA)

1. İSTİAZE

Nahl Sûresinin 98. Ayeti mucibince usûl olarak Kur'ân okumaya istiaze ile başlanmaktadır. Söz konusu ayette “*Kur'ân okuyacağın vakit, o kovulmuş şeytandan Allah'a sığın.*” buyrulur.

İstiaze kelimesi lügatte, sığınmak, yardım talep etmek, güvenmek, korunmak, iltica etmek gibi anlamlara gelir.⁶⁹ (عَوَدُ) a-v-z kökünden gelen ecvef bir fiildir. Mazisi “عَاذَ”, muzarisi “يَعُوذُ” şeklinde gelir.

Nahl Sûresinin 98. ayetinde geçen “فَاسْتَعِذْ” kelimesini emir kabul edenler olmakla birlikte âlimlerin çoğunluğu buradaki emri müstehab kabul etmişlerdir.⁷⁰

İstiazeyi kiraât imamlarının çoğu kiraâte başlamadan önce cehri (açıktan) okumuşlardır. Ancak Hamza'nın birinci ravisi olan Halef Fatiha Sûresi dışındaki bütün Sûrelerin başında istiazeyi gizli okumuştur. Hamza'nın ikinci ravisi olan Hallâd ise hem gizli hem de cehri okumuştur.⁷¹

İstiazenin cehri okunması namaz dışında geçerlidir. Namazda istiaze gizli okunur.⁷²

وَقُلْ أَعُوذُ... إِنَّمَا تَنْتَفِرُونَ . كَالنَّحْلِ جَهْرًا لِّجَمِيعِ الْقُرَاءِ (103)⁷³

“*Kur'ân okumak istediğinde hangi kurra'nın kiraâtine göre olursa olsun Nahl Sûresinde belirtildiği gibi sesli olarak “أَعُوذُ” çek.*”

⁶⁹ Cemâlüddin Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzur, *Lisânü'l-Arab*, Beyrut, ts., II, s. 923;

Âsım Efendi, *Kâmus Tercemesi*, c. II, s. 95.

⁷⁰ İbnü'l-Cezerî, *Takrîbü'n-Neşr*, s. 33.

⁷¹ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr* adlı eserinde “اسْتَعِذْتُ – نَسْتَعِيدُ – اسْتَعِيدُ” sigalarının İmam Hamza'ya nisbet edildiğini ancak bu rivayetin sahih olmadığını belirtir. (İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 243-246).

⁷² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 108.

⁷³ Tayyibe, Beyit 103.

Kâlûn 'un Hulvânî tarikinde Ebu İshak et-Taberî Kur'ân-ı Kerim'in tamamında istiâzeyi gizli okumuştur.⁷⁴

Bazı müelliflerden farklı sigalarla istiaze vârid olmakla birlikte âlimlerin çoğunluğuna göre kabul gören siga “أعوذ بالله من الشيطان الرجيم” lafzı olmuştur.⁷⁵

2. BESMELE

Besmele kelimesi kıyasi (kurallı) olmayıp semai (kural dışı) olan ve ihtisar için kullanılan bir mastardır. Nasıl ki “حَمْدُ اللَّهِ” denilince “الْحَمْدُ لِلَّهِ” kelime-i tevhid denilince “لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ” ve “حَوْقَالَهُ” denilince de “حَوْلَهُ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ” anlaşılması gibi “بِسْمِ اللَّهِ” denildiğinde de “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” anlaşılır.⁷⁶

Besmele Neml Sûresinin 30. Ayetinin bir parçası olması hasebiyle Kur'ân'dan olduğu konusunda ihtilaf söz konusu değildir. Ancak sûre başlarında bulunan besmelelerin sûrelerden bir ayet olup olmadığı konusu ihtilafıdır.⁷⁷

Besmelenin Kur'ân-ı Kerim'in bütün sûrelerinin başında yazılı olduğu konusunda kurrâ ittifak etmiştir. Tevbe sûresinin başında da besmele olmadığına bütün âlimler ittifak etmişlerdir. Tevbe sûresi de dahil olmak üzere bütün sûrelerin ortasından okumaya başlayacak olan okuyucu, besmele çekip çekmemekte mahayyer olmakla birlikte okunacak ayetin mânâsının göz önünde bulundurulması gerekir.⁷⁸ Öte yandan Tevbe sûresi dışındaki bütün sûrelerin başında dört vecih okunacağı hususunda kurranın tamamı ittifak etmişlerdir.

⁷⁴ İbnü'l-Cezerî, *Takrîbü'n-Neşr*, s. 33.

⁷⁵ İbnü'l-Cezerî, *Tahbirü Teysir-Takrîbü'n-Neşr fi'l-kırâ'âti'l-'aşr*, s. 38; Abdülfettah el-Kadi, *el-Buduru'z ez-Zâhira*, s. 66.

⁷⁶ Nüveyri, *Şerhu't-Tayyibe*, s. 289.

⁷⁷ Hüsni Şeyh Osman, *Hakku't-Tilaveh*, s. 141-142.

⁷⁸ İbnü'l-Cezerî, *Tahbirü Teysir*, s. 39-40

İstanbul Tariki Ahmed es-Sûfi Mesleki Sûre Evveli:

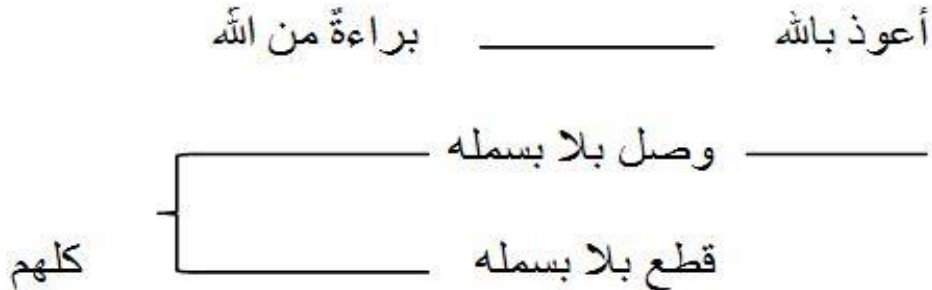

Meratibi erbeada indirac halinde kat-1 evvel, vasl-1 sani vechi vasl-1 evvel kat-1 seni vechinden öne alınır.⁷⁹

Mısır Tarik-i Şeyh Atâullah Mesleki Sûre Evveli:

Sûre Evvelinde Tevbe Sûresine Geçiş:

⁷⁹ Paluvî, *Zübde*, s. 6-7; er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 11, 12, 13; ed-Dimyâti, *İthâf*, s. 160-161.

İstanbul Tariki Mertebeteyn Sûre Evveli:

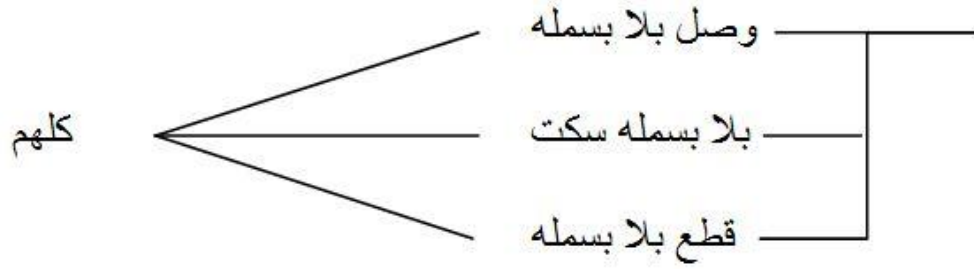
Mısır Tariki Mertebeteyn Sûre Evveli:

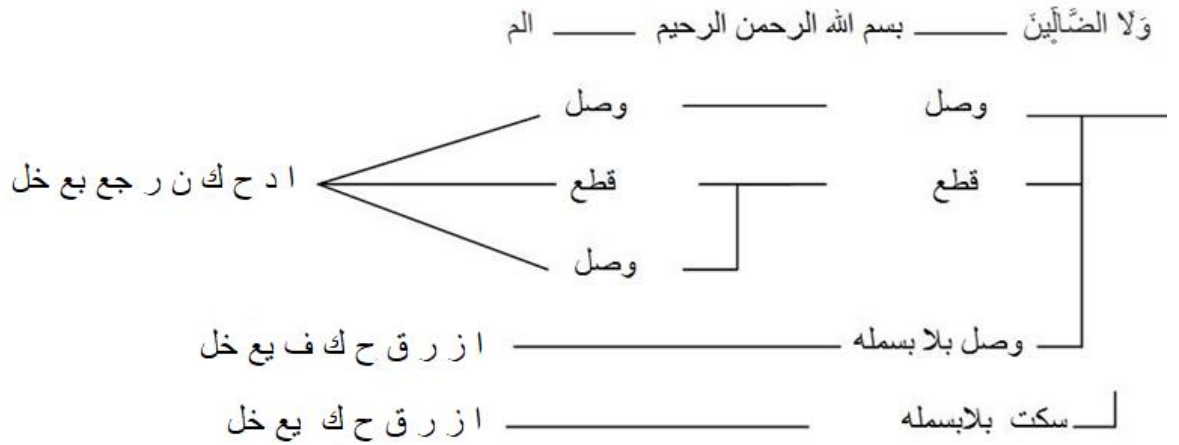
Tevbe Sûresinde bütün kurra için iki sûre arasında üç vecih vardır:⁸⁰

⁸⁰ Paluvî, *Zübde*, s. 5-7; er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 12, 13, 14.

بكل شيءٍ عليم براءةً من الله

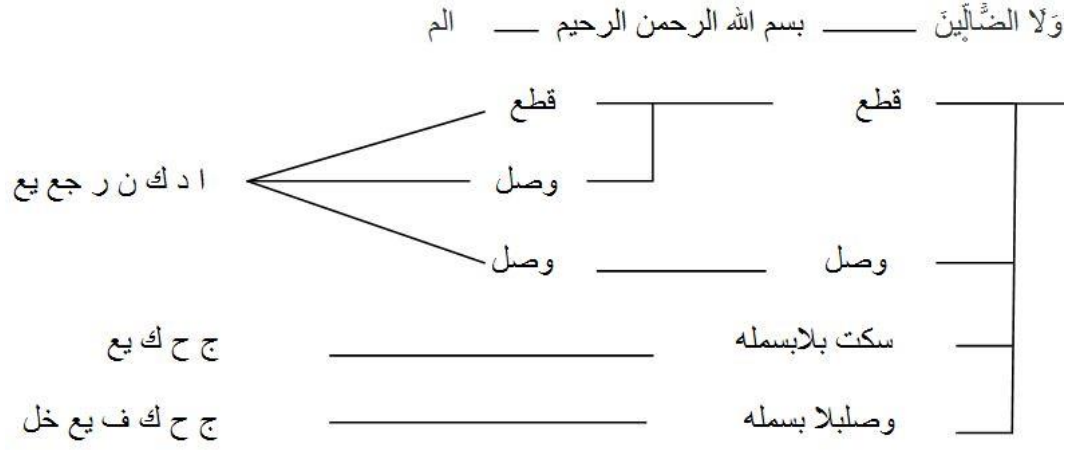

İstanbul Tariki Meratib-ı Erbea İki Sûre Arası:

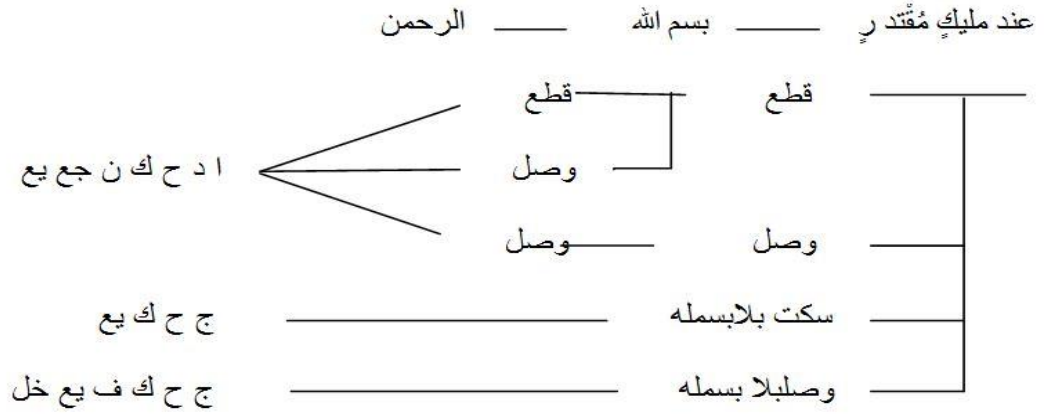

Meratib-i erbea da vasil bile besmele vechi mukaddem sekt bile besmele vechi sonra alınır.

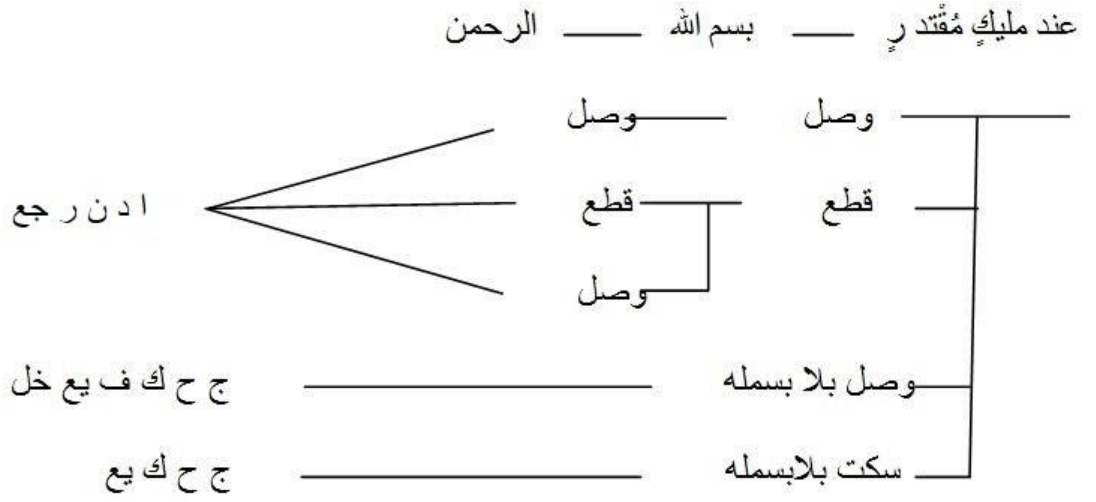
Mısır Tarik-i Meratib-ı Erbea İki Sûre Arası:

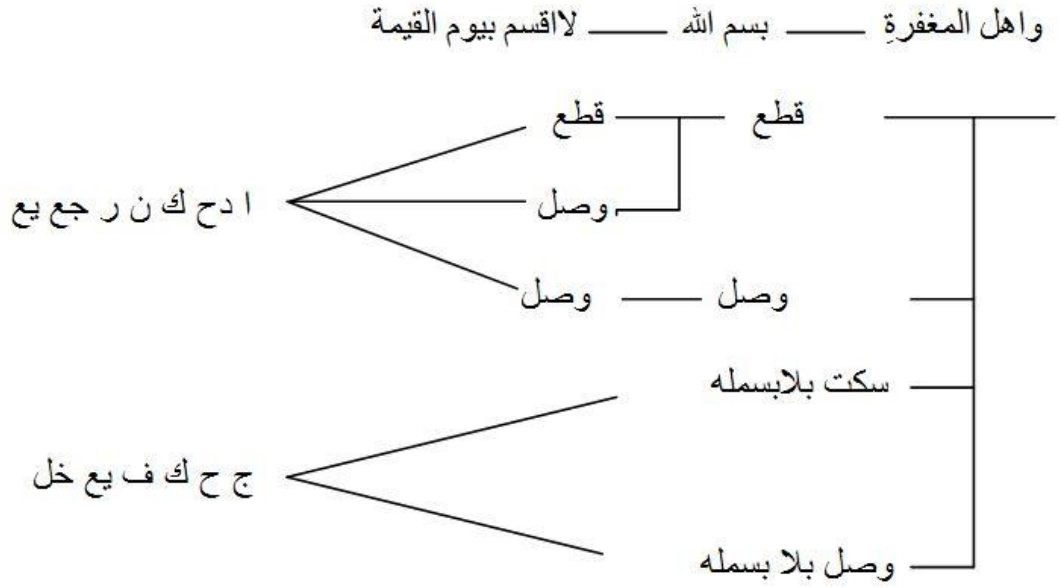
İstanbul Tariki Mertebeteyn İki Sûre Arası:

Mısır Tarihi Mertebeteyn İki Sûre Arası:

Başında kaseem lam (لا) bulunan Kıyâmet ve Beled sûreleri ile başında veylün (وَيْلٌ) kelimesi bulunan Mutaffifin ile Hümeze sûreleri kendinden önceki sûrelere bitişerek okunacak olursa “*Suret-ül Beyn*” (سُرَّتَيْنِ بَيْنِي) okunuşu şu şekilde olur:

3. MEDLER

Med kelimesi sözlükte “çekmek, uzatmak, arttırmak, ziyade etmek, yaymak, döşemek, uzatmak” gibi mânalara gelir.⁸¹ Ayet-i kerime’de bu anlamda

⁸¹ Âsım Efendi, *Kâmus Tercemesi*, c. II, 19-20.

kullanılmaktadır. Med ıstılahta ise; bir harfin bir sebebe bağlı olarak uzatılmasıdır. Uzatılama sebebi olan harfler med harfleridir. Med harfleri elif, vav, ye (ا و ي)'dir. Belli başlı medler şunlardır:

3.1. Medd-i Tabî

Asli medde denilen medd-i tabî, sebab-i med (hemze ve sükun) olmaksızın bir elif miktarı uzatılmayı ifade eder. “Elif” sakin, kendinden önceki harf fethalı olursa, “ya” sakin, kendinden önceki harf kesreli olursa, “vav” sakin, kendinden önceki harf ötreli olursa bu harfler uzatırlar, bu uzatmaya medd-i tabî denir.⁸²

Örnek: يَكُونُ - قَالَ - قِيلَ

Bütün kurra medd-i tabînin med miktarı konusunda hem fikir olmakla birlikte (امنا) (اوتوا) – gibi kelimelerde bir takım ayrılmalar söz konusudur. Biz bu farklılıkları “Medd-i Bedel” konusu başlığı adı altında ileride değineceğiz.⁸³

3.2. Medd-i Munfasıl

Med harfinden sonra sebebi medden hemze gelip ikisi ayrı ayrı kelimelerde bulunduğu oluşan med’de munfasıl med denir.⁸⁴ Medd-i munfasılın med miktarı konusunda kurra ihtilaf ettiği için hükmü caizdir.

İstanbul Tariki Ahmet es-Sûfî Mesleğine Göre Merâtib Erbea’da Medd-i Munfasılın Med Miktarları řu şekildedir:

⁸² Bu konuda geniş bilgi için bkz. Rahim Tuğral, *Ana Hatlarıyla Kur’ân Tecvidi*, İzmir 2009, s. 21.

⁸³ şatibi, Kâsım b. Fîrruh eř-şâtibî’nin, *Hırzû’l-emânî ve Vechû’l-tehânî*, s. 168.

⁸⁴ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Rahim Tuğral, *Ana Hatlarıyla Kur’ân Tecvidi*, İzmir 2009, s. 26.

ب اصبهاني د ح حلواني جمع يع	_____	١
ب اصبهاني ح يع	_____	٢
ب اصبهاني ح ك ن ر يع خل	_____	١
ن	_____	٤
ازرق – اخفش ف	_____	٥
ف	_____	٥

Yukarıdaki tabloda bir elif uzatanlardan Hulvânî Kâlûn 'un tariki olan Hulvânî olmayıp Hişâm'ın tariki olan Hulvânî'dir.

Aynı şekilde bir elif miktarı uzatanların içinde Hafs (ع) olarak zikrettiğimiz Hafs'ın Tariki Amr b. Sabbah'dır. Hamza'ya ait olan med sekti, ileride "Sekte" konusu adı altında açıklanacaktır.

Mısır Tariki Şeyh Atâullah Mesleğine göre Merâtıbı Erbeadaki Medd-i Munfasıl Tablosu Şu Şekildedir:

ب اصبهاني د ح حلواني ع جمع يع	_____	١
ب اصبهاني ح حلواني ع يع	_____	٣
ك ع ر خل	_____	٣
ن	_____	٤
ازرق – اخفش ف	_____	٥

Bu tabloda üç elif miktarı okuyanlar içinde İbn Âmir'i yazdık ancak Ahfeş üç elif miktarı değil beş elif miktarı uzatır.

İstanbul Tariki Ahmet es-Sûfî Mesleğine Göre Mertebeteynde Medd-i Munfasılın Med MiktarlarıŞu Şekildedir:

ب اصبهاني د ح حلواني ع جع يع	_____	۱
ب اصبهاني ح حلواني ع يع	_____	۳
ازرق – اخفش ف	_____	۵

Mısır Tariki Şeyh Atâullah Mesleğine Göre Mertebeteyne Ait Medd-i Munfasılın Med Miktarları Şu Şekildedir:

ب اصبهاني د ح حلواني ع جع يع	_____	۱
ب اصبهاني ح ك ن ر خل	_____	۳
ازرق – اخفش ف	_____	۵

Yukarıda açıkladığımız gibi buradaki İbn Âmir'den (ك) kastımız Ahfeş dışındaki tüm tariklerdir.

3.3. Medd-i Muttasıl

Med harfinden sonra sebab-i medden hemze gelip ikisi aynı kelimedede vaki olursa meydana gelen med'de muttasıl med denir.⁸⁵ Medd-i muttasılın med miktarının bir (1)

⁸⁵ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Rahim Tuğral, *Ana Hatlarıyla Kur'ân Tecvidi*, İzmir 2009, s. 24.

eliften fazla uzatılması hususunda kıraât âlimleri ittifak etmişlerdir. Bundan dolayı hükmü vaciptir.⁸⁶

İstanbul Tariki Ahmet es-Sûfî Mesleğine göre Meratib-i Erbea'da Medd-i Muttasılın Med Miktarları Şu Şekildedir:

ب اصبها ني د ح حلواني جمع يع	_____	۲
ب اصبها ني د ح ك ن ر يع خل	_____	۳
ن	_____	۴
جمهور	_____	۵

Beş elif miktarı uzatmada kurranın ittifakı söz konusu olmakla birlikte (ل) Hişâm'ın (اخفش) Ahfeş tarikinden Nakkaş uzatmaktadır. İbnü'l Ahrûm Cumhura muhalefet etmiştir.

Mısır Tariki Şeyh Atâullah Mesleğine Göre Meratıbı Erbeaya Ait Medd-i Muttasıl Tablosu Şu Şekildedir:

ب اصبها ني د ح حلواني جمع يع	_____	۲
ك ع ر خل	_____	۳
ن	_____	۴
ازرق اخفش ف	_____	۵

İstanbul Tariki Ahmet es-Sûfî Mesleğine göre Mertebetynde Medd-i Muttasılın Med Miktarları Şu Şekildedir:

ب اصبها ني د ح ك ن ر جمع يع خل	_____	۳
--------------------------------	-------	---

⁸⁶ İbnü'l-Cezerî'de muttasıl med ile ilgili hiçbir bilgi yer almamaktadır. (İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 315) bkz. ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 137.

Mısır Tariki Şeyh Atâullah Mesleğine Göre Mertebeteyne Ait Medd-i Munfasılın Med Miktarları Şu Şekildedir:

ب اصبها ني د ح ك ن ر ج ع خل

٣

ازرق اخفش ف

ه

3.4. Medd-i Ârız

Bir kelimedede med harfinden sonra med sebebi olarak arızî sükun bulunursa Medd-i arız olur. Arızî sükun vakıf halinde sabit, vasıl halinde sakıt olan sukundur.⁸⁷

Arızî sükun olan harfin harekesi fetha ise Tûl-Tevassut ve Kasr olmak üzere üç vecih; kesre ise Tûl-Tevassut-Kasr ve Kasr ile Revm⁸⁸ olmak üzere dört vecih; Arızî sükun ötreli olursa Tûl-Tevassut-Kasr-Tûl ile İşmam⁸⁹-Tevassut ile İşmam-Kasr ile İşmam ve Kasr ile Revm olmak üzere yedi vecih okunabilir.⁹⁰

Medd-i arızın med miktarı mutkin mesleği dışındaki bütün kurranın ittifakıyla “Meratıb-i Erbea da tûl dört elif, tevassut üç elif, kasr da bir elif” miktarıdır.⁹¹

İstanbul Tarıkında, Mısır Tarikinde, Meratib ve Mertebeteynde de Tûl vechi mukaddem olup Tûl, Tevassut, Kasr şeklinde gelir.⁹²

⁸⁷ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Rahim Tuğral, *Ana Hatlarıyla Kur'an Tecvidi*, İzmir 2009, s. 32.

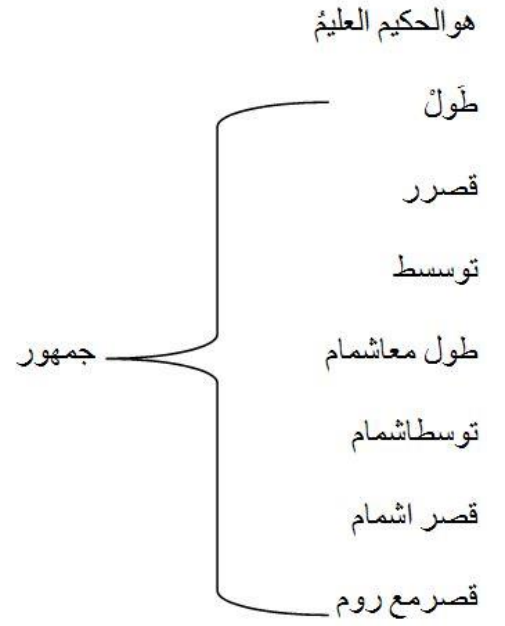
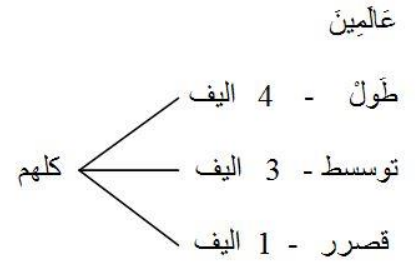
⁸⁸ *Revm*: Sözlükte “istemek” anlamına gelen revm Kur'an-ı Kerim tilâvetinde kelime sonlarında icra edilen vakıf türlerinden birini ifade eder. Revmin “harekeyi hafif bir sesle belli etmek; harekedeki sesi zayıflatmak” gibi tarifleri yapılmıştır. Fatih Çollak, *Revm*, DİA, cilt: 35; sayfa: 31.

⁸⁹ *İşmam*: Sözlükte “birine bir şeyi koklatmak; kibirden dolayı başı yukarıda yürümek; bir şeyden yüz çevirmek” anlamlarındaki işmâm, “vakıf durumunda zammeyi sessiz olarak dudaklarla göstermek ve vakıf sebebiyle meydana gelen sükûnu icra ettikten sonra zammeyi belirtmek üzere dudakları ileriye doğru toplamak” demektir. Fatih Çollak, *Revm*, DİA, cilt: 35; sayfa: 32.

⁹⁰ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Rahim Tuğral, *Ana Hatlarıyla Kur'an Tecvidi*, İzmir 2009, s. 32.

⁹¹ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 35.

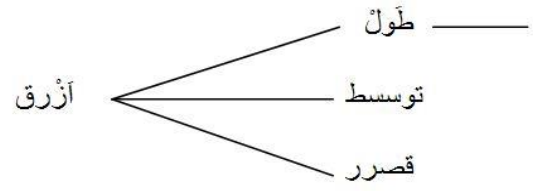
⁹² er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 35; Paluvî, *Zübde*, s. 9.

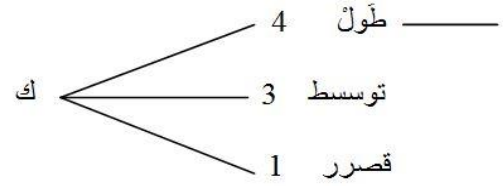
Medd-i arızın med miktarlarını tercih konusunda kurra ihtilaf etmiştir. Verş, Hamza ve Ahfeş Tûl vechini, İbn Âmir, Âsım, Kisâi ve Halef tevassut vechini, Kâlûn, İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Yakub da kasır vechini tercih etmişlerdir.⁹³

⁹³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 166-155; *Neşr-i Kebîr*, s. 35.

مُسْتَهْرُونَ 77

مُنْ فَيَكُونُ 78

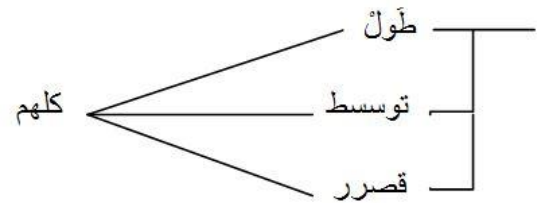
3.5. Medd-i Lîn

Lin kelimesi sözlükte yumuşaklık demektir. Taha sûresi 44. ayet-i kerimesinde bu mânâda kullanılmaktadır. İstılahta ise Lîn: Kendileri sakin kendisinden önceki harflerde fethalı olan vav ile ya harflerinin bulunduğu kelimedeki vakıf yapıldığında ortaya çıkan tecvid kuralıdır. Lin harflerinden sonda gelen harfin sonu ya ârizi ya da lâzîmî sükundur. **Arizi Sükûn:** Okunuşta, durulması halinde ortaya çıkan, geçilmesi halinde ortadan kalkan sükundur. Ayetlerin sonlarında gelen sükûnların büyük çoğunluğu böyledir.⁹⁴

Örnek : رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

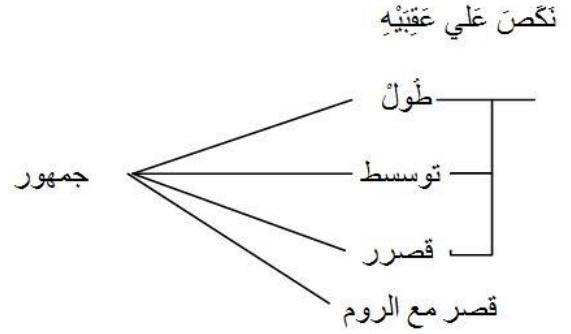
Lin harfinden sonra gelen harfin haresi üstün ise üç vecih caiz olur.

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ

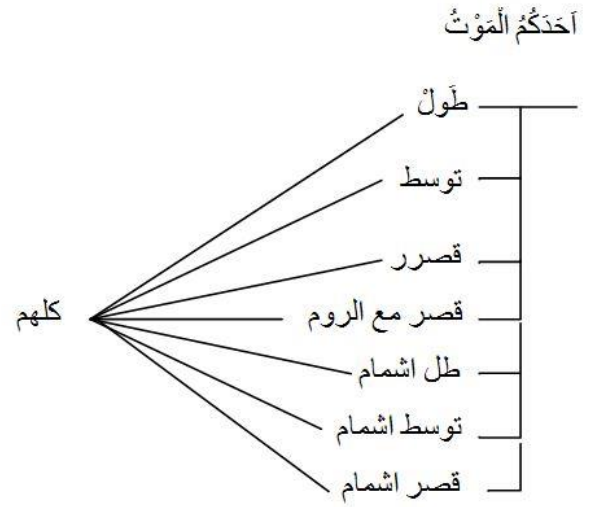

⁹⁴ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Rahim Tuğral, *Ana Hatlarıyla Kur'an Tecvidi*, İzmir 2009, s. 36

Lin harfinden sonra gelen harfin harekesi esre ise dört vecih caiz olur.

Lin harfinden sonra gelen harfin harekesi ötre ise yedi vecih caiz olur.

Lin harfinden sonra harekesine bakılmaksızın hemze harfi gelirse Verş tarikinden Ezrak için iki vecih okunur.

3.6. Medd-i Tâzîm

Medd-i tazim diğer medlerden farklı olup manevi bir sebebe dayanmaktadır. Bu sebep “لا اله الا الله” ve benzeri Kelime-i tevhidlerde, Allah’tan başkasından ulûhiyeti Nefy içindir. Bu medde *Medd-i Mübalağa* da denir. Kelime-i tevhidlerdeki lâmelif üzerinde yapılır. Bu med Ashâb-ı Kars dediğimiz imamlara mahsustur.⁹⁵ Medd-i tazim bir eliften fazla çekmek suretiyle yapılır.⁹⁶

⁹⁵ Ashab-ı Kasr dediğimiz imamlar şunlardır: Kâlûn, İsbahânî, İbn Kesir, Ebu Amr, Hulvânî, Hafs, Ebu Cafer, Şeyh Yakub.

⁹⁶ وَالْبَعْضُ لِلتَّعْظِيمِ عَنْ ذِي الْقَصْرِمْدُ Ashab-ı Kasr’ın bazıları ta’zim için med yapmışlardır. İbnü'l-Cezerî, *Tayyibe*, 165.

Medd-i tazim'in takripte (Aşere-i Kübra) bütün meslekler için uygulaması vardır. Ancak Kıraât-ı Seb'a ve Kıraât-i Aşere'de (Aşer-i Suğra) itilaf mesleği için Meratib-ı Erbea ve Mertebeteyn de okunur. Sûfi Mesleği için Meratib-i Erbeada okunur. Mutkîn ve Şeyh Atâullah mesleklerinde yoktur.⁹⁷

Medd-i Tazimin med miktarları, Meratibi Erbeada bütün meslekler için iki elif miktarıdır. Mertebeteyn de ise Mutkin Mesleği hariç bütün meslekler için üç elif miktarıdır.⁹⁸

İstanbul Tariki Meratip;

		لآله الأهل الرحمن الرحيم
ب اصبها ني د ح حلواني ع جع يع	_____	1
ب اصبها ني د ح حلواني ع جع ي	_____	2
ب اصبهاني ح ك ن ر يع خل	_____	3
ازرق اخفش ف	_____	5
ن	_____	4

Mısır Tariki Meratip;

		لآله الأهل الرحمن الرحيم
ب اصبها ني د ح حلواني ع جع يع	_____	1
ب اصبها ني د ح حلواني ع جع ي	_____	2
ازرق اخفش ف	_____	5
ك ع ر جل	_____	3
ن	_____	4

⁹⁷ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 118; İbnü'l-Cezerî, *Takrîbü'n-Neşr*, s. 53-54; ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 167-169.

⁹⁸ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 118; İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 269.

İstanbul Tarikinde İbn Kesîr, Hulvânî, Hafs ve Ebu Cafer Medd-i Munfasılı bir elif uzatırken burada Medd-i tazimden dolayı iki elif miktarı da uzatmışlardır.

Mısır Tarikinde İbn Kesîr ve Ebu Cafer için aynı kural geçerlidir. İki meslek arasındaki fark med mertebelerinden kaynaklanmaktadır.

İstanbul Mertebeteyn :

İstanbul Mertebeteyn :

3.7. Medd-i Mübalağa (Lâ-i Tebrie)

Sebeb-i manevi olan bir diğer med de Medd-i mübalağadır. Medd-i Mübalağanın med sebebi Nâfi' ye Lam'ını kendinden sonra gelen münekker (Elif lam takısı almamış olan) ve son harekesi fetha üzere mebni (son harekesi değişmeyen) ancak münevven (Nun'lu-Tenvin) de olmayan kelimedden tebrie (ayırarak) içindir.⁹⁹

İbn Cezerî *Tayyibetü'n-Neşr* adlı eserinde bu konuyu şu beytiyle açıklamıştır:

لِحَمْرَةٍ فِي نَفْيِ لَا كَلَامًا مَرَدًّا (117)¹⁰⁰

Hamza için “لَامَرَدًّا” gibi kelimelerin nefy lam'ında med vardır. Medd-i tebrie İmam-ı Hamza'ya mahsustur. Önce tahkik sonra tevassut (üç elif) miktarı uzatarak okunur.¹⁰¹ Bu medde Medd-i tebrie denir.¹⁰²

La-i tebrie hemze-i münekkere, sakın muttasıl ve lam-ı tarif'in tahkiki ile gelmez. Aynı şekilde sakın muttasılın sekt-i ile la-i tebriyeden tahkik ve tevassut gelmez.¹⁰³ La-i tebriyenin tevassutu ile sakın muttasıldan yalnız sekit gelir. Tahkik vechi gelmez.¹⁰⁴

3.8. Medd-i Sıla

(وصل) Vesale fiil kökünden (الصَّلَاة) şeklinde kullanılan kelime sözlükte ulaşmak, geçmek, yetişmek anlamlarına gelir.¹⁰⁵ Kıraât ıstılahında ise sılayı şu iki şekilde açıklamamız mümkündür:

⁹⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 168.

¹⁰⁰ İbnü'l-Cezerî, *Tayyibetü'n-Neşr fi'l-kırâ'âti'l-'aşr*, yy. trs. s. 117.

¹⁰¹ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr fi'l-kırâ'âti'l-'aşr*, I, 269.

¹⁰² Kürrase denilen terim Takrib defterinde “تَبْرِيءٌ” olarak geçer. Kur'an-ı Kerim'de kırk üç yerde geçmektedir. bkz. ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 168.

¹⁰³ Paluvî, *Zübde*, s. 118.

¹⁰⁴ Paluvî, *Zübde*, s. 264.

¹⁰⁵ İbn Manzûr, Ebu'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem, *Lisânü'l-Arab*, I-XIV, Beyrut 1374/1955, “v-s-l” md.

3.8.1. Cemi Mim'inin Sılası

Vasıl halinde cemi mimlerin (انتم – كُمْ – هُمْ) örneklerine vav takdim edilere med ile okumayı ifade eder. Sıla sadece vasıl haline mahsus olup vakıf halinde yapılmaz.¹⁰⁶

Örnek: أَكْمُ-لَكُمُوا؛ كُنْتُمْ-كُنْتُمُوا؛ عَلَيْهِمْ-عَلَيْهِمْ

İmam-ı Şâtibî *Hırzû'l-Emani ve Vechü'l-Tehani* de şu manzum ifadelerle bu konuyu açıklamaktadır.

وَصَلَّ ضَمَّ مِيمِ الْجَمْعِ قَبْلَ مَحَرِّكَ دَلَا كَأَ وَقَالُونَ بِتَخْيِيرِ جَلَا (111)

Harekeli harften önce gelen cemi mim'ini damme olarak sıla yap (دَلَاكَأ) kelimesindeki (د) dal harfi İbn Kesîr'e işaret etmekte, Kâlûn da sılayı hulfle yapmaktadır.¹⁰⁷

Kâlûn 'un sılası İstanbul Tariki sûfî mesleğine göre Meratib-i Erbea önce sıla sonra adem-i sıla, Mertebeteyn'de ise önce Adem sıla, sonra sıla şeklinde gelir. Mısır Tariki Şeyh Atâullah Mesleğine göre Meratib-i Erbeadan önce adem-i sıla sonra sıla, Mertebeteynde ise önce sıla sonra adem-i sıla gelir.¹⁰⁸

Sûfî mesleğinde Medd-i munfasılla cemi mim'i aynı ayette vaki olursa bir elifle sıla, iki elifle adem-i sıla okunur. (Bu okuyuş vechi aşer-i suğraya mahsustur.¹⁰⁹

وَصَلَّ ضَمَّ مِيمِ الْجَمْعِ اصْنَلُ قَبْلَ سَاكِنِ¹¹⁰

İbnü'l Cezerî bu beytinde, üç meşhur imamdan Ebu Cafer'inde cemi mimine sıla yaptığını (اصْنَلُ) kelimesinde (ل) remziyle belirtmiştir.¹¹¹

3.8.2. Cemi Mim'inden Sonra Kat'ı Hemzesinin Gelmesi

Eğer cemi mim'inden sonra gelen kelimenin ilk harfi kat'ı hemzesi¹¹² ise sıla yapanlar (ب دجع) bu üç imama ilaveten Verş de sıla yapar. Takdir edilen vav harfinden

¹⁰⁶ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 15.

¹⁰⁷ Paluvî, *Zübde*, s. 7-8.

¹⁰⁸ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 15; Paluvî, *Zübde*, s. 7-8.

¹⁰⁹ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*,

¹¹⁰ İbnü'l-Cezerî, Ebu'l-Hayr Muhammed b. Muhammed ed-Dımaşkî (ö. 833/1429), *el-Durratü'l Mudi fil kiraati-selase*, yy. trs., Beyit 113.

¹¹¹ Paluvî, *Zübde*, s. 7-8.

¹¹² Vasıl ve vakıf hallerinde sâbit olan hemzedir.

sonra hemze geldiğinden dolayı Medd-i munfasıl oluşur.¹¹³ Şâtibî ve Cezerî aşağıdaki beyitlerinde bu konuyu açıklamışlardır.

Şâtibî وَمِنْ قَبْلِ هَمْزِ الْقَطْعِ صَلَّاهَا لَوْ شِئْتُمْ

Cezerî وَقَبْلَ هَمْزِ الْقَطْعِ وَرَشُوا كَسْرُ

Merâtüb-i Erbea Örneği:

İstanbul Tariki

Mısır Tariki

وَإِلَهُكُمْ اللَّهُ وَاحِدٌ		وَإِلَهُكُمْ اللَّهُ وَاحِدٌ	
ب اصبها بي دجع	1 — صلہ —	ب	— عدم صلہ —
ب اصبها بي	2 — صلہ —	ب اصبها بي دجع	1 — صلہ —
	3 — صلہ —	ب اصبها بي	2 — صلہ —
ب	— عدم صلہ —	ازرق	5 — صلہ —
ازرق	5 — صلہ —		

Mertebeteyn Örneği:

İstanbul Tariki

Mısır Tariki

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَاراً		وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَاراً	
ب	— عدم صلہ 1 —	ب	— عدم صلہ —
ب اصبها بي دجع	1 — صلہ —	ب اصبها بي دجع	1 — صلہ —
ب اصبها بي	3 — صلہ —	ب اصبها بي	3 — صلہ —
ازرق	5 — صلہ —	ازرق	5 — صلہ —

Takripte, Meratıbı İstanbul'da önce sıla sonra adem-i sıla, Mısır'da önce adem-i sıla sonra sıla, Mertebeteyn de her iki tarik de önde adem-i sıla sonra sıla vecihleri gelir.

3.8.3. Müfret Müzekker Gaib Zamirinin Sılası

İbn Kesîr yukarıda açıkladığımız sıla konusuna ilaveten kendine has olmak üzere müfret müzekker gaib zamirlerinin önlerine (و) ve (ى) takdir ederek sıla yapar.¹¹⁴

¹¹³ İbnü'l-Cezerî, *Takribü'n-Neşr*, s. 38.

¹¹⁴ Paluvî, *Zübde*, s. 10.

Örnek: 115 فِيهِ مُهَأْنَا خذُوهُ فَعَلُّوهُ 116

دع ————— صلّه ————— د ————— صلّه —————

Furkan Sûresi 69. Ayeti kerimesine mahsus olarak Hafs,İbn Kesîr gibi sıla yaparak okur.

(وَجْهٌ - فَالْتَقُمْ - وَالْيَحْكُمُ) vb. kelimelerde mim-he (م - ه) harfleri kelimenin asıl harflerinden olmalarından dolayı sıla söz konusu olmaz.

Kâlûn 'un sıla okuyuşu ikinci tariki olan Hulvânî Tarikiyle adem-i sıla okuyuşu da birinci tariki olan Ebu Neşid tarikiyle gelir.

4. HÂ-İ SEKİT

Kur'ân'da bazı kelimelerin sonlarında kendilerinden önceki harfi veya harekeyi beyan için ziyade olarak bulunan ve kendilerine “hâ-i sekî” denilen bazı “hâ”lar vardır. Bunların vakıf halinde belirtilerek okunuşlarında kıraât imamları arasında ihtilâf bulunmamakla birlikte vasıl halinde farklı okuyuşlar söz konusudur.¹¹⁷

Kur'ân-ı Kerim'de dokuz yerde kelime sonlarında hâ-i sekî bulunmaktadır. Bunlar her ne kadar zamirlere benzeseler de zamir olmayıp sekî ha'larıdır. Bu kelimeler şunlardır:

مَا هِيَ¹²⁴ - مَالِيَّةٌ¹²² - سُلْطَانِيَّةٌ¹²³ - كِتَابِيَّةٌ¹²⁰ - حِسَابِيَّةٌ¹²¹ - فَبِهَدْيِهِمْ أَفْتَدِيهِ¹¹⁹ - لَمْ يَتَسَنَّأْ¹¹⁸

Bakara sûresi 259. ayetindeki (لَمْ يَتَسَنَّأْ) kelimesinde Hamza, Kisâî, Yakub ve Halef vasıl halinde (ه) he harfini hazf, (لَمْ يَتَسَنَّأْ) şeklinde vakıf halinde de (ه) harfinin isbatıyla okurlar.¹²⁵ En'am Sûresi 90. ayetinde geçen (فَبِهَدْيِهِمْ أَفْتَدِيهِ) kelimesini ise vasıl halinde İbn Âmir (ك) hâ-i sekî kesre hareke verip uzatmadan “هُمُ أَفْتَدِيهِ” şeklinde İbn

¹¹⁵ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 19-20.

¹¹⁶ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 19.

¹¹⁷ Dâni, s. 82, 105, 214, 225; İbnü'l-Cezerî, II, 142-143.

¹¹⁸ Bakara 2/259.

¹¹⁹ En'am 6/90.

¹²⁰ Hakka 19-25.

¹²¹ Hakka 69/20-26.

¹²² Hakka 69/28.

¹²³ Hakka 69/29.

¹²⁴ Kâri'a 101/10.

¹²⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 449; Paluvî, *Zübde*, s. 37.

Zekvan ise “فِيهِدِيَهُمْ أَقْتَدِ” şeklinde uzatarak okur.¹²⁶ Hamza, Kisâi, Yakub ve Haleful Aşîr’de (ف ريع خل) vasıl halinde “هُمُ أَقْتَدِ” şeklinde sekite ha’sını hafz ederek okurlar.¹²⁷

Hakka sûresinde iki yerde (28-29) geçen (كِتَابِيَّةً) kelimesinin sekite ha’sını vasıl haline İbn Kesîr ve Yakub (د بيع) sekite ha’sını hafz ederek (كِتَابِي) şeklinde okurlar. Hakka Sûresinde geçen “حِسَابِيَّةً” kelimelerindeki sekite ha’larının durumu da aynıdır.¹²⁸

Hakka sûresinde geçen “مَالِيَّةً” ve “سُلْطَانِيَّةً” kelimelerindeki sekite ha’larını İmam Hamza ve Yakub (ف بيع) vasıl halinde hafz eder okurlar.¹²⁹ Ayrıca “هَلَاكَ” “مَاهِيَّةً” kelimesindeki sekite ha’sını vasıl halinde isbat ederek okuyanlar (Hamza ve Yakub dışındaki kıraât imamları) için iki vecih vardır. Bu vecihler idğam ve izhar vecihleridir. İzhar okuyuşu daha evladır.¹³⁰

İmam Yakub’un Hâ-i Sekite Bahsi

Önceki bölümde anlattığımız sekite ha’ları dışında sadece İmam Yakub’a mahsus olan sonları vav-nun (و-ن) veya ya-nun (ى-ن) ile biten ismi fail, cemi müzekker, ismi meful, cemi müzekker ve sıfatı müşebbehe olan kelimelerin sonlarına vakıf halinde sekite ha’sı ekleyerek hulf ile okur. Tahkik vechi mukaddemdir.¹³¹

Örnek:

İsmi Fail Cemi Müzekker	مُفْلِحُونَ	عَالَمِينَ
İsmi Meful Cemi Müzekker	مُرْسَلُونَ	مُخْلِصِينَ
Sıfat Müşebbehe	أَجْمَعُونَ	أَجْمَعِينَ

¹²⁶ Yani İbn Zekvan bu kelimeyi hulf ile okumuş olur.

¹²⁷ Paluvî, *Zübde*, s. 55.

¹²⁸ Paluvî, *Zübde*, s. 137.

¹²⁹ Paluvî, *Zübde*, s. 137; Dâni’, Ebû Amr, *Kitabü’t-Teysir fi’l-Kıraati’s-Seb’*, s. 174.

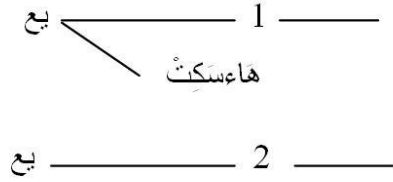
¹³⁰ Paluvî İzhar vechinin evlâ olduğunu *Zübdetü’l-İrfân fi Vücûhi’l-Kur’an*, adlı eserinde *Cevâhiru’l-Mukellele* adlı esere atıfta bulunarak belirtmiştir. Paluvî, *Zübde*, s. 137.

¹³¹ Paluvî, *Zübde*, s. 3 (Kenar Şerhi).

Medd-i Munfasıla Hâ-i Sekit Örneği:

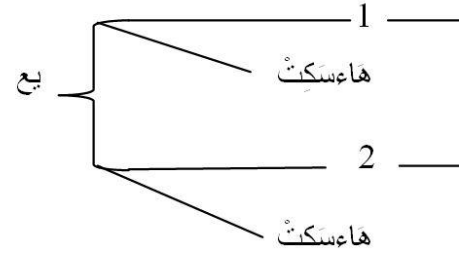
İstanbul Tariki

وَلَهُمْ فِيهَا زُجُجٌ مَطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Mısır Tariki

وَلَهُمْ فِيهَا زُجُجٌ مَطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

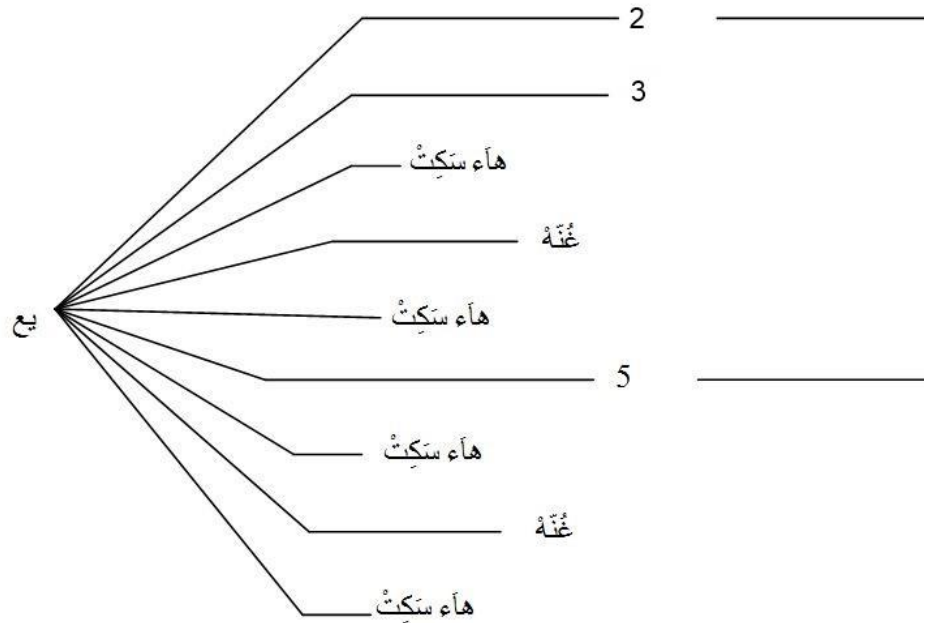
Hâ-i sekit Medd-i munfasılın bir elif miktarı ile hulflu gelir. Şeyh Atâullah mesleğinde iki elif miktarı hulf ile gelir, Sûfî mesleğinin ise iki elif miktarı ile yalnız tahkik vechi gelir, hâ-i sekit gelmez.

Medd-i Muttasıla Hâ-i Sekit Örneği:

İstanbul

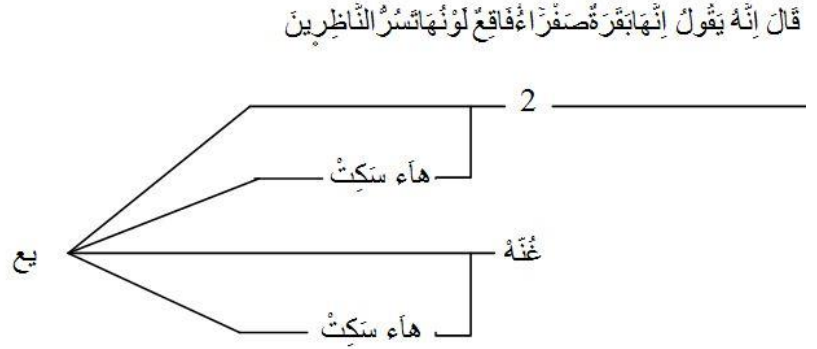
Tariki:

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقْتَلَهُ فَفَعِلُوا نَهَايَسُّرُ النَّاطِرِينَ

Sûfî mesleğinde üç ve beş elif miktarı med ile Hâ-i sekîti yapar.

Mısır Tariki Hâ-i Sekit Örneği:

Şeyh Atâullah mesleğinde Yakub'un hâ-i sekiti sadece iki elif miktarı med ile gelir.

Yukarıdaki açıklamalarımıza ilaveten hâ-i sekîti gunne ile gelir. Ancak iskat ve idğam ile aynı ayette bulunması durumunda hâ-i sekîti olmaz.

5. TERKÎK

Terkik sözlükte bir şeyi inceltmek, güzelleştirmek veya yumuşatmak anlamlarına gelmektedir. İstilahta ise harfin isti'la sıfatını gidererek, istifale sıfatıyla okunmasıdır.¹³² Biz bu başlık altında konumuzu ilgilendirdiği kadarıyla terkikin, kıraât ilminde (ر) ra harfinin kalın veya ince okunması konusuna değinmek istiyoruz.

Aşere-i Suğra'da ra harfini İmam Verş ince (terkik) veya kalın okurken, Aşere-i Kübra'da (takrib) ise Ezrak ince veya kalın okumuştur. Ezrak'ın ra harfini okuyuş kurallarını 7 madde halinde değerlendirebiliriz.

a. Ra (ر) harfi üstün harakeli, sakın ya (ي) harfinden veya esre harekesinden sonra gelirse, hulfsüz (kalın-ince) olarak bir vecih ile ince okur.

غَيْرَ-الْحَمِيرَ gibi kelimelerde ince okur.

b. Sakin (cezimli) ya (ي) harfi veya esre bir kelimedede değilse ra (ر) harfi ince okunmaz.

¹³² Sibeveyh, Muhammed Ebû Bişr Amr b. Osmân b. Kanber el-Hârisî (ö. 180/796) *Kitâbü Sibeveyh*, Mısır, h. 1316 (I-II) s. 9.

رَيْبٌ kelimesinde ra (ر) harfi kalın okunur.

c. إِسْرَائِيلَ - عَمْرَانَ. İsrâ'îl - Emrân. İsrâ'îl kelimesindeki ra (ر) harfi kalın okunmaz. Çünkü bu kelimeler arapça değil acemdir.

d. Mükerrer (ر) harfleri (الْقَرَارَ - ضِرَارًا - فِرَارًا - إِسْرَارًا) tefhim yani kalın okunurlar. Tefhim vechi mukaddemdir.

e. "فِطْرَةَ اللَّهِ - وَقُرْآ - قِطْرًا - مِصْرًا - اصْنُرْهُم - اصْنُرًا." Saki-i fasıl "ط-ق-ص" harflerinden ise; tefhim yani kalın okunur terkik okuyuşu yoktur. Yukarıda yazılan kelimelerin dışında başka yerde bulunmaz.

f. Mürselat Sûresindeki "بِشْرٍ" kelimesindeki birinci ra harfini hulf ile okur yani bir tefhim bir terkik ile okur. Terkik okuma sebebi ikinci ra (ر) harfinin harekesinin esre oluşudur.

g. "ذُكْرًا" gibi ra (ر) harfi iki üstünlü olup kendinden önceki esre harekesi ile arasında ye harfinin haricinde cezimli harf kelimelerdir. Bunların altısı idğamsız, ikisi idğamlı olmak üzere sekiz tanedir.

"ذُكْرًا" kelimesidir. Bu kelimeler "مُسْتَقْرًا - سِرًّا - صِهْرًا - لَمْرًا - وَرْزًا - حَجْرًا - ذُكْرًا" babı ismi ile anılır. Tefhim vechi mukaddemdir.

6. TAĞLİZ (EZRAK İÇİN LAM (ل) HARFİNİN KALIN OKUNUŞU)

Tağliz: Lügate bir şeyi kaba kalın yapma, kuvvetli söz alma ve kaba söyleme anlamına gelir. Lam (ل) harfinin tağliz ile okunuşu Aşere-i Suğra'da İmam Nâfi' 'nin ikinci ravisi olan Verş'e aittir. Aşere-i Kübra'da (Takrib) ise Verş'in birinci tariki olan Ezrak'a aittir.¹³³ Biz bu konuyu maddeler halinde incelemeye çalışacağız.

a. Lam (ل) harfi üstün ile harekeli olup, kendisinden önceki harfin harekesi de üstün ve sakin olursa (ط ظ ص) sad, zı, tı harflerinde birisi gelirse lam (ل) harfi tağliz (kalın) ile okunur.¹³⁴ Ancak lam (ل) ile ilgili hem tağliz ifadesi hem de tefhim ifadesi kullanılır. "ظ" harfinde tağliz ifadesi kullanılır.¹³⁵

¹³³ Bu konuda bkz. Muhammed Sibeveyh, *Kitâbü Sibeveyh*, s. 9.

¹³⁴ Tayyibe, Beyit 346.

¹³⁵ İbn Cezeri, *en-Neşr*, II, 111-113.

b. Eğer (ص) sad harfinden sonra üstün lam (ل)harfi gelirse bir vecih olarak lam (ل)harfi kalın okunur. Ancak lam harfi üstün harekeli olup kendisinden önceki harfler de (ط ظ) harfleri ise ve bu harfler de üstün veya sakin durumda ise Ezrak hulf (kalın ve ince) ile okur.

c. Lam(ل) harfi ile kendinden önceki (ط ظ ص) harfleri arasına elif (ل) harfi girerse hulf ile tağliz okur.¹³⁶

d. (ص) harfinden sonra gelen lam harfi vakıf halinde sakin olursa hulf ile tağliz okur.¹³⁷

e. (صَلِّ) kelimesi Kur’ân-ı Kerim’de iki sûrede¹³⁸ geçmektedir. Bu kelimelerde Ezrak hulf ile okumuştur.¹³⁹

7. İDĞAM

Kıraât ilminde usûle dair eser kâleme alan müelliflerimiz idğam konusunu istiaze, besmele ve Fatiha Sûresinden sonra idğam-ı kebir başlığı altında ele almışlardır. Ancak çalışmamızın bir yüksek lisans tezi olması sebebiyle biz bu konuyu farklı başlıklar altında açıklamaya çalışacağız.

İdğam, “d-ğ-m” kökünden olup, if’al bâbının masdarıdır. Sözlükte yüzü karartmak, atın ağzına gem vurmak, bir şeyi başka bir şeyin içine girdirmek gibi anlamlara gelir.¹⁴⁰

Istilahta ise idğam, Saçaklızâde’ye göre biri sakin diğeri harekeli olan, iki harfi bir harf yaparak aralarını ayırmadan bir mahreçten okumaktır.¹⁴¹ İbnü’l-Cezerî ise idğamı “iki harfi bir harf olarak telaffuz etmektir ki, bu telaffuz esnasında ikinci harf şeddeli olur” şeklinde açıklamaktadır. Bu klasik açıklamalardan sonra daha geniş olarak şöyle bir tarif yapılabilir: dilde oluşabilecek zorluğun giderilmesi için mahreç ve sıfatları aynı (misleyn) veya mahreçleri aynı, sıfatları farklı (mütecaniseyn) ya da mahreç ve sıfat bakımından yakınlığı (mütekaribeyn) bulunan ilki (müdğam) sakin,

¹³⁶ Tayyibe, Beyit 347.

¹³⁷ Tayyibe, Beyit 347.

¹³⁸ Hicr 15/26-28-33; Rahman 55/14.

¹³⁹ ed-Dimyâti, *İthâf*, s. 330; Tayyibe, Beyit 346-349.

¹⁴⁰ Bkz. İbn Manzûr, *Lisanu’l-Arab*, IV, 282.

¹⁴¹ Muhammed b. Ebu Bekr el-Mar ’aşî Saçaklızâde, *Beyânü Cühdi’l-Mukil*, Konya-1286, s. 72.

ikincisi (müdğamun fih) harekeli olan iki harfi tek harf yaparak aralarını ayırmadan telaffuz etmektir.¹⁴²

İdğamın zıddı ızhardır.

İdğamın temelini iki kelime teşkil etmektedir:

a. İdğam olan (el-Müdğam)

b. Kendisinde idğam olunan (el-Müdğam-u Fih): İdğamın gerçekleşmesi için bunun harekeli olması gerekir.

7.1 İdğamın Sebepleri:

Kıraât usûlünde idğamın ortaya çıkabilmesi bir takım sebeplere bağlıdır. Bu sebepler şunlardır:

a. Temâsul: Müdğam ve müdğamun fih'in mahreç ve sıfat bakımından aynı olması yani her ikisinin de aynı harf olmasıdır.¹⁴³

Örnek: “اذهب بكتابي” gibi.

b. Tecanüs: Müdğam ve müdğam'un fih'in mahreç olarak aynı sıfat olarak farklı olması ya da sıfat bakımından aynı olup mahreç bakımından farklı olmasıdır.¹⁴⁴

b1. Mahreç bakımından aynı olanın örneği: “اركب معنا”, “ودتطائفة”.

b2. Sıfat bakımından aynı olup mahreç bakımından farklı olanın örneği:

“من مسد”.

c. Tekârub: Mahreçleri ve sıfatları bakımından yakınlığı bulunan ya da mahreç bakımından yakın sıfat bakımından uzak olan veya mahreç bakımından uzak sıfat bakımından yakın olan harflerin ortaya çıkardığı idğam biçimidir.¹⁴⁵

c1. Mahreç ve sıfat bakımından yakınlığı bulunanın örneği: “نقل رب”.

c2. Mahreç bakımından yakın sıfat bakımından uzak olanın örneği: “قد سمع الله”.

c3. Sıfat bakımından yakın mahreç bakımından uzak olanın örneği: “قد جعل”.¹⁴⁶

¹⁴² İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 215.

¹⁴³ Mehmet Zihni, *el-Kavlü's-Sedid fi İlmi Tecvid*, İstanbul-1328 s. 58.

¹⁴⁴ İsmail Karaçam, a.g.e. 326.

¹⁴⁵ İsmail Karaçam, a.g.e. 326.

¹⁴⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 12.

7.2 İdğamın Çeşitleri:

A. Vacip İdğam: Kıraâtçilerin üzerinde ittifak ettikleri idğama vacip idğam denir. Vacip idğamlar misleyn, mütecaniseyn’de ve mütakaribeyn’de vaki olur.¹⁴⁷

1a. Misleynde meydana gelen idğamdaki ilk harfin (el-müdğam) med harfi olması durumunda idğam yapmamak ittifakla vaciptir.

Örnek:

“في يوم”، “في يوسف”، “أمنوا وعملوا الصالحات” gibi.

B. Caiz İdğam: Kurranın bazılarının idğam bazılarının ise ızhar yaptığı idğamdır.¹⁴⁸ Biz hangi kelimelerde kuranın idğam yaptığını beş başlık altında inceleyeceğiz:

1. “İz” edatındaki sakin “zel” harfinden sonra “te-cim-dal-ze-se” harfleri gelmesi durumunda idğam yapılır.

Örnek:

“اذراعت”، “اذزين”، “اذسمعتوه”، “اذصرفنا”، “اذدخلوا”، “اذجاء”، “اذتبرا”¹⁴⁹

2. “Kad” edatından sonra “se-cim-ze-zel-sin-şın-sad-dat-zı” harfleri gelmesi durumunda idğam yapılır.

Örnekler:

“لقدظلمك”، “لقدظلم”، “ولقدزين”، “لقدذراننا”، “لقدشغفها”، “لقدسلف”، “ولقدضل”، “ولقدجاء”¹⁵⁰

2a. Misleynde meydana gelen idğamdaki ilk harfin sekit ha’sı olması durumunda ihtilafı idğam yapmamak vaciptir.

Örnek:

“ماليه هلك” gibi.

b. Mütecaniseynde meydana gelen idğam şu şekildedir:

“Tı-dal-te” harflerinde meydana gelen idğamlar.

Örnek:

¹⁴⁷ İbn Cezeri, en-Neşr, II,2, Saçaklızâde a.g.e. s. 62.

¹⁴⁸ İbn Cezeri, en-Neşr, II,2

¹⁴⁹ Paluvî, Zübde, s. 150; ed-Dimyâtî, İthâf, s. 129.

¹⁵⁰ Paluvî, Zübde, s. 37, 27, 28, 150; ed-Dimyâtî, İthâf, s. 131, 386, 60.

”قدتبيين“، ”اجيبتد عوتكما“، ”وقالت طائفة“.

”Zı-zel-se” harflerinde meydana gelen idğamlar.

Örnek:

”اذظلمتم“.

”اركب معنا“ ve ”يلهث ذالك“ kelimelerindeki idğamda ittifak yoktur.

c. Mütekaribeynde vacip idğamın meydana gelmesi iki şekilde olur:

1c. Aynı mahreçten çıkan ve aynı sıfatlara sahip şiddet, infitah ve ismet sıfatlarına sahip olan ”kaf” ve ”kef” harfleri arasındaki idğamdır.

Örnek:

”ألم نخلقكم“. Bu kelimeyi bütün kurra ittifakla idğam eder. Bu kelimedede İstanbul tarikine göre sadece tam idğam yapılır. Mısır tarikinde ise hem tam idğam hem de nakıs idğam yapılır. Tam idğam mukaddemdir.¹⁵¹

2c. Sakin ”lam” harfinin harekeli ”rı” harfine idğamıdır.

Örnek:

”بل رفعه الله“.

3. Sakin müenneslik ”te” sinden sonra ”se-cim-ha-sin-sad” ve ”zı” harfleri gelmesi durumunda meydana gelen idğamdır.

Örnekler:

”حصرت صدورهم“، ”كذبت ثمود“، ”وجبت جنوبها“، ”خبت زدناهم“، ”كانت سريرا“،

”لهدمت صوامع“، ”حرمت ظهورها“.¹⁵²

4. ”Hel” ve ”bel” edatlarından sonra ”te-se-ze-sin-at-tı-zı-nun” harfleri gelmesi durumunda meydana gelen idğamdır.

Örnekler:

”بل سولت“، ”بل زين“، ”هل ثوب“، ”هل تريمنطور“، ”هل تستوي“، ”هل تنقمون“،

”هل نحن“.¹⁵³ ”بل ظننتم“، ”بل طبع الله“، ”بل ضلوا“.

¹⁵¹ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 643-64.

¹⁵² er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 440, 151.

¹⁵³ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 436, 154-412, 319.

5. Mahreçleri birbirine yakın olan harflerde meydana gelen idğam çeşitlerinin 11 başlık altında inceleyebiliriz:

a. Sakin “be” harfinin “fe” harfine idğam olması.

Örnek:

“اذهب فمن تبعك”, “وان تعجب فعجب قولهم”, “فاذهب فان”, “يغلب فسوف”,
“ومن لم يقل فاولئك”.¹⁵⁴

b. Harekeli olan be harfinin mim harfindeki idğamı. Kur’ân’da 6 yerde geçmektedir.¹⁵⁵ Bakara 248’de geçen “يعذب من يشاء” ayetindeki “be” harfini harekeyle (kef, nun, ca, ya) okurken (elif, dal, ha, fe, ra, hal) rumuzlu imamlar ise be harfini sakın okumuşlardır. Bu kelimedede idğam yapanlar (be, ha, fe, ra, hal) ızhar yapanlar ise (cim ve dal)’dır. İstanbul tarikinde İbn Kesîr için idğam vechi olmayıp sadece ızhar vechi vardır. Her ne kadar kıraât kitaplarında İbn Kesîr için ızhar vechi ile beraber idğam vechi de var dense de bu kural diğer tarikler için geçerlidir. Ebu Amr bu kelimedeki “be” harfini cezim ile okuduğu için meydana gelen idğam idğam-ı sağır olur.¹⁵⁶ Bakara 248. Ayet dışındaki “يعذب من يشاء” kelimesinde aşerede İdğam-ı, Sûsi yapar. Takrib de ise Ebu Amr ve Yakub hulf ile idğamlı okurlar.

c. Sakin “be” harfinin “mim” harfine idğamı.

Örnek:

“اركب معنا”. Bu kelimedede ızhar ile okuyan imamlar (elif, he, kef, fe, ce’, hal) idğam ile okuyanlar ise (be, dal, ha, nun, kaf, ra)’dır. Bu kelimedeki idğamı Kâlûn ve Bezzi hulflü okur, ızhar vechi mukaddemdir. Hallad ise yine hulflü okuyur, idğam vechi mukaddemdir.¹⁵⁷

d. “Se” harfinin “te” harfine idğamı.

Örnek:

¹⁵⁴ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 266, 292, 315.

¹⁵⁵ Bakara 2/248, Ali İmran 3/129, Maide 5/18, 40, Ankebut 29/21, Fetih 48/14.

¹⁵⁶ Paluvî, *Zübde*, s. 39; er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 80.

¹⁵⁷ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 237.

159. "لبئتم" 158. "اور تتموها"

e. "Se" harfinin "zel" harfine idğamı.

Bu idğam çeşidinin örneği A'râf 176. ayetteki "يلهث ذلك" kelimesindedir. Ancak bu kelime vakıf helinde idğam olmaz. Vasıl halinde idğam ve ızhar yapılır. İdğam yapanlar (be, ha, mim, nun, fe, ra, ya, hal) ızhar yapanlar ise (elif, dal, lam, ca')'dır. Bütün meslekler için ızhar vechi mukaddemdir.¹⁶⁰

f. Sakin "dal" harfinin "se" harfine idğamı.

Örnek:

İdğam yapanlar: Ebu Amr, İbn Âmir, Hamza, Kisâi ve Halef'tir. ızhar yapanlar ise Nâfi, İbn Kesîr, Âsım, Ebu Cafer ve Yakub'dur.¹⁶¹ "يريد ثواب الدنيا"

g. "Dal" harfinin "zel" harfine idğamı.

Örnek:

Buradaki idğamın gerçekleşmesi için birinci ayetten ikinci ayete vasıl yapılması gerekir. Bu durumda sad harfinin içinde mahfuz olan dal harfinin zel harfine idğamı söz konusu olur. İdğam yapanlar: Ebu Amr, İbn Âmir, Hamza, Kisâi ve Halef'tir. ızhar yapanlar ise Nâfi, İbn Kesîr, Âsım, Ebu Cafer ve Yakub'tur.

h. "Zel" harfinin "te" harfine idğamı.

Örnek: Sümmettehaztümül icle. Bu vb. kelimelerde idğam yapanlar: Nâfi, Ebu Amr, İbn Âmir, Ebu Bekir Şube, Hamza, Kisâi, Ebu Cafer, Ravh ve Halef'tir. ızhar yapanlar ise İbn Kesîr, Hafs ve Ruveys'tir. Fenebeztühe kelimesinde ise idğam yapanlar: Ebu Amr, Hamza, Kisâi ve Halef'tir. Uztü kelimesinde ise Ebu Amr, Hamza, Kisâi, Ebu Cafer ve Halef idğam yaparlar.¹⁶²

i. Sakin "ra" harfinin lam harfine idğamı.

Örnek: "واغفر لنا". Bu kelime ızhar yapanlar Nâfi, İbn Kesîr, Durî, İbn Âmir, Âsım, Hamza, Kisâi, Ebu Cafer, Yakub ve Halef'tir. İdğam yapanlar ise Ebu Amr'dır.

¹⁵⁸ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 183; Paluvî, *Zübde*, s. 59.

¹⁵⁹ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 76; Paluvî, *Zübde*, s. 36-37.

¹⁶⁰ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 197.

¹⁶¹ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 131.

¹⁶² er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 84.

Ebu Amr'ın ilk ravisi olan Durî için idğam hulflüdür. İzhar vechi mukaddem olup bu kelimeden başka bir kelimedede ise Durî hulfsüz idğam yapar.¹⁶³

j. Sakin fe harfinin be harfine idğamı.

Örnek:

“نخسف بهم”. Bu kelimedede izhar yapanlar Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr, İbn Âmir, Âsım, Hamza, Ebu Cafer, Yakub ve Halef'tir. İdğam yapanlar ise Kisâî'dir.¹⁶⁴

k. Sakin lam harfinin zel harfine idğamı.

Furkan 68. Ayette geçen “ومن يفعل ذلك” kelimesinde sadece mütevatir kıraât imamlarının sonuncusu olan Kisâî'nin ilk ravisi Ebu Haris idğam yapar. Ebu Haris için bu kelimedede idğam olması lam harfinin sakin olmasına bağlıdır. Lam harfi harekeli olması durumunda idğam yapmaz.

7.3 İdğamın Manileri

İdğam olmaya engel teşkil eden durumlar:

A. Kıraâtçilerin ittifakıyla idğam yapılmayan yerler:

1. Mütekellim veya muhatab zamiri olan “te” harfinde.

Örnek:

¹⁶⁵ “كنت ترابا”, “وانت تكره”, “كدت تركن”, “جيت شياامرا”

2. Müdğam olan harfin tenvinli olarak bitmesi.

Örnek:

“غفوررحيم”, “والله سميع عليم”.

3. Müdğam olan haerfin şeddeli olması.

Örnek:

Bakara 2/187: “أحل لكم”, Kamer 54/48: “مسسقر”.¹⁶⁶

¹⁶³ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 45.

¹⁶⁴ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 372.

¹⁶⁵ Meryem suresi 27. Ayette geçen “لقدجيتشياً” kelimesinde idğam yapılır. ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 112.

¹⁶⁶ Şatibi, *Beyit*, 120, 121, 122.

4. Kıraâtçilerin ittifakıyla idğam yapılmayan yerler:

a. Cezim sebebiyle misleynde idğama mani olan yerler.

Kelimenin aslı “يَخْلُكُمْ” olan resmi hatta ise يَخْلُواكُمْ şeklindedir.

Kelimenin aslı مَنْ يَتَنَعَى olan resmi hatta ise مَنْ يَتَنَعَى şeklindedir.

Kelimenin aslı “وَإِنَّكَ كَادِبًا” olan resmi hatta ise وَإِنَّكَ أَكَادِبًا¹⁶⁷.

Bu kelimelerde aşerede idğam Sûsî için hulflüdür.¹⁶⁸

b. Cezim sebebiyle mütecaniseynde idğam yapılmayan yerler:

Örnek:

“وَأْتِ ذَا الْقُرْبَى”. Bu kelimedede emir sebebiyle te harfi hazf edildiğinden idğam ihtilafıdır.¹⁶⁹

Aşerede Sûsî için idğam hulflüdür.¹⁷⁰

Aynı şekilde “وَلتَأْتِ طَائِفَةً” kelimesi de bu hükme tabidir.¹⁷¹

8. İBRAHİM KELİMESİ

“ابراهيم” kelimesini aşere-i suğra’da İbn Âmir’in ilk ravisi olan Hişâm Bakara sûresinin tamamında diğer sûrelerde de bazı yerlerde ye harfi yerine elif harfi koyup “ابراهام” şeklinde okur. İbn Âmir’in ikinci ravisi olan İbn Zekvan ise bu farklı okuyuş şeklini sadece Bakara sûresinde yapar ki o da hulf ileidir.¹⁷²

Aşere-i Kübra’da İbn Âmir, İbn Zekvan tarikinden gelen Nakkaş dışındaki bütün ravi ve tarikleriyle “ابراهام” şeklinde okur. Nakkaş ise diğer kurra gibi okur. İhtilafı okunan İbrahim kelimesi Kur’ân’da 33 yerde geçer.

1. Bu kelimeyi Bakara Sûresinde 15 yerde okumaktadır.

2. Nisa Sûresinde 3 yerde okumaktadır. Ayet 125 (iki yerde geçer); Ayet 163.

3. En’am Sûresinde 161. Ayette okumaktadır.

¹⁶⁷ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, 129, 249, 392, ed-Dimyâfî, *İthâf*, s. 113.

¹⁶⁸ Paluvî, *Zübde*, s. 42.

¹⁶⁹ er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 287.

¹⁷⁰ Paluvî, *Zübde*, s. 82.

¹⁷¹ Paluvî, *Zübde*, s. 48.

¹⁷² Fetih okuyuşu mukaddemdir. er-Rûmî, *Umdetü'l-Hallan*, s. 65-66.

4. Tevbe Sûresinde 114. ayette iki yerde okumaktadır.
5. İbrahim Sûresinde 35. ayette okumaktadır.
6. Nahl Sûresinde 120, 123. ayetlerde okumaktadır.
7. Meryem Sûresinde 41, 46, 58. ayetlerde okumaktadır.
8. Ankebut Sûresinde 31. ayette okumaktadır.
- 9 Şura Sûresinde 13. ayette okumaktadır.
10. Zariyat Sûresinde 24. ayette okumaktadır.
11. Necm Sûresinde 37. ayette okumaktadır.
12. Hadid Sûresinde 26. ayette okumaktadır.
13. Mümtehine Sûresinde 4. ayette birinci İbrahim kelimesini okur.¹⁷³

¹⁷³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 415.

İKİNCİ BÖLÜM

KUR'ÂN ELFAZINDA TAKRİB USÛLÜ ÖRNEKLERİ

Bu bölümde Fatiha, Bakara, ve Âl-i İmrân Sûrelerini göz önünde bulundurmak suretiyle onlar üzerinde takrib usûlü örneklerini göstermeye çalışacağız. Çalışmamız her sayfada ayrı ayrı kıraât bölümü, usûl bölümü, idğam (sağır ve kebîr) bölümü ve imale bölümü gibi başlıklardan oluşmaktadır.

1. FATİHA SÛRESİ

Kıraât Bölümü

“مَلِكٍ”¹⁷⁴ lafzını Âsım, Kisâî, Ya’kub, Halef mim’den sonra elif getirerek okumayı tercih etmişlerdir. Bu lafzı diğerleri elifin hazfî ile okurlar.¹⁷⁵

“مَالِكٍ نَلَّ ظِلًّا رَوَى”¹⁷⁶

“الصِّرَاطُ”¹⁷⁷ lafzını Ruveys, Kunbul, İbn Mücahid tariki ile gelen rivayete göre Kur’ân’ın her yerindebu lafzı sin ile okur. Hamza’dan naklen Halef sad’ın ze’ye işmamı ile okur. Hallâd ise Halef’ten ayrılır, sad’ı işmam ile okur. Diğerleri ise sad ile okur. Kunbul’dan naklen İbn Şenbuz da aynı şekilde sad ile okur.¹⁷⁸

“صِرَاطُ” lafzını Ruveys, Kunbul’dan naklen İbn Mücahid sin ile Halef işmam ile diğerleri sad ile okur. Hallâd bu konuda ayrılır, sad’ı işmam ve işmamsız okur.

Usûl Bölümü

“عَلَيْهِمْ”¹⁷⁹ Hamza ve Ya’kûb bu kelimelerin tamamını he’nin dammesiyle, diğerleri ise kesresiyle okurlar. İbn Kesîr ve Ebu Ca’fer eğer kendisinden sonra harekeli

¹⁷⁴ Fatiha 1/3.

¹⁷⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 122

¹⁷⁶ Tayyibe, Beyit 112.

¹⁷⁷ Fatiha 1/5.

¹⁷⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 123.

¹⁷⁹ Fatiha 1/6.

bir harf gelirse mim'in dammesiyle ve sonuna vav ilave ederek okurlar. Kâlûn ise hulf ile sıla yaparak okur.¹⁸⁰

İdğam Bölümü

Ebu Amr ve Ya'kûb (الرَّحِيم-مَلِك) lafızlarını idğam ile birlikte Medd-i lazım şeklinde okumuşlardır.¹⁸¹

2. BAKARA SÛRESİ

Kıraât Bölümü

الم:¹⁸² Ebu Cafer bu harfleri sekit ile okur.

(وَقِيلَ حَفْصٌ وَابْنُ دُكَّانُ وَفِي ... هَجَا الْفَوَاتِحَ كَطَهْتَف) ¹⁸³

لا رَبِّب:¹⁸⁴ Hamza bu lafzı kasr ile okuduğu gibi tavassut ile de okur.¹⁸⁵

(شَبِيَّيْ لَهُمْ عَمَزَةٌ وَالْبَعْضُ مَدٌ ... لِحَمَزَةٍ فِي نَفِيْلَا كَلَامَرْدُ) ¹⁸⁶

هَدَى:¹⁸⁷ İbn Kesîr bu lafzı he'nin sılası ile okur. Benzer yerlerde de aynı şekilde okur.

(صَلِّهَا الضَّمِيرَ عَسْكَو نِقَبَلَمَا ... حُرَّكَدْنَفِيْهُمَاهَانَا عِنْدَمَا) ¹⁸⁸

هَدَى لِلْمُنْتَقِبِينَ: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâi ve Halef dışındakilere göre bu lafzılardaki lam'da ve ra'da ğunne caizdir.

(وَأَدْعِمِبِلَا غَنِيَّةً فَبِلَا مَوْرَا ... وَهِيَ لِعَغْرِ صُحْبَةٍ أَيْضًا تُرَى) ¹⁸⁹

لِلْمُنْتَقِبِينَ:¹⁹⁰ gibi yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile vakıf yaparak okur.¹⁹¹

¹⁸⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 123

¹⁸¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s.122-30.

¹⁸² Bakara 2/1.

¹⁸³ Tayyibe, Beyit 238.

¹⁸⁴ Bakara 2/2.

¹⁸⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s.41-126.

¹⁸⁶ Tayyibe, Beyit 171.

¹⁸⁷ Bakara 2/2.

¹⁸⁸ Tayyibe, Beyit 151.

¹⁸⁹ Tayyibe, Beyit 275.

¹⁹⁰ Bakara 2/2.

¹⁹¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s.104-127.

يُؤْمِنُونَ¹⁹² Verş ve Ebu Cafer hemzenin ibdali ile okur.¹⁹³ Ebu Amr hulf ile okur, Hamza ise ibdal ile vakıf yapar.¹⁹⁴

الصَّلَاةِ¹⁹⁵ Ezrak tariki ile Verş lam'ı tağlîz ile okur.¹⁹⁶

(وَأَزْرَقُفْتَجَلَامِغَلَطًا ... بَعْدَسَكُونِصَادِإِوَطَاءِوَطًا)¹⁹⁷

بِمَا أَنْزَلَ¹⁹⁸ Bu vb. yerlerde Hamza med sekti ile ve sektesiz okuyup ayrıca Medd-i munfasıl ile okur.¹⁹⁹

وَبِالْآخِرَةِ²⁰⁰ Bu lafzı, Verş nakil ile ve Medd-i bedel ile okur.²⁰¹ Ezrak ra'yı ince okur. İbn Zekvan'dan naklen Halef, Hamza, Hafs ve Halef'ten naklen İdris sekte ile okurlar.²⁰²

أَوْلَاكَ²⁰³ Hamza med sekti ile ve sektesiz okur.²⁰⁴

İdğam Bölümü (Kebîr)

Büyük idğam Ebu Amr ve Ya'kûb'a aittir. هُدَى hulf ile okur.

هُدَى²⁰⁵ Lafzını vakıf ile okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef imale ile, Ezrak hulf ile taklil ile okumuştur.²⁰⁶

بِالْآخِرَةِ: Lafzını vakıf ile okununca: Kisâî hulfsüz, Hamza hulf ile imale okur.²⁰⁷

¹⁹² Bakara 2/3.

¹⁹³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s.53-127.

¹⁹⁴ Tayyibe, Beyit 202-207.

¹⁹⁵ Bakara 2/3.

¹⁹⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s.98-127.

¹⁹⁷ Tayyibe, Beyit 346.

¹⁹⁸ Bakara 2/4.

¹⁹⁹ Tayyibe, Beyit 162-164; 235-237.

²⁰⁰ Bakara 2/4.

²⁰¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 128.

²⁰² Tayyibe, Beyit 229, 235-237, 331.

²⁰³ Bakara 2/5.

²⁰⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 127.

²⁰⁵ Bakara 2/5.

²⁰⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 127-130. Bk. Tayyibe, Beyit 278, 297, 325.

²⁰⁷ Tayyibe, Beyit 327, 330.

وَمَا يَخْدَعُونَ²⁰⁸ Nâfi' , İbn Kesîr ve Ebu Amr ya'nın dammesi, hı'nın fethası ve hı'dan sonra da elif getirerek dal'ın kesresiyle okurlar. Diğerleri ise ya'nın ve dal'ın fethasıyla elifsiz olarak ve hı'nın sükunuyla okumuşlardır.²⁰⁹

(وَمَا يَخْدَعُونَ نَيْخَدَعُونَ ... كَنْزُ نَوَىٰ اَضْمُمُ شَدِيدُ كِبُونَا)²¹⁰

211 Âsım, Hamza, Kisâî, Halef ya'nın fethası ve kef'in sükunu ile zel'i de şeddesiz okur, diğerleri ise ya'nın dammesi, kef'in fethası ve zel'in şeddesiyle okumuşlardır.²¹²

وَمَا يُخَا دِعُو نَيْخَدَعُونَ ... كَنْزُ نَوَىٰ اَضْمُمُ شَدِيدُ كِبُونَا)

(كَمَاسَمَاوَقِيلَ غِيضَجِيَأَشْمُ ... فَيَكْسِرُهَا الضَّمْرَ جَاغِنَلْرَمُ)²¹³

قيل: Kur'an'ın her yerinde Hişâm, Kisâî, Ruveys kaf'm kesresinin dammeye işmamı ile, diğerleri ise halis kesre ile okurlar.

(كَمَاسَمَاوَقِيلَ غِيضَجِيَأَشْمُ ... فَيَكْسِرُهَا الضَّمْرَ جَاغِنَلْرَمُ)²¹⁴

Usûl Bölümü

عَلَيْهِمْ: Hamza ve Ya'kûb he'nin dammesiyle diğerleri ise kesresiyle; Verş, İbn Kesîr, Ebu Cafer ve Kâlûn bu lafız kat' hemzesinden önce geldiği için hulf ile sıla ile okurlar. İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve Halef'ten naklen İdris sekteli ve sektesiz okur.

215 كَالْأَنْذَرْتَهُمْ Kâlûn , Ebu Amr ve Ebu Cafer ikincihemzenin teshili ile okur. İbn Kesîr, Verş, Ruveys teshil ile okur. Hişâm bir veche göre teshil ile okur. Hulvânî tahkik ile okur. Dâcûnî tahkik ile okur. Verşten naklen Ezrak elifi Medd-i işba' ile uzatarak, Hamza ise tahkik ve teshil ile okur.²¹⁶

217 غَسَاوَةٌ وَلَهُمْ Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

²⁰⁸ Bakara 2/9.

²⁰⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 128.

²¹⁰ Tayyibe, Beyit 433.

²¹¹ Bakara 2/10.

²¹² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 129.

²¹³ Tayyibe, Beyit, 433-434.

²¹⁴ Tayyibe, Beyit, 434.

²¹⁵ Bakara 2/6.

²¹⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 44-128. Tayyibe, Beyit 175, 176, 190.

²¹⁷ Bakara 2/7.

مَنْ يَفُولُ: Bu vb. yerlerde Kisâî'den naklen Darir ğunnesiz okur.

(وَالْكُلُوبِ يُنْمُو بِهَا وَضِقَّ حَدْفٌ ... فِي الْوَاوِ وَالْيَاوِ تَرْتِيبًا لِأَنَّهَا خْتَلَفَتْ)²¹⁸

الْأَخْرَجَ: Ezrak Medd-i bedel ile 3 elif uzatarak okur.

مُصْلِحُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile vakfederek okuduğu gibi sekte ile de okur.

السُّفْهَاءُ الْآ: ²¹⁹ Nâfi' , Ebu Cafer, İbn Kesîr, Ebu Amr, Ruveys, ikinci Hemzeyi vav'a ibdal ederek, Hamza tahkik ve ibdal ile vakfederek okur.²²⁰

مُسْتَهْزِؤْنَ: ²²¹ Ebu Cafer hemzenin hazfî ve ze'nin dammesiyle okur. Verş 3 elif Medd-i bedel ile okur. Hamza ze'nin dammesiyle teshil, ibdal ve hazf ile okumuştur. Ya'kûb hulf ile vakfeder. Sekte ile de okumuştur.²²²

İdğam Bölümü (Kebîr)

فِيلَ لَهُمْ: ²²³ Ebu Amr ve Ya'kûb.

İmâle Bölümü

أَبْصَارِهِمْ: ²²⁴ Ebu Amr, Durî el-Kisâî, İbn Zekvan'dan naklen Sûsî, hulf ile, Ezrak ise tahkik ile okur.²²⁵

النَّاسُ: ²²⁶ Dûrî ve Ebu Amr hulf ile okur.

(خُلِفَتْ تَرَاعَى الرَّأْفَتَى النَّاسِ بِجَزْ ... طَيِّبٌ خُلْفًا رَانَ رُدْ صَفًا فَحَرَ)²²⁷

طُعْيَانِهِمْ: ²²⁸ Durî el-Kisâî.

(مَحْيَايَمَعَاذَانِنَا آذَانِهِمْ ... جَوَارِ مَعْبَارٍ نُكْمَطُغْيَانِهِمْ)²²⁹

²¹⁸ Tayyibe, Beyit, 276.

²¹⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 129.

²²⁰ Tayyibe, Beyit, 201, 202.

²²¹ Bakara 2/14.

²²² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 129.

²²³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 129.

²²⁴ Bakara 2/7.

²²⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 83-128. Bkz. Tayyibe, Beyit 304, 307.

²²⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 128-140.

²²⁷ Tayyibe, Beyit 315.

²²⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 130.

²²⁹ Tayyibe, Beyit 288.

بِالْهُدَى: Hamza, Ali, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

فَرَادَهُمْ: Hamza, İbn Zekvan, Dâcûnî hulf ile; Hişâm imale ile; diğerleri ise fetha ile okur.²³⁰

مَتَأْتُهُمْ كَمَثَلٍ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr, Ebu Cafer ve Kâlûn mim'i damme ve sıla ile hulf ile, diğerleri sükun ile okurlar.

يُبَصِّرُونَ: Verş'in tariki Ezrak ra'nın terkiki ve tefhimi ile okur.

(وَالرَّاءُ عَشْرُونَ نِيَاءً رَقِقٌ ... أَوْ كَسْرَ تَمِينِكُمْ لِأَلْزُرُقِ)²³²

فِيهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile olarak okur.

ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz idğam ile okur.

وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ: Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâi'den naklen Darir ğunnesiz idğam ile okur.

بِالْكَافِرِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sektele vakıf yapar.²³³

أَطْلَمَ: Verş'in tariki Ezrak hulf ile lam'ı tağliz ile okur. Amel de tağliza göredir.²³⁵

وَأَبْصَارُهُمْ: Bu vb. yerlerde Hamza hemzenin teshili ve tahkiki ile vakıf yapar.²³⁶

شَيْءٍ: Ezrak tavassut ve işbau leyyin ile, Hamza tavassut ile sekteli ve sektesiz olarak, İbn Zekvan, Hafs ve Halefu'l Âşir'den naklen İdris sekteli ve sektesiz okur.²³⁸

الْأَرْضَ: Verş nakil ile, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak iki şekilde okur.

فِرَاشًا: Ezrak ra'nın terkiki ile okur.

رَزَقًا لَكُمْ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâi ve Halef'in dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okurlar.

²³⁰ Tayyibe, Beyit 310, 313.

²³¹ Bakara 2/17.

²³² Tayyibe, Beyit 331.

²³³ ed-Dimyâti, *İthâf*, s. 130.

²³⁴ ed-Dimyâti, *İthâf*, s. 98-131.

²³⁵ Tayyibe, Beyit 346, 348.

²³⁶ Bkz. Tayyibe, Beyit 240, 246, 247.

²³⁷ ed-Dimyâti, *İthâf*, s. 131.

²³⁸ Tayyibe, Beyit 169, 171, 235, 237, 240, 241, 243.

فَاتُوا: Bu vb. yerlerde Ebu Amr'dan farklı olarak Verş ve Ebu Cafer ibdal ile okur.
Hamza ibdal ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ²³⁹ İdris'e göre tercih edilen okuyuş budur.²⁴⁰

خَلَقَكُمْ-جَعَلَ لَكُمْ²⁴¹ Ebu Amr ve Ya'kûb hulf ile okurlar.²⁴²

İmâle Bölümü

أَدَانِهِمْ: Durî el-Kisâî.

بِالْكَافِرِينَ-لِلْكَافِرِينَ : Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys, İbn Zekvan'dan naklen Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

(وَكَيْفَكَافِرِينَجَادُواأَمِلْ ... تُبْحِرُ مَنَاخِلُفِعَالَوْرُوحُقُلْ)²⁴³

بِشَاءِ²⁴⁴ İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.²⁴⁵

(رَاغْتَوْرَاذَخَابِكُمْخُلْفُونَا ... وَشَاءَجَالِيخُلْفُونَنَا)²⁴⁶

وَأَبْصَارِهِمْ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, İbn Zekvan'dan naklen Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

تُرْجَعُونَ²⁴⁷ Ya'kûb te'nin fethası ve cim'in kesresi ile diğerleri te'nin dammesi ve cim'in fethası ile okurlar.

(وَتُرْجَعُواالضَّمَّافْتَحَاوَأَكْسِرُظَمًا ... إِنَّكَاتِلَالْأَخْرَبُودُيَوْمًاجَمًا)²⁴⁸

وَهُوَ²⁴⁹ Bütün Kur'ân'da Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî, Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur. Ya'kûb he-i sekt ile vakıf yapar.

²³⁹ Bakara 2/20.

²⁴⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 24-131.

²⁴¹ Bakara 2/21.

²⁴² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 34-131;Tayyibe, Beyit 122, 123, 143, 148.

²⁴³ Tayyibe, Beyit 9.

²⁴⁴ Bakara 2/20.

²⁴⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 87-130.

²⁴⁶ Tayyibe, Beyit 311.

²⁴⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 131.

²⁴⁸ Tayyibe, Beyit 436.

²⁴⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 133.

الأمور هُمُ الشَّامِوَا عَكِسَادُ عَفَا ... الأَمْرُ وَسَكَنَهَا هُوَ هِيَّعَدَقَا)
250 (وَإِوَالِمْرِدِنَّتَابَلْحُرُورُمْ ... ثُمَّ هُوَ الْخُفِيمُ لِهَوْتُمْ

Usûl Bölümü

نَمْرَةَ رَزَقَا: Bu vb. yerlerde Kâlûn , İsbahânî, İbn Kesîr, Ebu Amr, İbn Âmir, Hafs, Ebu Cafer ve Ya'kûb ğunneli ve ğunnesiz olarak okurlar.

خَالِدُونَ-الْفَاسِقِينَ : Ya'kûb hulf ile he-i sektele vakıf yapar.

كَثِيرًا: Terkik ile vakıf, tefhim ile vasılda olduğu üzere her iki durumda da Ezrak ra'nın terkiki ve tefhimi ile okur.

251 (إِجْرَامِكْبِرَ هُلْعِيرَةً وَجَلَّ ... تَفْخِيمًا تَوَعَّنَهَا نَوْصَلًا)

يُوصَلُ: Ezrak lam'ın tağlızı ile vasleder. Tağliz ve terkik ile de vakfeder.²⁵²

الْخَاسِرُونَ: Ezrak hulf ile ra'nın terkiki ile okur.

فَسَوْيُهُنَّ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sektele vakıf yapar.

İmâle Bölümü

253 فَأَحْيَاكُمْ: Kisâî. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

254 اسْتَوَى-فَسَوْيُهُنَّ: Hamza, Kisa, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

مُطَهَّرَةٌ: Bu vb. yerlerde Kisâî ve Hamza hulf ile okur.

255 بِالْمَلَأَكَةِ اسْجُدُوا: Ebu Cafer te'nin dammesiyle, İbn Verdân da aynı şekilde onun kesresinin dammeye işmamı ile diğerkleri halis kesre ile okurlar.

256 (تَبْتَدَأُ وَكَسْرُ تَا الْمَلَأَكَةِ ... قَبْلَ اسْجُدُوا الضُّمُّ مَقْفُو الإِشْمَامُ حَقَّتْ)

257 فَأَزَّلَهُمَا: Hamza lam'ın kesresiyle ve ondan önce elif ilave ederek, diğerkleri onun şeddesiyle elifsiz olarak okurlar.

²⁵⁰ Tayyibe, Beyit 438-439.

²⁵¹ Tayyibe, Beyit 37.

²⁵² Tayyibe, Beyit 346-347.

²⁵³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 131.

²⁵⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 132.

²⁵⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 124, 222, 284, 391.

²⁵⁶ Tayyibe, Beyit 440.

²⁵⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 134.

أَدَمٌ-كَلِمَاتٍ²⁵⁸ İbn Kesîr (أَدَمٌ) lafzını mansub, (كَلِمَاتٍ) lafzını merfu okur. Diğerleri (أَدَمٌ) lafzını merfu, (كَلِمَاتٍ) lafzını mansub okur.²⁵⁹

خُلْفًا يَكُونُ أَوَّلَ الْفِيَا زَلٍ ... فَوَرُّوْا دَمَانِ تَصَابِلًا رَفْعًا
(وَكَلِمَاتٍ فَعَكْسًا دِرْ هَمٍ ... لِأَخْوَفْتَوْنِزَ اِفْعَالًا الْحَضْرَمِي²⁶⁰

Usûl Bölümü

إِنِّي أَعْلَمُ: Ye'nin fethasıyla okuyanlar: Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ebu Cafer.²⁶¹

أَنْبُؤِي²⁶² Ebu Cafer be'nin dammesiyle birlikte hemzenin hazfi ile, Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile, Hamza teshil, ibdal ve hazif ile vakfederek okur.

(كَمَنْتَ نَاسْتَهْزِءُ وَايُطْفِئُ نَمْدٌ ... صَابُونَ تَصَابِيئِمَدًا مَنُشُونَحَدٌ)²⁶³

هُوَ لَاءٌ اِنْ²⁶⁴ Kâlûn ve Bezzi med ve kasr ile beraber ilk hemzenin teshili ile, Ebu Amr, Ruveys'ten naklen Ebu't-Tayyib, Kunbul'den naklen İbn Şenbuz, Medd-i munfasıl ve Medd-i muttasılı dikkate alarak med ve kasr ile beraber ilk hemzenin ıskatı ile, Verş, Kunbul, Ebu Cafer, Ebu't-Tayyib hariç Ruveys ikinci hemzenin teshili ile, Verş'in tariki Ezrak onun Medd-i ile birlikte sakin ye'ye ve kesreli ye'ye dönüşmesiyle, Kunbul'den naklen İbn Mücahid onun sakin ye'ye dönüşmesiyle, diğerleri tahkik ile okur. Hamza tahkik ve teshil ile ikinci hemzede vakfeder.²⁶⁵

يَا أَدَمُ أَنْبُؤُهُمْ²⁶⁶ Hamza tamamında hemzenin tahkiki ile okur. He'nin kesresi ve dammesiyle birlikte sakin hemzeyi ye'ye dönüştürerek vakfeder. Hepsinde tahkik ile ve birinci hemzeyi vav'a dönüştürerek okur.²⁶⁷

أَلَمْ أَقُلْ: Bu vb. yerlerde Verş nakl ile İbn Zekvan, Hafs, Hamza, İdris sekteli ve sektesiz okurlar.

²⁵⁸ Bakara 2/34.

²⁵⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 134.

²⁶⁰ Tayyibe, Beyit 441-442.

²⁶¹ Bkz. Tayyibe, Beyit 375-380.

²⁶² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 132.

²⁶³ Tayyibe, Beyit 220.

²⁶⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 132.

²⁶⁵ Tayyibe, Beyit 196-200.

²⁶⁶ Bakara 2/33.

²⁶⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 133.

شِينُمَا²⁶⁸ Verş'ten naklen İsbahani, Ebu Cafer, Ebu Amr hulf ile ibdal ile okurlar. Hamza ibdal ile vakfeder.

İmâle Bölümü

أَبَى-فَتَأْفَى²⁶⁹ Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.²⁷⁰

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

لِلْمَلِكَةِ خَلِيفَةً: Bu vb. yerlerde Kisâî vakfeder. Hamza hulf ile imale ile ve he-i te'nisle okur.

فَلَا خَوْفٌ²⁷¹ Ya'kûb fe'yi tenvinsiz fethasıyla diğerleri tenvinli dammesiyle okurlar.

(وَكَلِمَاتٌ فَعُكْسِرِدِرْ هَمْ ... لِأَخَوْفَتَوْنُرِ اِفْعَالًا الْحَضْرَمِي)²⁷²

وَلَا يُفِيلُ²⁷³ İbn Kesîr, Ebu Amr, Ya'kûb te ile diğerleri ye ile okurlar.

Usûl Bölümü

يَأْتِيَنَّكُمْ: Verş, Ebu Cafer, Ebu Amr hulf ile ibdal ederek, Hamza vakf ile ibdal ederek okur.

عَلَيْهِمْ: Bütün her yerde Hamza, Ya'kûb, he'nin dammesiyle okur.

اسْرَآءِيلَ²⁷⁴ Her yerde: Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile hulf ile okur. Dani, Şâtibî, Ebu Cafer hemzenin teshili ile med ve kasr ile okur. Hamza vakfederek okur. Ra hepsinde tefhim ile okunur.²⁷⁵

فَارَ هَبُونَ-فَاتَّقُونَ²⁷⁶ Ya'kûb mutlak ye'nin isbatı ile okur.²⁷⁷

²⁶⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 52, 134, 222.

²⁶⁹ Bakara 2/34.

²⁷⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 134.

²⁷¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 41.

²⁷² Tayyibe, Beyit 442.

²⁷³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 135.

²⁷⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 135.

²⁷⁵ Tayyibe, Beyit 168, 219, 333.

²⁷⁶ Bakara 2/40.

²⁷⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 135.

الصَّلْوَة: Ezrak lam'ı tağlizi ile okur. Bu, sakin sad'dan sonra lam'ın fetha olması şartıyladır.

لَكَبِيرَةٌ: Ezrak ra'yı terki ile okur.

شَيْئًا: Ezrak tevassut ve işbau leyyin ile okur. Hamza tevassut ile sekteli ve sektesiz olarak okur. Hamza ayrıca vakfederek nakil ve idğam ile okur. İbn Zekvan, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz olarak okur.

آتَأْمُرُونَ-يُؤَخَذُ: Verş, Ebu Cafer, Ebu Amr hulf ile ibdal ederek, Hamza vakf ile ibdal ederek okur.

يَوْمًا: Bu vb. yerlerde Ezrak, Hamza, Şube, Kisâî ve Halef ğunneli ve ğunnesiz olarak okur.

İmâle Bölümü

هُدَى: Vakfederek: Hamza, Kisâî ve Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

هُدَايَ²⁷⁸: Durî el-Kisâî, Ezrak hulf ile taklil ile okur.

(أَوْصَانِزُ وَيَأْبَاهُ الرُّوْيَارَوَى ... رُوْيَا كَمَعُهُدَا يَمْتُو أَيَتَوَى)²⁷⁹

النَّارِ²⁸⁰: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur. Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.²⁸¹

رَعْنَا²⁸²: Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ya'kûb ayından önceki elifin hazfî ile okur. Diğerleri bunun isbatı ile okur.²⁸³

(وَاعْدْنَا أَفْصْرًا ... مَعْطَهَا لَأَعْرَافِحَا لَظْلُمْتَرَا)²⁸⁴

بَارِكُمْ: Ebu Amr ra'nın kesresini sükun ve ihtilas ile okur. Diğerleri kesre ile okur. Durî de aynı şekilde okur.

بَارِكُمْ يَا مَرْكُمُ يَنْصُرْكُمْ ... يَا مَرْكُمُ هَمْتُمْ هُمُ يَنْصُرْكُمْ

(سَكْنَا وَاحْتَلَسْنَا وَاحْتَلَسْنَا وَاحْتَلَسْنَا ...)²⁸⁵

²⁷⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 134.

²⁷⁹ Tayyibe, Beyit 287.

²⁸⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 135.

²⁸¹ Tayyibe, Beyit 304, 305, 306, 323, 324.

²⁸² Bakara 2/51.

²⁸³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 135, 230.

²⁸⁴ Tayyibe, Beyit 445.

²⁸⁵ Tayyibe, Beyit 446-447.

Usûl Bölümü

مِنْ رَبِّكُمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okur.

ظَالِمُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

ظَلَمْتُمْ-وَزَلَلْنَا-ظَلَمُونَا: Ezrak lam'ı tağliz ve terkik ile okur. Ezrak, dammeli ra'nın tefhimi ile beraber terkikinden uzak durur.

حَيْرٌ: Her yerde: Ezrak ra'nın terkik ve tefhimi ile okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

أَتَّخَذْتُمْ²⁸⁶: İbn Kesîr, Hafs, Ruveys zel'i hulf ile ızhar ile okur.

وَفَأَخَذْتُوا أَتَّخَذْتُمْ عَدْرَى ... وَالْخُلْفُ غِنْتُ سَمِيْمٍ فِدْرَى²⁸⁷

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ- مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ-إِنَّهُ هُوَ-لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ²⁸⁸ kelimelerini Ebu Amr ve Ya'kûb hulf ile okur.

İmâle Bölümü

مُوسَى الْكِتَابِ: Her yerde. مَوْسَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile. Ebu Amr hulf ile okur.²⁸⁹

بَارِكُمْ²⁹⁰: Durî el-Kisâî.

نَعْفَرُ²⁹¹: Nâfi', Ebu Cafer ötreli ye ve üstünlü fe ile, İbn Âmir ötreli te ve üstünlü fe ile, diğerleri üstünlü nun ve kesreli fe ile okurlar.²⁹²

سَكِنَاوَاخْتَلَسْنَاخَلَاوَالْخُلْفُطِبُ ... يُعْفَرُ مَدًّا أَنْتَهُنَاكَمْوَظَرْبُ

²⁸⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 37, 136, 139, 143, 223.

²⁸⁷ Tayyibe, Beyit 272.

²⁸⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 136.

²⁸⁹ Tayyibe, Beyit 278, 290, 297, 299.

²⁹⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 136.

²⁹¹ Bakara 2/58.

²⁹² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 137.

293) عَمَّيَا لَا عَرَافُونَ نَالِغَيْرِ لَا ... نُضَمُّوْا كَسِرَ فَاءُ هُمُوْا بَدَلًا

Qıl: Her yerde: Hişâm, Kisâi, Ruveys kaf'ın kesresinin dammeye işmami ile okurlar.

294) كَمَا سَمَاوِ قِيْلَغِيضَجِيْأَيْتُمْ ... فَيَكْسِرُهَا الضَّمْرَ جَاءَ غِنْلَزَمْ

295) النَّبِيْنَ: Nâfi' sakin ye ve ondan sonra meksur hemze ile ye'yi de muttasıl med ile uzatarak, Ezrak üç elif Medd-i bedel ile diğeri şeddeli meksur ye ile okurlar.²⁹⁶

297) جُرَّاتْنَاوَاهُمَزُضَاهُؤْنَنْدَى ... بَابَالنَّبِيَوِالتَّبُوَةِالْهُدَى

Usûl Bölümü

Şîntüm: İsbahânî ibdal ile, Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile, Hamza vakfederek ibdal ile okur.

المُحْسِنِينَ: Bu vb.yerlerde Ya'kûb he-i sekit ile hulf ile vakfeder.

قَوْلًا عَيْرَ: Ebu Cafer ğayn'ın yanındaki tenvini gizler.

ظَلَمُوا: Ezrak lam'ın terkik ve tağlızı ile okur.

عَيْرَ-نَصِيرَ: Ezrak ra'ları terkik ile okur.

حَيْرَ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

298) عَلَيْهِمُ الدَّلَّةُ: Ebu Amr he'nin ve mim'in kesresi ile, Hamza, Kisâi, Halef, Ya'kûb he'nin ve mim'in dammesi ile, diğeri he'nin kesresi mim'in dammesiyle okur. Hamza ve Ya'kûb (عَلَيْهِمْ)'de he'nin dammesiyle vakıf yapar.

وَقَبْلَهُمْز الْقَطْعُونَ شَوَاكْسِرُوا ... قَبْلَالسُّكُونِ بَعْدَ كَسْرِ حَرِّرُوا

299) (وَصَلَاوَبَاقِيَهُمْبِضَمِّوَشَفَا ... مَعْمِيمَالهَاءِ وَأَنْبَغْطَرَفَا

وَبَاؤُ- بَيَاتِ-النَّبِيْنَ: Ezrak Medd-i bedel ile 3 elif uzatır.

İdğam Bölümü (Sağîr)

293 Tayyibe, Beyit 447-448.

294 Tayyibe, Beyit 234.

295 Bakara 2/61.

296 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 138.

297 Tayyibe, Beyit 227.

298 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 34, 137, 178.

299 Tayyibe, Beyit 120-121.

نَعْفِرُ لَكُمْ: Durî'den naklen Ebu Amr hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

حَيْثُ شِئْتُمْ - قِيلَ لَهُمْ : Ebu Amr ve Ya'kûb hulf ile okur. Ya'kûb hemzenin tahkiki okur. Ebu Amr'ın idğamı ibdal vechi üzere gelir.

İmâle Bölümü

حَطَايَاكُمْ³⁰⁰: Ye'den sonra elif ile okuyanlar: Kisâî. Ezrak hulf ile taklil ile okur.³⁰¹

مَحْيَاهُمْنَا لِحَطَايَاوَدَا ... نُفَاتِهِمْ ضَاتِكَيْفَجَاطَحَا³⁰²

اسْتَسْفَى-أَدْنَى³⁰³: Hamza, Ali ve Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

مُوسَى³⁰⁴: Her yerde: Hamza, Kisâî ve Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

جَطَّةٌ: Vakfederek: Hamza ve Kisâî hulf ile okur.

وَالْمُسْكَنَةُ: Vakfederek: Hamza'dan farklı olarak Kisâî okur.

وَلَا خَوْفٌ: Ya'kûb fe'nin fethası ile tenvinsiz olarak diğerleri tenvinli olarak dammesiyle okurlar.

وَكَلِمَاتٌ فُعُكْسِرِ دِرْهُمْ ... لَأَخَوْفَنُوْنَا فِعَالًا الْحَضْرَمِي³⁰⁵

يَأْمُرُكُمْ: Ebu Amr ra'nın dammesiyle sükun ve ihtilas ile diğerleri kamil damme ile okurlar. Durî de aynı şekilde okur.

هُرُؤًا: Hafs ze'nin dammesi ve hemzenin vav'a ibdaliyle, Hamza vasıl ile, Halef hemze ve ze'nin sükunu ile sekteli ve sektesiz olarak, diğerleri ze'nin dammesiyle birlikte hemze ile, Hamza ze'nin sükunu ile birlikte hemzenin harekesinin vav'a nakli ve ibdaliyle vakfeder.

عُدْهُرُؤًا مَعْكَفُؤًا هُرُؤًا سَكَنٌ ... ضُمَّفَنَكُفُؤًا فَنَطَّنَا لَأَدْنَى³⁰⁶

³⁰⁰ Bakara 2/58.

³⁰¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 137.

³⁰² Tayyibe, Beyit 285.

³⁰³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 137.

³⁰⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 136.

³⁰⁵ Tayyibe, Beyit 442.

³⁰⁶ Tayyibe, Beyit 449.

Usûl Bölümü

وَالصَّائِبِينَ³⁰⁷ Nâfi' ve Ebu Cafer hemzenin hazfiyle okur, Hamza teshil ve hazif ile vakfeder.

(كَمْ تَكُونُ اسْتَهْزِءُوا يُطْفِئُونَ ... صَابُونَ صَابِيئِمًا مُنْشَوْنَ خَدًا)³⁰⁸

مَنْ أَمَّنَ-الْآخِرَ: Bu vb. yerlerde Ezrak Medd-i bedel ile 3 elif uzatarak okur. İsbahânî, nakil ile, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak okur.

قِرْدَةً حَاسِبِينَ³⁰⁹ Ezrak ra'yı terkik ile okur, Ebu Cafer ihfa ve tenvin ile okur, Hamza teshil ve hazif ile vakfeder. Ya'kûb he-i sekit ile hulf ile vakfeder.³¹⁰

يُبَيِّنُ لَنَا: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okur.

هِيَ: Ya'kûb he-i sekt ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

وَالنَّصَارَ³¹¹ Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur. Darir sad'dan sonraki elifi imale ile okur.

(وَمِنْ كَسَالَى وَمِنَ النَّصَارَى ... كَذَا أَسَارَى وَكَذَا سُبَارَى)³¹²

مُوسَى: Hamza, Kisâî, Halef imale ile , Ezrak taklil ile, Ebu Amr hulf ile okur.

بَقَرَةً: Bu vb. yerlerde vakfederek: Hamza'dan naklen Halef ve Kisâî okur.

فَهِيَ: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî, Ebu Cafer he'nin sükunu ile, diğerleri kesresiyle okur, Ya'kûb he-i sekt ile vakıf yapar.

الْأُمُورُ هُمُ الشَّامِوُاعِ كَسَانِدُ عَفَا ... الْأَمْرُ وَسَكْنَاهَا هُوَ هَيْبِعَدْفَا

³⁰⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 138.

³⁰⁸ Tayyibe, Beyit 220.

³⁰⁹ Bakara 2/65.

³¹⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 32, 138.

³¹¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 138.

³¹² Tayyibe, Beyit 278, 295, 297.

313 (وَإِوَالٍ لِمُرْدَنْتَابِلْحُرُورِمْ ... ثُمَّ هَوَ الْخُفِيمِ أَلَهُوْتُمْ

314: عَمَّا تَعْمَلُونَ İbn Kesîr ye ile diğerleri te ile okur.

Usûl Bölümü

Ya'kûb he-i sekt ile vakıf yapar.

تُنِيرُ: Ezrak ra'nın terkik ve tefhimi ile okur.

315: مُسَلَّمَةٌ لَا Bu vb. yerlerde: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okur.

لَا شَيْئَةً: Hamza tavassut ve elifin kasrı ile okur.

316: أَلْنَ Verş, İbn Verdan hulf ile nakl ile okur. Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur. İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak okur.³¹⁷

جُنَّتْ: Ebu Amr ve Ebu Cafer hulf ile ibdal ile okur. Hamza vakfederek okur.³¹⁸

فَادَّرَعْتُمْ: İsbahânî ibdal ile, Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile, Hamza ibdal ile vakfederek okur.

اضْرِبُوهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

مِنْ حَشِيَّةٍ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

شَاءَ: İbn Zekvan, Hamza, Halef, Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

الْمَوْتَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile, Ebu Amr hulf ile okur.

319: أَمَانِيَّ Ebu Cafer, ye'yi şeddesiz, diğerleri şeddeli okur.

مَا يَعْمَلُونَ دُمُونًا إِذْ صَفَا ... ظَلَدْنَا بِأَبَا أَمَانِيَّ خَفَفًا

³¹³ Tayyibe, Beyit 238-239.

³¹⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 139.

³¹⁵ Bakara 2/71.

³¹⁶ Bakara 2/71.

³¹⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 139, 254; Bkz. Tayyibe, Beyit 229, 235, 238.

³¹⁸ Tayyibe, Beyit 203, 207.

³¹⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 139.

320) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

321 Nâfi' , Ebu Cafer te'den önce elif ile Medd-i bedel ile, Ezrak aslı üzere, diğerleri bunun hazfî ile okur, Hamza idğam ile vakıf yapar.

322) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

323 İbn Kesîr, Hamza, Kisâî ye ile, diğerleri te ile okur. 324

325) (لَا يَعْبُدُونَ نَدْمَرُ ضَوْ حُقَفَا ... تَطَاهَرُ وَنَمَعَتْحُرُ بِمِكَفَا

326) (حُسْنًا فَضْمًا سَكْنًا نَهْزُ عَمَدَلْ ... أَسْرَافَتْفَدُو تَفَادُورُ دُظْلَانْ) Hamza, Kisâî, Halef ve Ya'kûb ha'nın ve sin'in fethası ile, diğerleri ha'nın dammesi ve sin'in sükunu ile okur.

326) (حُسْنًا فَضْمًا سَكْنًا نَهْزُ عَمَدَلْ ... أَسْرَافَتْفَدُو تَفَادُورُ دُظْلَانْ)

Usûl Bölümü

327) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

328) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

329) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

330) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

İdğam Bölümü (Sağîr)

331) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

İdğam Bölümü (Kebîr)

332) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

333) (أَمْنِيَّتُو الرَّفْعُو الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبْنَحْطِيئَاتُهُجْمَعُادِنْنَا

320 Tayyibe, Beyit 457-458.

321 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

322 Tayyibe, Beyit 458.

323 Bakara 2/83.

324 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

325 Tayyibe, Beyit 459.

326 Tayyibe, Beyit 460.

327 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

328 Tayyibe, Beyit 122, 123, 124, 134, 148.

İmâle Bölümü

بئلى.³²⁹ Hamza, Kisâî, Halef. Şube'nin tariki Yahya hulf ile okur. Ezrak taklil ile okur. Ebu Amr hulf ile okur.³³⁰

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî hulf ile okur. Ezrak taklil ile okur.

القُرْبَى.³³¹ Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile okur. Ebu Amr hulf ile okur.³³²

وَالْيَتَامَى.³³³ Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur. Durî el-Kisâî'den naklen Darir te'den sonraki elifte ya'nın zatına uyarak imale yapar.³³⁴

تَمَارِ مَعَاوِرَ مَعِيُورٍ مَعٍ ... عَيْنِي تَامَعْتُهَا لِاتِّبَاعِ عَوْقِغٍ

(وَمِنْ كَسَالِئِ النَّصَارَى ... كَذَا أَسَارَ بَوَكَّاسِ كَارَى)³³⁵

لِلنَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

مَعْدُودَةٌ: Bu vb. yerlerde vakfederek: Kisâî ve Hamza hulf ile okur.

تَظَاهِرُونَ.³³⁶ Âsım, Hamza, Kisâî, Halef zı'yı şeddesiz diğerleri şeddeli okurlar.

(لَا يَعْجُبُونَ نَدْمَ ضَنْوِ خَفَقَا ... تَظَاهَرُوا نَمَعَتْ حَرِيمِكَا)³³⁷

أَسَارَى.³³⁸ Hamza hemzenin fethası, sin'in sükunu ile diğerleri hemzenin dammesi, sin'in fethası ve ondan sonra da elif getirerek okurlar.

نَفَادُوهُمْ.³³⁹ Nâfi', Âsım, Kisâî, Ebu Cafer, Ya'küb te'nin dammesi, fe'nin fethası ve ondan sonra da elif getirerek okur. Diğerleri te'nin fethası, fe'nin sükunu ile elifsiz olarak okur.³⁴⁰

(حُسْنًا فَضْمًا سَكِنَتْ هَجْرٌ عَمَلٌ ... أَسْرَ بَقَشَاتٍ فُدُو نَفَادُورٍ ذَلَّلٌ)³⁴¹

³²⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140, 163, 176.

³³⁰ Tayyibe, Beyit 278, 293, 297, 300.

³³¹ Bakara 2/83.

³³² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

³³³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

³³⁴ Tayyibe, Beyit 278, 295, 297.

³³⁵ Tayyibe, Beyit 290-291.

³³⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

³³⁷ Tayyibe, Beyit 459.

³³⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 141.

³³⁹ Bakara 2/85.

³⁴⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 141.

³⁴¹ Tayyibe, Beyit 460.

وَهُوَ: Her yerde: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu, diğerleri dammesiyle okurlar.

عَمَّا تَعْمَلُونَ: Nâfi', İbn Kesîr, Şube, Ya'kûb, Haleful Aşir ye ile, diğerleri te ile okurlar.

الْقُدْسِ: İbn Kesîr dal'ın sükunu ile diğerleri dammesiyle okurlar.

³⁴²(أَذْنَاتُ السُّحْتِ ابْنُ الْقُدْسِ كَسَا ... وَالْقُدْسِ كُرْدُمُو تَلْبَيْسًا)

Usûl Bölümü

عَلَيْهِمْ: Bütün her yerde: Hamza ve Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

يَأْتُوكُمْ-أَفْتُوْمُنُونَ: Bu vb. yerlerde Verş ve Ebu Amr hulf ile ibdal eder. Ebu Cafer ibdal eder. Hamza vakfeder.

إِخْرَاجُهُمْ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.³⁴³

بِالْآخِرَةِ: Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile nakil ile ve ra'nın terkiki ile, İsbahânî bedel'in kasrı ile nakil ile ve ra'nın tefhimi ile okur. İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak okur.

وَإِدْنَاهُ:³⁴⁴ Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

دِيَارِكُمْ-دِيَارِهِمْ:³⁴⁵ Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

أُسْرَى: Hamza (اسارى) şeklinde, Ebu Amr, Kisâî, Halef, Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile, Durî el-Kisâî'den naklen Darir sin'den sonra elife imale ile okur.

الدُّنْيَا-مُوسَى-عِيسَى:³⁴⁶ Vakfederek: Hamza, Kisâî, Halef, Ezrak ve Ebu Amr hulf ile taklil ile okur. Durî (الدُّنْيَا) de imale yapar. Ayrıca taklil ve feth yapar.³⁴⁷

نَهْوَى: Hamza, Kisâî, Halef, Ezrak hulf ile taklil ile okur.

جَاءَكُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef, Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

³⁴⁸(زَاعْتُونَ إِخَابِكُمْ خُفُونَا ... وَشَاءَ جَالِي خُفُونَنَا)

³⁴² Tayyibe, Beyit 450.

³⁴³ Tayyibe, Beyit 331, 332.

³⁴⁴ Bakara 2/87.

³⁴⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 140.

³⁴⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 141.

³⁴⁷ Tayyibe, Beyit 278, 280, 297, 300.

³⁴⁸ Tayyibe, Beyit 311.

يُنزِلُ: İbn Kesîr, Ebu Amr, Ya'kûb ze'yi şeddesiz, nun'u sakin, diğerleri nun'un fethasıyla birlikte ze'yi şeddeli okurlar.³⁴⁹

(نَالَمْدَائِنَزْ لُكْلًا خَفَقَ ... لَا الْحَجْرَ وَالْأَنْعَامَ يُنَزِّلُونَ)³⁵⁰

قِيلَ: Her yerde: Hişâm, Kisâî ve Ruveys, kaf'ın kesresinin dammeye işmamı ile okurlar.

وَهُوَ: Her yerde: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî, Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okurlar.

يَأْمُرُكُمْ: Ebu Amr ra'nın dammesinin sükunu ve ihtilas ile diğerleri tam damme ile okurlar. Durî de aynı şekilde okur.

بَارِئُكُمْ يَأْمُرُكُمْ مِينُصْرُكُمْ ... يَأْمُرُ هُمَاتَمْرُ هُمَيْشَعْرُكُمْ
(سَكَّنَاوَاخْتَلَسْنَاوَالْخُلُقُطِبُ ... يُعْفَرُ مَدَّالْتَهْنَاكَمْوَطْرِبُ)³⁵¹

Usûl Bölümü

مُصَدِّقًا لِمَا: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okurlar.

الْكَافِرِينَ-ظَالِمُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

بِسْمَا-مُؤْمِنِينَ³⁵²: Bu vb. yerlerde Verş, Ebu Amr, hulf ile ibdal ile okur. Ebu Cafer ibdal ile Hamza da vakfederek okur.

أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ: Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâî'den naklen Darir ğunnesiz olarak okurlar.

فَبَأَوْ: Ezrak vav'ı 3 elif Medd-i bedel ile okur.

أَنْبِيَاءَ: Nâfi' hemze ile, diğerleri ye ile okur.

(جُرْأَتْنَاوَاهُمْرُيُضَاهُونَنْدَى ... بَابَالنَّبِيِّوَالنَّبُوَّةَالهُدَى)³⁵³

³⁴⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 143.

³⁵⁰ Tayyibe, Beyit 461.

³⁵¹ Tayyibe, Beyit 446-447.

³⁵² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 143.

³⁵³ Tayyibe, Beyit 227.

فَلُوْبِهِمُ الْعَجَلُ: Ebu Amr ve Ya'kûb he'nin ve mim'in kesresi, Hamza, Kisâî ve Halef dammesi, diğeri he'nin kesresi mim'in dammesi ile okur, çoğunluk da he'nin kesresi, mim'in sükunu ile vakfederek okur.

İdğam Bölümü (Sağır)

وَأَلْفَدُ جَاءَكُمْ³⁵⁴: Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâî ve Halef. ³⁵⁵

أَتَّخَذْتُمْ: İbn Kesîr, Hafs, Ruveys hulf ile ızhar ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

قِيلَ لَهُمْ يَا لَيْتَنَاتِ ثُمَّ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

جَاءَهُمْ جَاءَكُمْ³⁵⁶: İbn Zekvan, Hamza, Halef, ed-Dâcûnî hulf ile okur.

الْكَافِرِينَ-الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

مُوسَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr hulf ile taklil ile okurlar.

بِمَا يَعْمَلُونَ: Ya'kûb te ile diğeri ye ile okurlar.

وَيَعْمَلُونَ فُلْحَطَابِطَهْرًا ... جِبْرِيلَ فَتُخَالِجِيْمِدْمَوْ هَيَوْرًا³⁵⁷

لِجِبْرِيلَ-وَجِبْرِيلَ³⁵⁸: Hamza, Ali, Halef, Şube'den naklen Aleymi cim'in ve ra'nın fethası, meksur hemze ve sakin ye ile (جِبْرِيلَ) şeklinde okurlar. Şube'nin tariki Yahyaye'yi hafzeder. İbn Kesîr ye ile hemzenin hazfi ile ra'nın kesresi ve cim'in fethası ile, diğeri de cim'in kesresi ile okurlar.

”وَيَعْمَلُونَ فُلْحَطَابِطَهْرًا ... جِبْرِيلَ فَتُخَالِجِيْمِدْمَوْ هَيَوْرًا“

”فَأَفْتَحُوا زُهْمَرًا بِكِسْرِ صُحْبَةٍ ... كَلَّا وَحَدِّقَا لِيَاءِ خُلْفِ شُعْبَةٍ“³⁵⁹

³⁵⁴ Bakara 2/92.

³⁵⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 143; Bkz. Tayyibe, Beyit 256, 257.

³⁵⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 143.

³⁵⁷ Tayyibe, Beyit 463.

³⁵⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 144.

³⁵⁹ Tayyibe, Beyit 463-464.

وَمِيكَالَ: ³⁶⁰ Ebu Amr, Hafs, Ya'kûb hemzesiz ve ye'siz olarak, Nâfi' , Ebu Cafer, Kunbul'den naklen İbn Şenbuz eliften sonra meksur hemze ile diğerleri hemze ve sakın ye ile okurlar. ³⁶¹

(مِيكَالْعَنْجَمَ وَمِيكَائِيلَ لَا ... يَا بَعْدَ هَمْزٍ نُبْخُلُفِيًّا لَا) ³⁶²

صَادِقِينَ: Bu vb. yerlerde cemi müzekker salim ile okuyanlar: Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

وَلَنْ يَتَمَنَّهُ أَنْ يُعَمَّرَ : Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

أَيُّدِيهِمْ: Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

حَيَوَةٍ وَمِنْ: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

بَصِيرٌ: Ezrak ra'yı hulf ile terki ile okur.

عَدُوًّا لِحَبْرِيلَ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef ğunneli ve ğunnesiz okur.

كَأَنَّهُمْ: İsbahânî hemzenin teshili ile Hamza hemzenin tahkiki ve teshili ile vakfeder.

İmâle Bölümü

النَّاسِ: Durî ve Amr hulf ile okur.

وَهْدَى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وَيُسْرَى: ³⁶³ Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

لِلْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

جَاءَهُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ: ³⁶⁴ İbn Âmir, Hamza, Kisâî, Halef nun'un sükunu ile okurlar, bunlar (الشَّيَاطِينَ)'ye vaslederken merfu harekeyle birlikte kesre hareke verirler diğerleri (الشَّيَاطِينَ)'yi nun'un şeddesi ve fethasıyla mansup olarak okurlar. ³⁶⁵

³⁶⁰ Bakara 2/98.

³⁶¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 144.

³⁶² Tayyibe, Beyit 465.

³⁶³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 144.

³⁶⁴ Bakara 2/102.

³⁶⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 144.

³⁶⁶(وَلَكِنَّا لَخِفُّوْ بَعْدَانَ فَعَمَّعَ ... أَوْلِيَاءِ لَأَنْفَالِكُمْ فَتَنَّرْتَع)

يُنَزَّل: İbn Kesîr, Ebu Amr, Ya'kûb ze'yi şeddesiz ve nun'u sükunlu, diğerleri ze'yi şeddeli ve nun'u fethalı okurlar.

³⁶⁷(نَالَمْدَائِيْنَ لِكُلِّ خَفَّحَقْ ... لَا الْحَجْرَ وَالْأَنْعَامَ أَيْنِيْز لَدَقْ)

Usûl Bölümü

السَّحْرَ-الْأَحْرَةَ: Ezrak (خَيْرٌ)'dan farklı olarak ra'yı terkik ile okur.

الْمَرْء: Bu vb. yerlerde İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak okur. Hamza ve Hişâm sükun ve revm ile birlikte naklederek hulf ile vakfeder.

اشْتَرِيَهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yı sıralı okur.

مِنْ خَلَقٍ-مِنْ خَيْرٍ: Bu vb. yerlerde İbn Cafer ihfalı okur.

³⁶⁸(أَطْهَرُ هُمَا عِنْدَ حُرُوفِ الْخُلُقِ عِنْ ... كَلُّوْ فَيَغَيِّبُوْ خَا خَفْنَمَنْ)

وَالْبَيْسَ: Verş ve Ebu Amr hulf ile ibdal eder. Ebu Cafer ibdal eder, Hamza vakif ile ibdal eder.

أَنْ يُنَزَّل: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

مِنْ رَبِّكُمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ra ile birlikte ğunneli ve ğunnesiz okur. Bütün Kur'ân'daki lam'ı aynı şekilde okurlar.

يَشَاءُ: Hamza ve Hişâm 3 elif uzatarak, hemzeyi elife dönüştürerek hulf ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْعَظِيمِ مَا: Ebu Amr ve Ya'kûb hulf ile okur.

İmâle Bölümü

اشْتَرِيَهُ: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

وَاللَّكَافِرِ: Ebu Amr, Durî, Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

³⁶⁶ Tayyibe, Beyit 466.

³⁶⁷ Tayyibe, Beyit 461.

³⁶⁸ Tayyibe, Beyit 273.

369 Hişâm'ın tariki Dâcûnî hariç İbn Âmir ilk nun'un dammesi ve sin'in kesresiyle diğerleri bunların fethasıyla okurlar.³⁷⁰

371 İbn Kesîr ve Ebu Amr ilk nun'un ve sin'in fethasıyla ve hakiki sakin hemzeyle, diğerleri nun'un dammesi ve sin'in kesresiyle hemzesiz olarak okurlar.

”وَلِكَيْلَا تَأْسُتَفَاوِ الْبِرُّ مَنْ ... كَمَا مَنَنْتُمْ خَضُمًا وَكَبِيرًا مَنَسْنُ“

372 ”خُفِّكَتُمْ سَهَابًا لَمْ يَزِ كَفَى ... عَمَّ طَبَّعَدَ عَلِيمًا حَذْفًا“

373 Ebu Cafer ye'nin sükunu ve he'nin kesresiyle diğerleri ye'nin damme ve şeddesiyle ve he'nin de dammesiyle okurlar.

”مَا يَعْمَلُونَ دُمُوتًا يَذْصَفَا ... ظَلُّدًا يَابَابًا لَأَمَانِي خُفِّقًا“

374 ”أَمْنِيَّتُمْ الرَّفْعُ الْجَرَ اسْكِنَا ... تَبَّخَطِيْنَا تُهْجَمُ عَادِنَا“

Kâlûn, Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okurlar.

375 Ya'kûb fe'nin fethasıyla tenvinsiz olarak diğerleri dammesiyle tenvinle okurlar.

376 ”وَكَلِمَاتٌ فَعَكْسٌ رِدْرِهِمْ ... لَا خَوْفَنَّا نَرِ افْعَالًا الْحَضْرَمِي“

Usûl Bölümü

377 Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz olarak okur.

378 Bu vb. yerlerde İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak, Hamza nakil ile vakıf yapar.

379 Bu vb. yerlerde Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

380 Ezrak ra'yı tağliz ile okur.

381 Ebu Cafer ihfa ile okur.

³⁶⁹ Bakara 2/106.

³⁷⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 145.

³⁷¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 145.

³⁷² Tayyibe, Beyit 467-468.

³⁷³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 145.

³⁷⁴ Tayyibe, Beyit 457-458.

³⁷⁵ Bakara 2/112.

³⁷⁶ Tayyibe, Beyit 442.

³⁷⁷ Bakara 2/120.

تَجِدُوهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr sîla ile okur.

لَنْ يَدْخُلَ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

فَقَدَّ ضَلَّ³⁷⁸: Verş, Ebu Amr, İbn Âmir, Hamza, Kisâî ve Halef.

İdğam Bölümü (Kebîr)

تَبَيَّنَ لَهُمْ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

مُوسَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr hulf ile taklil ile okur.

نَصَارَى: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef, Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile Durî el-Kisâî'den naklen Darir sad'dan sonraki elifi imale ile okur.

بَيْلَى: Hamza, Kisâî, Halef ve Şube'nin tariki Yahyahulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

عَلِيمٍ وَقَالُوا³⁷⁹: İbn Âmir vav'ın hazfî ile diğerleri gaf'tan önce vav ile okurlar.

خُفِّكَ نُنْسَهَا بِأَبْلَاهُمْ كَفَى ... عَمَّظَبَّ بَعْدَ عَلِيمًا خَرَفَا،

وَأَوَاكْسَاكُنْفَيْكُو نَفَانَصِبَا ... رَفَعَا سَوَا لِحَقْوَقُو قَوْلُهُ كَبَا³⁸⁰

فَيَكُونُ: İbn Âmir nun'un fethası ile diğerleri dammesi ile okurlar.

وَأَوَاكْسَاكُنْفَيْكُو نَفَانَصِبَا ... رَفَعَا سَوَا لِحَقْوَقُو قَوْلُهُ كَبَا³⁸¹

وَلَا تُسْئَلُ³⁸²: Nâfi', Ya'kûb te'nin fethası ve lam'ın sükunu ile diğerleri her ikisinin de dammesiyle İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak Hamza nakil ile vakıf yapar.

وَالْتَحَلَّمَ عَيْسُرُ دَكَمْتُ سُنُّلُ ... لِلضَّمِّ فَافْتَحُوا جِزْمًا ذُظَلُّوا³⁸³

³⁷⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 145

³⁷⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 146.

³⁸⁰ Tayyibe, Beyit 468-469.

³⁸¹ Tayyibe, Beyit 469.

³⁸² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 146.

³⁸³ Tayyibe, Beyit 470.

Usûl Bölümü

فِيهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

أَظْلَمُ: Ezrak sakın zı'dan sonra fethalı lam'ın tağlızı ile okur. Amel buna göre yapılır. Bazıları bunun terkikini de caiz görmüşlerdir.

أَنْ يُذَكَّرَ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

خَائِفِينَ: Bu vb. yerlerde Hamza hemzenin teshili ile med ve kasr ile vakfeder. Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

الْأَخْرَةَ: Ezrak 3 elif med ile ve ra'nın terkiki ile nakil ile okur. İsbahânî Medd-i bedel'in kasrı ile nakil ile ve ra'nın tefhimi ile okur.

فَمَّ:³⁸⁴ Ruveys hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

(وَوَيْلَتِي وَحَسْرَتِي وَأَسْفَى ... وَتَمَّ غَرْخُلْفَأُ وَوَصَلًا حَذْفًا)³⁸⁵

بَشِيرًا وَنَذِيرًا: Ezrak ra'ları terkik ile tefhim ile veya tefhim ve vasıl ile ve terkik ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ-أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ يَقُولُ لَهُ³⁸⁶ Ya'kûb ve Ebu Amr'den naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

النَّصَارَى: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur. Dari ilk elifi imale ile okur.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur. Durî imale ile de okur.

وَسَعَى-فَضَلَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

إِبْرَاهِيمَ³⁸⁷: Hişâm he'nin fethasıyla ve ondan sonra elif getirerek, diğerleri he'nin kesresiyle ve ondan sonra ye ile okurlar. İbn Zekvan iki vecih üzere okur.

³⁸⁴ Bakara 2/115.

³⁸⁵ Tayyibe, Beyit 363.

³⁸⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 145.

³⁸⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 147.

وَأَتَّخِذُوا³⁸⁸ Nâfi' , İbn Âmir hı'nın fethasıyla diğerleri kesresiyle okurlar.

(وَأَتَّخِذُوا بِالْفَتْحِ حِكْمًا صِلُوا وَخَفٌ ... أُمَّتِغُهُكُمْ أَرْنَا أَرْنَا نِيَاخْتَلِفُ)³⁸⁹

فَأَمَّتْهُ: İbn Âmir mim'i sakin ve te'yi şeddesiz, diğerleri mim'i fethalı ve te'yi şeddeli okurlar.

(وَأَتَّخِذُوا بِالْفَتْحِ حِكْمًا صِلُوا وَخَفٌ ... أُمَّتِغُهُكُمْ أَرْنَا أَرْنَا نِيَاخْتَلِفُ)³⁹⁰

الْحَاسِرُونَ: Bu vb. yerlerde Ezrak hulf ile ra'nın terkiki ile Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

إِسْرَآءِيلَ³⁹¹: Ebu Cafer med ve kasr ile teshil ile Hamza vakfı ile Ezrak hulf ile 3 elif Medd-i bedel ile okur.

شَيْئًا: Ezrak tavassut ve işbau leyyin ile Hamza tavassut ile sekteli ve sektesiz olarak okur. İbn Zekvan, Hafs, İdris sekteli ve sektesiz olarak vaslederek okur. Hamza nakil ve idğam ile vakfeder.

فَأَتَمَّهُنَّ³⁹²: Bu vb. yerlerde hulf ile he-i sekt ile vakfeder, Hamza tahkik ve teshil ile vakfeder.

عَهْدِي الطَّالِمِينَ³⁹³: Hafs ve Hamza izafet ye'sini sükun ile okur.

(وَفِي النَّدَا جَمًّا شَفَا عَهْدِي عَسَى ... فَوْزُوا يَا تِيَّاسُ كُنَّا نَفِي كَسَا)³⁹⁴

مُصَلَّى: Ezrak lam'ın tağlızlı ile fetha ile vaslederek ve vakfederek ve taklil ile vakfederek terkik ile okur.³⁹⁵

طَهَّرَا: Ezrak hulf ile ra'nın terkiki ile okur.

(وَالرَّاءُ عَسْكَو نِيَاءِ رَقِي ... أَوْ كَسْرَ قِمْنِكُمْ لِيَلْزُرَقِي)³⁹⁶

بِنْتِي لِلطَّائِفِينَ³⁹⁷: Nâfi' , Hişâm, Hafs ve Ebu Cafer ye'nin fethası ile okur.

(وَفِي ثَلَاثٍ يَنْبَلَاهُمْزٍ فَتَحٌ ... بِنْتِ يَسْوَنُو حِمْدًا لَذَعْدُولِحْ)³⁹⁸

³⁸⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 147.

³⁸⁹ Tayyibe, Beyit 474.

³⁹⁰ Tayyibe, Beyit 474.

³⁹¹ Bakara 2/122.

³⁹² Bakara 2/124.

³⁹³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 147.

³⁹⁴ Tayyibe, Beyit 93.

³⁹⁵ Tayyibe, Beyit 346, 347.

³⁹⁶ Tayyibe, Beyit 331.

³⁹⁷ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 147.

³⁹⁸ Tayyibe, Beyit 396.

يُؤْمِنُونَ - وَيُسِّى: Bu vb. yerlerde Verş ve Ebu Amr hulf ile ibdal ile okur. Ebu Cafer ibdal ile Hamza vakıf ile okur.

İdğam Bölümü (Sağır)

وَأَذْ جَعَلْنَا³⁹⁹ Ebu Amr ve Hişâm.⁴⁰⁰

اللَّهُ هُوَ - الْعِلْمَ مَا - قَالَ لَا - إِبْرَاهِيمَ مُصَلَّى : Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

(هُدَى - مُصَلَّى) : تَرْضَى - الْهُدَى - ابْتَلَى : Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâi, Halef.

Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّصَارَى : Ebu Amr, Hamza, Hamza, Kisâi, Halef, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile Darir sad'dan sonraki elifi imale ile okur.

لِلنَّاسِ : Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

جَاءَكَ : İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dacuni hulf ile okur.

إِبْرَاهِيمَ : Hişâm ve İbn Zekvan he'nin fethası ve ondan sonra elif getirerek hulf ile diğerleri he'nin kesresi ve ondan sonra ye getirerek okurlar.⁴⁰¹

وَأَرْنَا⁴⁰² İbn Kesîr ve Ya'kûb ra'nın sükunu ile Ebu Amr sükun ve kesrenin ihtilası ile diğerleri halis kesre ile okurlar.

وَاتَّخَذُوا بِالْفَتْحِ كَمَا صَلُّوا خَفَ ... أُمَّتُهُمْ أَرْنَا أَرْنَا خُتِلَفَ

(مُخْتَلِسًا حَزْرًا وَسُكُونًا كَسْرًا حَقَّ ... وَفُصِّلْنَا لِأَلْفِ خُفْمِنْ خَقِّصَدَقَ⁴⁰³

وَوَصَّى⁴⁰⁴ Nâfi' , İbn Âmir ve Ebu Cafer sad'ı şeddesiz ve ondan önceki vav'ı sükunlu ve iki vav arasında fethalı bir hemze ilave ederek okur, diğerleri hemzesiz olarak vav'ın fethasıyla birlikte ve sad'ın şeddesiyle okurlar.

(أَوْصَيْتُ وَصَّيْتُمْ مَيْتُ قَوْلُ حَفَّ ... صِفْرٌ مَثَبُ وَصْبَةٌ حِمَارٌ وَفَ)⁴⁰⁵

Usûl Bölümü

³⁹⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 147.

⁴⁰⁰ Tayyibe, Beyit 254, 255.

⁴⁰¹ Tayyibe, Beyit 471, 473.

⁴⁰² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 148.

⁴⁰³ Tayyibe, Beyit 474-475.

⁴⁰⁴ Bakara 2/132.

⁴⁰⁵ Tayyibe, Beyit 476.

فِيهِمْ-عَلَيْهِمْ-وَيُرَكَّبِيهِمْ: Ya'kûb he'nin dammesiyle, Hamza (عَلَيْهِمْ) de vakfederek okur.

يَا بَنِي: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

شُهَدَاءَ إِذْ⁴⁰⁶ Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin teshili ile diğerleri tahkik ile Hamza her ikisinde de vakfederek okur.⁴⁰⁷

بَنِيهِ-لِبَنِيهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَاسْمِعِلْ رَبَّنَا- قَالَ لَهُ- وَنَحْنُ لَهُ-قَالَ لِبَنِيهِ: Ya'kûb ve Ebu Mar'adan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef ve Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okurlar.

وَوَصَّى-اصْطَفَى⁴⁰⁸: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

إِبْرَاهِيمَ: Hişâm ve İbn Zekvan he'nin fethası ve ondan sonra elif getirerek hulf ile diğerleri he'nin kesresi ve ondan sonra ye getirerek okurlar.

النَّبِيُّونَ: Nâfi' hemze ile ye'yi muttasıl med üzere uzatarak vav'ı da Medd-i bedel ile Ezrak 3 elif med ile uzatarak diğerleri şeddeli ye ile okurlar.

وَهُوَ: Bütün Kur'an'da Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

أَمْ تَقُولُونَ⁴⁰⁹: Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Cafer, Ebu Amr, Şube ve Ravh ye ile diğerleri te ile okurlar.

ءَأَنْتُمْ: Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Cafer, Ebu Amr ve Ruveys ikinci hemzenin teshili ile Ezrak da onu elife dönüştürerek ve Medd-i işba ile uzatarak Kâlûn , Ebu Amr ve Ebu Cafer onu idhal ile okur. Hişâm ise 3 vecihle okur.

أَطَّلَمَ: Ezrak lam'ı tağliz ve terkik ile okur. Amel tağliza göre yapılır.

⁴⁰⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 148.

⁴⁰⁷ Tayyibe, Beyit 201-202.

⁴⁰⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 148.

⁴⁰⁹ Bakara 2/140.

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَنَحْنُ لَهُ (أَطْلُمُ مَمَّنْ) Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

نَصَارَى: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile Darir ilk elifi imale ile okur.

مُوسَى-وَعِيسَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okurlar.

صِرَاطٍ: Ruveys, İbn Mücahid tariki ile Kunbul sin ile, Halef sad'ın ze'ye işmamı ile diğerleri halis sad ile okurlar.

مَا لِكِنِّلْ ظِلَّارَ وَالسِّرَاطَمَع ... سِرَاطَ زَنْ خُلْفَاغَلَاكَيْفَ وَقَع)
410 (وَالصَّادُكَالَرَّ اِيضًا الْأَوْ لُقْفَ ... وَفِيهِ وَالتَّانِيُو ذِيالْأَمَّا خُلْفَ

411 Nâfi, İbn Kesîr, İbn Âmir, Hafs ve Ebu Cafer hemzeden sonra vav ile diğerleri bunun hazfî ile okurlar. Hamza hemzenin teshili ile vakfeder.

أَوْ صَدِيُو صَعَمًا مَيُّو لُحْفَ ... صِفْرُ مُشِيمُو صُحْبَةُ حِمَارُ وُف)
412 (فَاقْصُرُو عَمَّا يَعْمَلُونَ اِيضًا ... حَبْرُ عَدَا عَوْنًا وَثَانِيَهُ حَفَا

413 İbn Âmir, Hamza, Kisâî, Ebu Cafer ve Ravh te ile diğerleri ye ile okurlar.

414 (أَوْ صَدِيُو صَعَمًا مَيُّو لُحْفَ ... صِفْرُ مُشِيمُو صُحْبَةُ حِمَارُ وُف)

Usûl Bölümü

415 Ebu Amr, Ya'kûb he'nin ve mim'in kesresi ile Hamza, Kisâî ve Halef her ikisinin de dammesi ile diğerleri he'nin kesresi mim'in dammesi ile çoğunluk he'nin kesresi ve mim'in sükunu ile vakfederek okur.

410 Tayyibe, Beyit 112-113.

411 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 149.

412 Tayyibe, Beyit 476-477.

413 Bakara 2/144.

414 Tayyibe, Beyit 476.

415 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 149.

بِشَاءِ إِلَى⁴¹⁶ Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin teshili ve vav'a ibdali ile aynı şekilde Hamza da tahkike ilaveten vakfederek diğerleri bunun tahkiki ile okurlar.⁴¹⁷

لَكَبِيرَةً⁴¹⁸ Ezrak ra'nın terkiki ile okur.

مِنْ رَبِّهِمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okurlar.

İdġam Bölümü (Kebîr)

لِنَعْلَمَ مَنْ قُلْتُمْ لَيْتَكُمْ قِنْلَةً: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

وَأَلِيَهُمْ- تَرْضَاهَا- هَدَى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

نَرَى: Ebu Cafer, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

جَاءَكَ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

مَوْلِيَهَا⁴¹⁹ İbn Âmir lam'ın fethası ve ondan sonra elif getirerek, diğerleri lam'ın kesresi ve ondan sonra ye getirerek okurlar.

(وَفِيْمَوْلِيَهَا مَوْلًا لَهَا كَمَا ... تَطَوَّعًا لَهَا وَشَدِيدًا مَسْكِنًا)⁴²⁰

تَعْلَمُونَ⁴²¹ Ebu Amr ye ile diğerleri te ile okurlar.

(فَأَقْصِرْ وَعَمَّا يَعْمَلُونَ أَنْصَفًا ... حَبْرٌ غَدَا عَوْنًا وَثَانِيَةً حَقًّا)⁴²²

Usûl Bölümü

⁴¹⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 149, 157.

⁴¹⁷ Tayyibe, Beyit 201-202.

⁴¹⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 149.

⁴¹⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 150.

⁴²⁰ Tayyibe, Beyit 478.

⁴²¹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 150.

⁴²² Tayyibe, Beyit477.

يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ⁴²³ Bu vb. yerlerde Hamza birinci hemzenin tahkik ve teshili ile birlikte, med ve kasr ile ikinci hemzenin teshili ile vakfeder.

الْمُمْتَرِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

الْخَيْرَاتِ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

لَيْلًا⁴²⁴ Ezrak hemzenin ibdali ile okur, Hamza tahkik ve ibdal ile vakfeder.

ظَلَمُوا: Ezrak lam'ın tağliz ve teriki ile okur.

فَأَذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ: İbn Kesîr ye'nin fethası ile okur.

(أَدْعُونِي وَأَذْكُرُونِي الْمَدِينِي ... وَالْمَكِّيَّ الْخَيْرَ تَنْبِيحًا نَبِي)⁴²⁵

وَلَا تَكْفُرُونَ: Ya'kûb ye'nin mutlak isbatı ile okur.

وَالصَّلَاةِ: Ezrak lam'ın tağlizi ile okur.

İmâle Bölümü

لِلنَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

تَطَوَّعَ⁴²⁶ Hamza, Kisâi, Ya'kûb ve Halef tı'yı şeddeli ye ile ayn'ı da sükun ile diğerleri te ile tı'yı da şeddesiz olarak ayn'ı ise fethalı okurlar.

وَفِيْمُوْلِيْهَامُوْلًا هَاكِنَا ... تَطَوَّعَاتِيَاوَسَدِّدْمُسْكِنَا“

”طَبَّبَشَفَاالتَّانِيْشَفَاوَالرِّيْحُهُمْ ... كَالْكُهْفَمَعَجَابِيَّةٍتَوَجِيْدُهُمْ“⁴²⁷

Usûl Bölümü

لِمَنْ يُقْتَلُ⁴²⁸ Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâi'den naklen Darir ğunnesiz okur.

أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

إِلَيْهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

الصَّابِرِينَ-رَاجِعُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

⁴²³ Bakara 2/146.

⁴²⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 150.

⁴²⁵ Tayyibe, Beyit 78.

⁴²⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 150.

⁴²⁷ Tayyibe, Beyit 478-479.

⁴²⁸ Bakara 2/154.

صَلَّوَاتٌ وَاصْلَحُوا: Ezrak lam'ın tağlızı ile okur.

مِنْ رَبِّهِمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okurlar.

خَيْرًا-شَاكِرًا: Ezrak ra'yı terkik ve tefhim ile okur, mansub ve madmum'un tefhimini birleştirmez.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: Ashâb-ı kasr olan Kâlûn , İsbahânî, İbn Kesîr, Ebu Amr, Hafs, Ebu Cafer, Ya'kûb Medd-itazim ve kasr ile okurlar, bunun miktarı da tavassuttur.

فَلَا جُنَاحَ: Hamza Medd-itebrie ile okur, bunun miktarı da tavassuttur. Cemaat gibi o da kasr ile okur.

عَلَيْهِمْ: Hamza ve Ya'kûb her yerde he'nin dammesi ile diğerleri kesresi ile okurlar. Buradaki sıla açıktır.

وَالهُمُّ إِلَهٌ⁴²⁹: Bu vb. yerlerde Kâlûn Medd-i munfasıl üzere sıla ile uzatır. Verş, İbn Kesîr ve Ebu Cafer hulf ile okur, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur.

İmâle Bölümü

وَالْهُدَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

لِلنَّاسِ-وَالنَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

الرِّيَاحِ⁴³⁰: Hamza, Kisâî ve Halef ye'nin sükunu ile diğerleri fethası ile ve ondan sonra elif getirerek okur.

(ظُبَيْسًا التَّائِبِينَ شَقَاوَالرِّيْحُهُمْ ... كَالْكُفْمَعَجَائِبِ تَتَوَجِدُهُمْ)⁴³¹

وَلَوْ يَرَى: Nâfi' , İbn Âmir, Ya'kûb ve İbn Verdan te ile hulf ile diğerleri ye ile okur.

(وَالْحَجُّ خُلْفٌ هُنْرًا بِالْخَطَابِ ظَلٌ ... إِذْ كَمَحَلًا خُلْفٌ يَرُونَ الصِّمَّكَلُ)⁴³²

يَرُونَ: İbn Âmir ye'nin dammesiyle diğerleri fethasıyla okurlar.

⁴²⁹ Bakara 2/163.

⁴³⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 151, 225.

⁴³¹ Tayyibe, Beyit 479.

⁴³² Tayyibe, Beyit 482.

433 (وَالْحَجُّ خُفٌّ هُنْرًا بِالْخَطَابِ ظَلٌّ ... إِذْ كَمَخَلَا خُفٌّ يَرُونَ الصِّمَّكَانَ)

Ebu Cafer ve Ya'kûb hemzenin kasresiyle diğerleri fethasıyla okurlar.

434 (أَنَا كَسِيرٌ تَوْبُومِيَّةٌ ... وَالْمِيَّةُ أَشَدُّ تَبْوًا لِأَنَّ الصَّالِمِيَّةَ)

435 Nâfi' , Şube, Hamza, Halef, Ebu Amr ve Ebi Rabia tariki ile Bezzi tı'nın sükunu ile diğerleri dammesiyle okurlar.

436 (عُقْبَانُهُ فَتَنَوُ عُرْبًا فَيَصَفَا ... خُطُوا إِذَا ذُهِدَ خُفُّ فَصَفَّتْ حَفَا)

Ebu Amr sükun ve ra'nın dammesini ihtilas ile diğerleri diğerleri bunu dammeyle okurlar, Durî de aynı şekilde okur. Verş, Ebu Amr hulf ile ve Ebu Cafer ibdal ederek okur, Hamza vakıf ile ibdal eder, Kâlûn sıla ile okur, İbn Kesîr ve Ebu Cafer hulf ile okur.

Usûl Bölümü

لَايَاتٍ لِقَوْمٍ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâi ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okurlar.

لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ: Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâi'den naklen Darir ğunnesiz okur.

ظَلَمُوا: Ezrak lam'ın tağlîz ve terkiki ile okur.

بِهِمُ الْأَسْبَابُ: Ebu Amr ve Ya'kûb he'nin ve mim'in kesresiyle, Hamza, Kisâi ve Halef bunların dammesiyle, diğerleri he'nin kesresi ve mim'in dammesiyle, tüm kurra he'nin kesresiyle okur, (بِهِمُ) de vakıf yapar.

يُرِيهِمُ اللَّهُ: 437 Ebu Amr he'nin ve mim'in kesresiyle Hamza, Kisâi, Ya'kûb ve Halef her ikisinin dammesiyle diğerleri he'nin kesresi mim'in dammesiyle okur, Ya'kûb he'nin dammesiyle diğerleri kesresiyle vakfeder, mim'i kesre okuyanlar lafza-i celal'in lamı'nı ince okurlar. 438

عَلَيْهِمْ: Hamza ve Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

433 Tayyibe, Beyit 482.

434 Tayyibe, Beyit 483.

435 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 151.

436 Tayyibe, Beyit 451.

437 Bakara 2/167.

438 Tayyibe, Beyit 12, 121.

İdğam Bölümü (Sağır)

إِدُّ تَبْرًا⁴³⁹: Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâî ve Halef.

İmâle Bölümü

وَالنَّهَارِ-النَّارِ⁴⁴⁰: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur, Sûsî revm ile birlikte fetha, imale ve taklil ile vakfeder.

فَأَحْيَا: Kisâî. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وَمِنَ النَّاسِ⁴⁴¹: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

يَرَى⁴⁴²: Vakıf ile: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile, Sûsî imale ile vaslederek hulf ile okur.

قِيلَ: Hişâm, Kisâî, Ruveys kaf'ın kesresinin dammeye işmamı ile diğerleri halis kesre ile okurlar.

الْمَيْتَةَ⁴⁴³: Ebu Cafer ye'nin kesre ve şeddesiyle diğerleri sükunu ile okurlar.

أَتَوَاتَاكُسِرُ تَوْبَوْمَيْتَةَ ... وَالْمَيْتَةُ أَشَدُّ تَبْرًا لِأَنَّ ضَا الْمَيْتَةَ

عَبْرًا⁴⁴⁵: Ebu Cafer nun'un dammesiyle ve tı'nın kesresiyle, Ebu Amr, Âsım, Hamza, Ya'kûb nun'un kesresi ve tı'nın dammesiyle diğerleri her iki sinin de dammesiyle okurlar.

صَحْبِيْمَيْتِيْلِدِوَالْمَيْتَهُمْ ... وَالْحَضْرَمِيَوَالسَّاكِنَالْأَوْأَضْمِ

لِضْمِهِمْ أَوْصَلُواكُسِرُهُنَمَا ... فُرْغَيْرُفُلْحَلَاوَعَيْرُأَوْجِمَا

وَالْحُلْفِيَالْتَنُوْبِيْمِرُوَأِيْجِرُ ... زِنْخُلْفُهُوَأَضْمَرُتَقْضَمًاكُسِرُ

Usûl Bölümü

⁴³⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 151.

⁴⁴⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 151.

⁴⁴¹ Bakara 2/165.

⁴⁴² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 151.

⁴⁴³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 152, 172, 249.

⁴⁴⁴ Tayyibe, Beyit 483.

⁴⁴⁵ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 152, 281.

⁴⁴⁶ Tayyibe, Beyit 485-487.

عَلِيَّهِ أَبَاءَنَا: Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur. Hamza med ve kasr ile birlikte tamamen birinci hemzenin ye'ye ibdal ve tahkiki ile birlikte ikinci hemzenin teshiliyle vakfeder.

شَيْئًا: Ezrak tavassut ve işbau leyyin ile Hamza tavassut ve sekteli ve sektesiz vaslederek ve nakil ve idğam ile vakfederek, İbn Zekvan, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz okur.

وَنِدَاءً⁴⁴⁷: Bu vb. yerlerde Hamza med ve kasr ile birlikte teshil ile vakfeder.

كُنْتُمْ إِيَّاهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur. İbn Kesîr, Ebu Cafer, Verş, Kâlûn mim'im sılası ile hulf ile ve munfasıl kabilinden med ile okur. İbn Zekvan, Hafs, Hamza, İdris sekteli ve sektesiz okur.

غَيْرَ-بِالْمَغْفِرَةِ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

غَفُورٌ رَجِيمٌ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

يُرَكِّبُهُمْ: Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

بَلَّ نَتَّيْغُ⁴⁴⁸: Kisâî ğunne ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

قِيلَ لَهُمْ وَالْعَذَابُ بِالْمَغْفِرَةِ-الْكِتَابَ بِالْحَقِّ : Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile son ikisinde Ruveys onlardan ayrılır.

İmâle Bölümü

بِالْهُدَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile, Sûsî fetha, taklil, revm ve imale ile vakfeder.

⁴⁴⁷ Bakara 2/171.

⁴⁴⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 152, 255.

بِئْسَ الْبِرُّ:449 Hafs ve Hamza ra'nın fethasıyla diğerleri dammesiyle okur.⁴⁵⁰

(وَمَا اضْطُرُّ خُلْفًا وَالْبِرُّ أَنْ ... بِئْسَ بِرٌّ فَعِيعًا مُوَصِّطًا)⁴⁵¹

بِئْسَ الْبِرُّ:452 Nâfi' ve İbn Âmir nun'un sükunu ile ve kesre ile vaslederek ve ra'nın dammesiyle diğerleri nun'un fetha ve şeddesiyle ve ra'nın fethasıyla okur.⁴⁵³

(وَمَا اضْطُرُّ خُلْفًا وَالْبِرُّ أَنْ ... بِئْسَ بِرٌّ فَعِيعًا مُوَصِّطًا)⁴⁵⁴

وَالنَّبِيِّنَ : Nâfi' hemze ile ve ondan önceki ye'yi Medd-i muttasıl ile Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile diğerleri şeddeli meksur ye ile okur.

Usûl Bölümü

الْبِرِّ خَيْرًا: Ezrak ra'nın terki ve tefhimi ile okur.

الصَّلَاةِ: Ezrak lam'ın tağlızı ile okur.

الْبِئْسَاءِ: Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile ibdal ile, Hamza sakin hemzede vakfederek ibdal ile okur.

الْبِئْسَاءِ: Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile ibdal eder, Hamza vakfederek ibdal eder.⁴⁵⁵

الْمُنْفُورِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

مَنْ أَمِنَ-الْأَجْرِ: Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur.

İmâle Bölümü

وَآتَى: Vakıf ile birlikte. (اعْتَدَى) Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

الْقَتْلَى:456 (الْقَتْلَى): الْقُرْبَى-بِالْأَنْثَى-وَالْأَنْثَى ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

وَالْيَتَامَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur. Darir te'den sonraki elifi imale ile okur.

⁴⁴⁹ Bakara 2/177.

⁴⁵⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 153.

⁴⁵¹ Tayyibe, Beyit 488.

⁴⁵² Bakara 2/177.

⁴⁵³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 153.

⁴⁵⁴ Tayyibe, Beyit 488.

⁴⁵⁵ Tayyibe, Beyit 203, 207.

⁴⁵⁶ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 153.

457 Şube, Hamza, Kisâî, Ya'kûb ve Halef sad'ın şeddesi, vav'ın fethasıyla, diğerleri sad'ı şeddesiz, vav'ı sakın okur.⁴⁵⁸

(وَمَا اضْطُرُّ خُفْلًا وَالْبُرُّ أَنْ ... بِنَصِيرٍ فَعِفْيًا مُوَصِّطِينَ)

460 İbn Zekvan, Nâfi' ve Ebu Cafer te'yi tenvinsiz, mim'i kesreli, diğerleri te'yi tenvinli, mim'i dammeli okur.

(صُحْبًا تُقَالُ لَانْتَوَى نُودِيَّةٌ ... طَعَامُ حَفْضَالٍ فَعِمَالًا ذُبُّوا)

461 Nâfi', İbn Âmir ve Ebu Cafer mim'i ve sin'i fethalı ve ondan sonra elif getirerek, nun'u fethalı ve tenvinsiz olarak, diğerleri mim'in kesresi ve nun'un kesre ve tenviniyle birlikte elifsiz olarak nun'u sakın okurlar.

(مَسْكِينًا جَمْعًا لَانْتَوَى نُودِيَّةٌ ... عَمَلْتُمْ لَوَالِدَيْكُمْ شَدِيدًا نَصَحًا)

462 Hamza, Kisâî ve Halef ye ile, tı'nın şeddesiyle, ayn'ın sükunuyla, diğerleri te ile, tı'yı şeddesiz ve ayn'ı fethalı okurlar.

(وَفِيمَوْ لِيَهُامُ لَا هَاكِنَا ... تَطَوَّعًا لِنَائِيَاوَشَدِيدًا مَسْكِينًا)

(ظُبَيْشَفًا لِنَائِيَسَفَاوَالرَّيْحُ هُمْ ... كَالْكُهْفِ مَعَجَائِبًا تَوَجِدُهُمْ)

463 Kâlûn, Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'yi sakın, diğerleri dammeli okurlar.

464 İbn Kesîr nakil ile İbn Zekvan, Hamza, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz okur, Hamza nakil ile vakıf yapar.⁴⁶⁵

(وَمِلْءُ الْأَصْبَهَانِيَةِ مَعِي سَاخُنُفٌ ... وَسَلْرٌ وَبَدْمُ كَيْفَجَا لَأَفْرَانُدُفٌ)

465 Ebu Cafer sin'i dammeli diğerleri sakın okur.

(تَوَبُّوْجُرًا صِفُوْ عُدْرًا أَوْ شَرَطٌ ... وَكَيْفَعَسْرُ الْيُسْرِ ثَقُوْ خُلْفَ حَطُّ)

⁴⁵⁷ Bakara 2/182.

⁴⁵⁸ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 154.

⁴⁵⁹ Tayyibe, Beyit 488.

⁴⁶⁰ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 154.

⁴⁶¹ Tayyibe, Beyit 489.

⁴⁶² Tayyibe, Beyit 490.

⁴⁶³ Tayyibe, Beyit 479.

⁴⁶⁴ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 154.

⁴⁶⁵ Tayyibe, Beyit 235, 237.

⁴⁶⁶ Tayyibe, Beyit 234.

⁴⁶⁷ Tayyibe, Beyit 455.

وَلِتُكْمَلُوا⁴⁶⁸ Şube ve Ya'kûb mim'i şeddeli, kef'i fethalı, diğerleri mim'i şeddesiz kef'i sakın okur.

(مَسْكِينًا جَمْعًا لَتُنَوِّفَتْحًا ... عَمَلْتُمْ لَوَالشَّدْدَةُ نَظْمًا صَحًا)⁴⁶⁹

Usûl Bölümü

فَمَنْ خَافَ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

فَأَصْلَحَ: Ezrak lam'ı tağlîz ile okur.

خَيْرًا-خَيْرٌ-وَلِتُكْمَلُوا: Ezrak ra'yı terkik ve tefhim ile okur. Mansub ile madmum'un tefhimini birleştirmez.

عَلَيْهِ-فَلْيَصُمْهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ: Verş, Ebu Amr, Ebu Cafer vaslederek ye'nin isbatı ile okur. Ya'kûb her iki durumda da okur. Kâlûn her ikisini de isbat ederek vasıl ile hazif ile veya birincisini isbat ederek vasıl ile diğerini hazif ile okur.

(حَمِإَجْنَا الدَّاعِ إِذَا دَعَانِهِمْ ... مَعْخُفِقًا لَوَالْوَيْدُ غَالِدًا عِخْمُ)⁴⁷⁰

بِئِ أَعْلَهُمْ⁴⁷¹ Verş ye'yi fethalı okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

طَعَامٌ مَسْكِينٍ-شَهْرٌ مَضَانِ: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

خَافَ⁴⁷² Hamza okur.

هُدًى-الْهُدَى-هُدَيْكُمْ: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

لِلنَّاسِ: Durî ve Amr hulf ile okur.

⁴⁶⁸ Bakara 2/185.

⁴⁶⁹ Tayyibe, Beyit 490.

⁴⁷⁰ Tayyibe, Beyit 410.

⁴⁷¹ Bakara 2/186.

⁴⁷² ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 154.

473: الأبيوت Verş, Ebu Amr, Hafs, Ebu Cafer, Ya'kûb be'yi dammeli diğeri kesreli okurlar.

474 (يُؤْتِكَيْفَ جَابِ كَسْرَ الضَّمِّكُمْ ... دُنْصُحْبَةُ بِلُغْيُو بِصَوْنُفَم)

وَلَكِنَّ الرِّ: Nâfi' ve İbn Âmir nun'u şeddesiz ve kesreli ra'yı dammeli diğeri nun'u fetha şeddeli, ra'yı fethalı okurlar.

Usûl Bölümü

لِهِنَّ-هِنَّ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb müennes zÂmirini birleştirir, hünne'de he-i sekt ile hulf ile vakıf yapar.

475: فَالَنْ Verş ve İbn Verdan hulf ile nakil ile, Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur.

الرِّ: Ezrak ra'nın terkik ve tefhimi ile okur.

المُعْتَدِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يَبَيِّنَنَّ لَكُمْ-الْمَسَاجِدِ تِلْكَ: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

لِلنَّاسِ-النَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

انْفَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak nakil ile hulf ile okur.

476: الْأَهْلَةَ Bu vb. yerlerde Kisâî ve Hamza hulf ile vakfederek okur.

477: تَقَاتَلُوا هُمْ يُقَاتِلُوكُمْ Hamza, Kisâî ve Halef muzariat harfinin fethasıyla, kaf'ın sükunuyla, te'nin dammesiyle elifsiz olarak diğeri muzariat harfinin dammesiyle, kaf'ın fethasıyla, te'nin kesresiyle ondan önce elif getirerek okurlar.

فَاتَلُوكُمْ: Hamza, Kisâî ve Halef elif'in hazfiyle diğeri kaf'dan sonra elif getirerek okurlar.

478 (لَا تَقْتُلُوا هُمُ مَعَابِدُشَفَا ... فَأَقْصِرُوا فَتَحًا لِسَلْمِجِرْ مَرَشَفَا)

473 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 156, 175.

474 Tayyibe, Beyit 491.

475 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 155.

476 Bakara 2/189.

477 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 156.

478 Tayyibe, Beyit 493.

Usûl Bölümü

عَلَيْهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

الْكَافِرِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekiz ile vakfeder.

عُفُورٌ رَجِيمٌ-فَمَنْ لَمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz olarak okur.

فَلَا عُدْوَانَ: Hamza Medd-i tebrîe ile okur.

فِيْتَنَّةٌ وَيُكُونُ: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

رُؤُسُكُمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur. Hamza teshil ve hazif ile vakfeder.

رَأْسِهِ: Ebu Cafer ve Ebu Amr mutlak hulf ile ibdal eder. Hamza vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

حَيْثُ نَقَفْتُمُوهُمْ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

اعْتَدَى-أَدَى: Vakfederek: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

كَامِلَةٌ: Vakfederek okuyanlar: Kisâî ve Hamza hulf ile okur. (التَّهْلُكَةُ) de o ikisi de vakfeder.

رَفَتْ وَلَا فُسُوقَ⁴⁷⁹: İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ya'kûb se ve kaf'ın damme ve tenviniyle diğerleri her ikisinin de fethasıyla tenvinsiz olarak, Hamza kasr ve tavassut ile okur. (فَلَا رَفَتْ وَلَا فُسُوقَ) da tebrîe yoktur.

وَلَا جِدَالَ⁴⁸⁰: Ebu Cafer merfu ve tenvin ile diğerleri tenvinsiz olarak fetha ile okur. Hamza benzerlerini dikkate alarak (وَلَا جِدَالَ) kasr ve tavassut ile okur.

رَفْنَا فُسُوقًا فَتَحَقَّا وَلَا ... جِدَالَ النَّبِيِّ عَجَلْنَا وَلَا⁴⁸¹

⁴⁷⁹ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 156.

⁴⁸⁰ Bakara 2/197.

⁴⁸¹ Tayyibe, Beyit 443.

Usûl Bölümü

فِيهِنَّ: Ya'kûb dammenin he'si ile okur ve hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

(وَبَعْدِيَاءِ سَكَنَتْ لَمْ تُدْرِكُوا ... ظَاهِرٌ وَإِنْزُلُكُ خَيْرٌ مِمَّا عَمِلُوا)⁴⁸²

مِنْ خَيْرٍ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

خَيْرٍ-الْآخِرَةِ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

وَأَتَّقُونَ: Ebu Amr ve Ebu Cafer ye'yi isbat ile vaslederek, Ya'kûb mutlak olarak okur.

(تُحْزِنُ وَيَفْجَأُ تَقْوِيَا الْخَشْيَةَ نَوَالًا ... وَأَتَّقُونَ زُخْرًا فَيَتَّقُونَ حَلَا)⁴⁸³

وَأَذْكُرُوهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

الضَّالِّينَ.⁴⁸⁴ Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekit ile vakfeder.

وَأَسْتَعِزُّوا-ذِكْرًا: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يُنْفِقُونَ رِبًّا : Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

النَّفْوَى: Hamza Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur. Durî imale ile okur.

هَدْيِكُمْ الدُّنْيَا aynı şekilde: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî el-Mutavvai'den naklen hulf ile, Ezrak taklil ile okur. Sûsî revm ile birlikte fetha, imale ve taklil ile vakfeder.

وَهُوَ: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

قَبْلَ: Kisâî ve Ruveys kaf'ın kesresinin dammeye işmamı ile okur.

⁴⁸² Tayyibe, Beyit 117.

⁴⁸³ Tayyibe, Beyit 413.

⁴⁸⁴ Bakara 2/198.

رَوَّفَ: Ebu Amr, Şube, Hamza, Kisâî, Ya’kûb ve Halef vav’ın hazfî ile diğerleri hemzeden sonra isbatı ile okur. Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur, Hamza hemzenin teshili ile beyne beyne vakfeder.

أَوْصِيَوِ صَنَعَمًا مَيِّقُوا لُحْفٌ ... صَفَجِرُ مَشْمُو صُحْبَةٌ جَمَارٌ وَوَفٌّ“
485”فَأَقْصِرْ وَ عَمَّا يَعْمَلُونَ بِإِذْ صَفَا ... حَبْرٌ عَدَا عَوْنًا وَثَانِيَهُ حَقًّا

486 Nâfi’ , İbn Kesîr, Kisâî ve Ebu Cafer sin’in fethasıyla diğerleri kesresiyle okur.

487”لَا تَقْتُلُوا هُمُومًا بَعْدُ شَفَا ... فَأَقْصِرْ وَفَتْحًا السُّلْمِجِرُ مَرَّ شَفَا)

Nâfi’ , Ebu Amr, Şube, Hamza, Halef ve Ebu Rabia tariki ile Bezzi tı’nın sükunu ile diğerleri dammesiyle, İbnul Habib tariki ile Bezzi de aynı şekilde okur.

488”عُقْبَانُهُ هَفَنَوُ عَرَبًا فَيَصَفَا ... خُطُو اتِّادِ هَذَا خُفْصِ فَنَحَفَا)

Ebu Cafer cer ile diğerleri ref ile okur.

عَكْسًا لِقَاتِ الْفَيْصَفَا الْأَنْفَالِ صُرُ ... وَخَفْصِرُ فَعِي الْمَلَانِيكَةُ

489”لِيَحْكُمَا ضَمُّمُوا فُتْحًا جِالِضَمَّتْنَا ... كَلَا يُفُولَانُ فَعَالًا الْعُغُو حَنَا

490 Nâfi’ , İbn Kesîr, Ebu Amr, Âsım ve Ebu Cafer te’nin dammesi ve cim’in fethasıyla diğerleri te’nin fethası ve cim’in kesresiyle okur.

وَالْقَصَصُ الْأُولَى تَنْظُرًا مَشَفَا ... وَالْمُؤْمِنُونَ نَظَرًا مَشَفَا وَفَا)

491”الْأُمُورُ هُمُومًا الشَّامُوا عَكْسًا إِذْ عَفَا ... الْأُمُورُ سَكْنَهَا هُوَ هَبَّ عَدَفَا

Usûl Bölümü

İbn Kesîr he’nin sılası ile okur.

492”مَنْ يُعْجِبُكَ Bu vb. yerleri Halef, Durî el-Kisâî’den naklen Darir ğunnesiz okur.

485 Tayyibe, Beyit 476-477.

486 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 157.

487 Tayyibe, Beyit 493.

488 Tayyibe, Beyit 451.

489 Tayyibe, Beyit 494-495.

490 ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 157, 237.

491 Tayyibe, Beyit 437-438.

492 Bakara 2/204.

وَأَلَيْسَ-يَأْتِيهِمْ: Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile ibdal eder. Hamza vakfederek ibdal eder.

مَرْضَاتٍ⁴⁹³: Kisâî he ile vakfeder.

(مَحْيَاهُمْ تَلَا خَطَايَا وَدَخَا ... تُقَاتِيهِمْ مَرْضَاتِكَيْفَ جَاطَحَا)⁴⁹⁴

İdğam Bölümü (Kebîr)

يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ قِيلَ لَهُ: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

أَنْقَى-تَوَلَّى-سَعَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّاسِ: Tamamında: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

مَرْضَاتٍ: Sadece Kisâî okur.

(مَحْيَاهُمْ تَلَا خَطَايَا وَدَخَا ... تُقَاتِيهِمْ مَرْضَاتِكَيْفَ جَاطَحَا)⁴⁹⁵

جَاءَتْكُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef. Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef, Durî hulf ile okur. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

النَّبِيِّنَ: Nâfi' hemze ile diğerleri şeddeli ye ile okur.

لِيَحْكُمَ: Ebu Cafer ye'nin dammesiyle kef'in fethasıyla diğerleri ye'nin fethası kef'in dammesiyle okur.

(لِيَحْكُمَا ضَمُّمُوا فَتَجَالِضَمَّنَا ... كَلَّا يَفُورُ لَأَرْفَعَا لَأَلْعَفُورُ حَنَا)⁴⁹⁶

صِرَاطٍ: Ruveys ve İbn Mücahid tariki ile Kunbul sin ile okur, Halef sad'ın ze'ye işmamı ile okur, diğerleri halis sad ile okur.

حَتَّى يَأْتِيَ: Nâfi' ref ile diğerleri nasb ile okur.

(لِيَحْكُمَا ضَمُّمُوا فَتَجَالِضَمَّنَا ... كَلَّا يَفُورُ لَأَرْفَعَا لَأَلْعَفُورُ حَنَا)⁴⁹⁷

⁴⁹³ ed-Dimyâtî, *İthâf*, s. 157.

⁴⁹⁴ Tayyibe, Beyit 285.

⁴⁹⁵ Tayyibe, Beyit 285.

⁴⁹⁶ Tayyibe, Beyit 95.

⁴⁹⁷ Tayyibe, Beyit 95.

Usûl Bölümü

498. اسْرَآءِيلَ: Ebu Cafer med ve kasr ile birlikte hemzenin teshili ile okur. Hamza da bu şekilde vakıf ile okur. Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile hulf ile okur.

فِيهِ-أَوْثُوهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

يُنشَأُ إِلَى: Nâfi', İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin teshil ve vav'a ibdali ile diğerleri tahkik ile okur, Hamza tahkik, teshil ve ibdal ile vakfeder.

الْبَاسَاءُ: Ebu Cafer ve Ebu Amr sakin hemzeyi hulf ile ibdal ile okur.

499. يَسْأَلُونَكَ: İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur. Hamza nakil ile vakfeder.

مِنْ خَيْرٍ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

رُزِينَ لِلَّذِينَ-الْكِتَابَ بِالْحَقِّ-لِيُخَكِّمَ بَيْنَ-اِخْتَلَفَ فِيهِ: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

جَاءَتْهُ-جَاءَتْهُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef, Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr hulf ile taklil ile okur. Durî feth, taklil ve imale ile okur.

النَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

فَهْدَى: Vakfederek. مَتَّى-وَالْيَتَامَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur. Durî el-Kisâî'den naklen Darir وَالْيَتَامَى deki te'den sonraki elifi imale ile okur.

مَتَّى: Ebu Amr feth ve taklil ile okur.

وَهُوَ: Kâlûn, Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

إِنَّهُمْ كَبِيرٌ: Hamza ve Kisâî se ile diğerleri be ile okur.

500. (إِنَّهُمْ كَبِيرٌ تَلَّى الْبَاقِيرَ فَا... يَطْهَرُ نَيْطَهُمْ نَفِيرَ خَاصَفَا)

الْعَفْوُ: Ebu Amr vav'ın dammesiyle diğerleri fethasıyla okur.

498 Bakara 2/211.

499 Bakara 2/215.

500 Tayyibe, Beyit 496.

501 (لِيَحْكُمَاضْمُؤِافْتَجِالضَّمَنَّا ... كَلَّا يَفُولَانُ فَعَالًا أَلْعَفُوحَنَا)

Usûl Bölümü

حَيِّرُ-كَبِيرُ-كَافِرُ: Ezrak ra'yı hulf ile terkik ile okur.

شَيِّئًا: Ezrak tavassut ve işbau leyyin ile Hamza tavassut ile sekteli ve sektesiz olarak okur. İbn Zekvan, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz olarak vaslederek okur. Hamza nakil ve idğam ile vakfeder.

وَأَخْرَاجُ وَالْأَخْرَةَ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

خَالِدُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder

عَفُورٌ رَجِيمٌ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî, Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

رَحْمَةً: Te ile yazılır, İbn Kesîr, Ebu Amr, Kisâî, Ya'kûb he ile vakfeder, diğerleri te ile. Benzerlerinde de aynı şekildedir.

فِيهِمَا: Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

İmâle Bölümü

وَعَسَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Durî el-Basri taklil ile hulf ile okur.⁵⁰²

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Sûsî hulf ile taklil ile, Durî el-Basri feth, taklil ve imale ile okur.

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur. Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

لِلنَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

يَطْهَرُونَ:⁵⁰³ Hamza, Kisâî, Şube ve Halef tı'nın ve he'nin fetha ve şeddesiyle diğerleri tı'nın sükunu, he'nin damme ve şeddesiz haliyle okur.

504 «إِثْمَكَبِيرٌ ثَلَاثًا أَبْفِيرُ فَا ... يَطْهَرُ نَيْطَهْرَ نَفِيرَ خَاصَفَا»

⁵⁰¹ Tayyibe, Beyit 495.

⁵⁰² Tayyibe, Beyit 278, 297, 300.

⁵⁰³ Bakara 2/222.

⁵⁰⁴ Tayyibe, Beyit 496.

Usûl Bölümü

وَالْأَخْرَجَ وَالْمَغْفِرَةَ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

وَيَسْأَلُونَكَ: Hamza nakil ile vakfeder.

اصْلَاحُ: Ezrak lam'ı tağliz ile okur.

حَيْرٌ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

لَا عَنَّاكُمْ: Bezzi hemzeyi teshil ile hulf ile okur, Hamza ise vakfeder.

⁵⁰⁵(وَالْبِرِّ بِالْخُلْفَاءِ عَنَّا فِي ... كَانُوا إِسْرَائِيلَ تَبَتُّوا حَذِيف)

مُؤْمِنَةٌ حَيْرٌ-مُؤْمِنٌ حَيْرٌ: Bu vb. yerlerde Ebu Cafer ihfa ile okur.

الْمُتَطَهِّرِينَ-فَأَتَوْهُنَّ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

شَيْئَكُمْ: İsbahânî, Ebu Cafer ve Ebu Amr mutlak hulf ile ibdal eder. Hamza vakfeder.

مُلَاقُوهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

⁵⁰⁶الْمُتَطَهِّرِينَ نَسَأُكُمْ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

شَاءَ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî tarikine göre hulf ile okunur.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef, Durî hulf ile, Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

الْأَيْتَامَى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile Darir ayrıca te'den sonraki elifi imale ile okur.

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur. Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

أَنْتَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak, Durî ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.⁵⁰⁷

لِلنَّاسِ-النَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

يَخَافًا: Hamza, Ebu Cafer ve Ya'kûb ye'nin dammesiyle diğerleri fethasıyla okur.

⁵⁰⁸(صَمَّيَخَافًا فَرُّتُو بِنُضَارَ حَقِّ ... رَفَعُوا سِكِّخَفًا خُفَّتَدَقْ)

⁵⁰⁵ Tayyibe, Beyit 219.

⁵⁰⁶ Bakara 2/222-223.

⁵⁰⁷ Tayyibe, Beyit 278, 297, 299.

⁵⁰⁸ Tayyibe, Beyit 497.

Usûl Bölümü

يُؤَاخِذُكُمْ: Verş ve Ebu Cafer ibdal ile, Hamza vakıf ile ve Medd-i bedel ile okur.

وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ: Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâî'den naklen Darir ğunnesiz okur.

عُورٌ رَجِيمٌ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

الطَّلَاقُ وَالْمُطَلَّاقَاتُ-طَلَّقَهَا⁵⁰⁹: Ezrak lam'ı tağliz ile hulf ile okur.

فُرُوءٍ⁵¹⁰: Hamza ve Hişâm sükun ve revm ile birlikte kendisinden önce var olan idğamla beraber hemzenin vav'a ibdali ile birlikte hulf ile vakfeder.

الظَّالِمُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder. الظَّالِمُونَ vb. yerler de aynı şekildedir.

إِصْلَاحًا: Ezrak lam'ı tağliz ile okur.

عَلَيْهِنَّ-عَلَيْهِنَّ: Ya'kûb he'yi dammeli okur.

فَإِنْ خِفْتُمْ زَوْجًا غَيْرَهُ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

فَلَا جُنَاحَ: Hamza Medd-i tebrîe'yi kasr ve tavassut ile okur.

هُزُوا: Hafz ze'nin dammesi ve hemzenin vav'a ibdaliyle, Hamza vasıl ile, Halef ze'nin sükunu ile hemze ile, diğerleri ze'nin dammesiyle birlikte hemze ile, Hamza ze'nin sükunu ile birlikte hemzenin harekesinin vav'a nakli ve ibdaliyle vakfeder. Hamza vasıl ile okur, İdris sekteli ve sektesiz okur.

لَا تُضَارَّ: İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb damme ile, Ebu Cafer ra'nın sükunu ve fethası ile, diğerleri fetha ile okurlar. İster şedde ister sükun olsun, merfu ve mansub ile birlikte Medd-i işba'da ihtilaf yoktur.

(صَمَّيْحًا فَافُرْتُ وَبُضَارَ حَقٌّ ... رَفَعُوا سَكَنًا خَفِيفًا لُحْفًا دُونَ)⁵¹¹

الَّتِي تَمُّ: İbn Kesîr elif'in hazfi ile diğerleri hemzeden sonra elif ile okurlar.

(مَغْلًا يُضَارُّ وَأَنْتِي تَمُّ قَصْرُهُ ... كَأَوْ لَالٍ وَمِدْنَا وَقَدْرُهُ)⁵¹²

⁵⁰⁹ Tayyibe, Beyit 346, 348.

⁵¹⁰ Bakara 2/228.

⁵¹¹ Tayyibe, Beyit 497.

⁵¹² Tayyibe, Beyit 498.

Usûl Bölümü

طَلَّقْتُمْ ظَلَمَ: Ezrak lam'ın tağlızı ile hulf ile okur.

نِعْمَتَ: Te ile yazılır, İbn Kesîr, Ebu Amr, Kisâî ve Ya'kûb he ile vakfeder, diğerleri te ile.

أَنْ يَنْكِحَنَّ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

مَوْلُودٌ لَهُ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

عَلَيْهِمَا: Ya'kûb he'nin dammesiyle, diğerleri kesresiyle okur.

فَلَا جُنَاحَ: ⁵¹³ Hamza Medd-i tebrîe'yi kasr ve tavassut ile okur.

فِصَالًا: Ezrak lam'ı tağliz ile hulf ile okur.⁵¹⁴

İdğam Bölümü (Sağîr)

يَفْعَلُ ذَلِكَ: Ebul Haris.

(رَوَى خُلْفَيْدٌ وَابْنُ لِرَا ... فَبِاللَّامِطِيبِ خُلْفَيْدٍ يَفْعَلُ سِرًا)⁵¹⁵

فَقَدْ ظَلَمَ: Verş, Ebu Amr, İbn Âmir, Hamza, Kisâî, Halef.⁵¹⁶

İdğam Bölümü (Kebîr)

آيَاتِ اللَّهِ هُزُورًا: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

أَزْكَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

الرَّضَاعَةَ: Bu vb .yerlerde vakfederek okuyanlar: Kisâî ve Hamza hulf ile okur.

تَمَسُّوهُنَّ: Hamza, Kisâî ve Halef te'nin dammesi ve mim'den sonra elif getirerek Medd-i işba ile diğerleri elifsiz olarak te'nin fethasıyla okur.

⁵¹³ Bakara 2/229.

⁵¹⁴ Tayyibe, Beyit 346, 348.

⁵¹⁵ Tayyibe, Beyit 266.

⁵¹⁶ Tayyibe, Beyit 256, 358.

⁵¹⁷(حَرَ كَمَامِنْصَحِبَيَّابِتَوْفَا ... كُنْتُمْسُو هُنْضَمَامُدْشَفَا)

قَدْرُهُ: İbn Zekvan, Hafs, Hamza, Kisâî, Halef ve Ebu Cafer dal'ın fethasıyla diğerleri sükunuyla okur.

مَعْلَايُضَارَ وَأَتَيْتُمْقَصْرُهُ ... كَأَوْلَالِرُّومِدْنَاوَقَدْرُهُ،
⁵¹⁸»حَرَ كَمَامِنْصَحِبَيَّابِتَوْفَا ... كُنْتُمْسُو هُنْضَمَامُدْشَفَا

Usûl Bölümü

أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

فَلَا جُنَاحَ: Hamza Medd-i tebrî'e'yi kasr ve tavassut ile okur.

أَشْهُرٍ وَعَشْرًا:⁵¹⁹ Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

حَبِيرٌ - بَصِيرٌ - سِرًّا: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

مِنْ خُطْبَةٍ: Bu vb. yerlerde Ebu Cafer ihfa ile okur.

النِّسَاءِ أَوْ: Nâfi', İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin ye'ye ibdali ile diğerleri tahkik ile okur. Hamza tahkik ve ibdal ile vakfeder.

فَاخَذَرُوهُ: İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

طَلَّقْتُمْ - طَلَّقْتُمُوهُنَّ: Ezrak lam'ı tağlîz ile hulf ile okur.

المُحْسِنِينَ - بَأَنْفُسِهِنَّ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

بِيَدِهِ: Ruveys sılasız olarak he'nin kesresiyle diğerleri sıla ile okur.

⁵²⁰(بِيَدِهِعِنْتُرْنَ قَانِيهَاخْتَلِفُ ... بِنُحْدُ عَلَيَّاللَّهَأَنْسَانِيهِوَعَف)

İdğam Bölümü (Kebîr)

النِّكَاحِ حَتَّى - يَعْلَمُ مَا: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

لِللَّفْوَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

⁵¹⁷ Tayyibe, Beyit 499.

⁵¹⁸ Tayyibe, Beyit 498-499.

⁵¹⁹ Bakara 2/234.

⁵²⁰ Tayyibe, Beyit 158.

وَصِيَّةٌ: Ebu Amr, İbn Âmir, Hafs ve Hamza mansub diğerleri merfu okur.

”وَصِيَّةٌ حِرْمٌ مَصْفَاظِلًا رَفَهُ ... وَارْفَعْنَا فَاجِرٌ مَحَلًا يُضَاعَفُهُ“⁵²¹

”فِيضَاعَفُهُ“⁵²² Âsım fe'nin fethasıyla ve ayn'ı şeddesiz olarak, İbn Kesîr ve Ebu Cafer elifsiz olarak fe'yi dammeli ayn'ı şeddeli, İbn Âmir ve Ya'kûb elifsiz olarak fe'yi fethalı ve ayn'ı şeddeli, diğerleri fe'yi dammeli ayn'ı şeddesiz ondan önce de elif getirerek okur.

”وَصِيَّةٌ حِرْمٌ مَصْفَاظِلًا رَفَهُ ... وَارْفَعْنَا فَاجِرٌ مَحَلًا يُضَاعَفُهُ“⁵²³

”مَعَاوَتٌ قَلْبُهُو بَابُهُتَوَى ... كَسَدْنُو يَبْصُطُ سِيْنُهُ فَتَحَوَى“⁵²⁴

”وَيَبْصُطُ“⁵²⁵ Halefu-l 'Aşır, Hamza'dan naklen Halef, Durî Ebu Amr, Hişâm, Ruveys, Kunbul'den naklen İbn Mücahid sin ile, Sûsî, İbn Zekvan, Hafs ve Hallad sin ve sad ile, diğerleri sad ile okur.

”لِيَغْتَوَى خُلْفٌ عَنُقُونِزْ نَمْنِيصُرُ ... كَيْسَطَةُ الْخَلْفُو خُلْفُ الْعِلْمِزُرُ“⁵²⁶

”تُرَجُّونَ“: Ya'kûb te'nin fethası ve cim'in kesresi ile diğerleri te'nin dammesi ve cim'in fethası ile okurlar.

Usûl Bölümü

الصَّلَوَاتِ-وَالصَّلَوَاتِ: Ezrak lam'ı tağliz ile okur.

فَإِنْ خَفْتُمْ-فَإِنْ خَرَجْنَا: Ebu Cafer ihfa ile okur.

أَزْوَاجًا وَصِيَّةً: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâi ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

غَيْرِ إِخْرَاجٍ-كَثِيرَةً: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

فَلَا جُنَاحَ: Hamza Medd-i tebrîe'yi kasr ve tavassut ile okur.

وَالْمُطَلَّقَاتِ: Ezrak lam'ı hulf ile tağliz ile okur.

الْمُنْتَقِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile vakfederek hulf ile okur.

⁵²¹ Tayyibe, Beyit 500.

⁵²² Bakara 2/245.

⁵²³ Tayyibe, Beyit 500.

⁵²⁴ Tayyibe, Beyit 501.

⁵²⁵ Bakara 2/245.

⁵²⁶ Tayyibe, Beyit 502.

İdğam Bölümü (Kebîr)

فَقَالَ لَهُم: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

الْوَسْطَى⁵²⁷: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

دِيَارِهِمْ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

أَحْيَاهُمْ: Kisâî. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

لِنَبِيِّ نَبِيِّهِمْ: Her yerde: Nâfi' hemze ile diğerleri şeddeli ye ile okurlar.

عَسَيْتُمْ: Nâfi' sin'in kesresiyle diğerleri fethasıyla okur.

عَسَيْتُمْ أَكْسِرُ سِيْنَهُمْ مَعَالَا ... عَرَفَةَ اَصْنَمُ مَطْرُكُنْ وَكِلا⁵²⁸

بِسْطَةً: Kunbul'den naklen İbn Şenbuz sad ile diğerleri sin ile okurlar.

لِيَعْنُو خُلْفَعُو نَزْمُنِيصُرُ ... كَبِسْطَةَ الْخَلْقِ خُلْفَا الْعِلْمِ زُر⁵²⁹

Usûl Bölümü

اسْرَآءِيلَ: Ebu Cafer hemzenin teshili ile med ve kasr ile, Hamza da aynı şekilde vakıf yaparak, Ezrak hulf ile 3 elif Medd-i bedel ile okur.

عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ: Hamza, Kisâî, Ya'kûb ve Halef he'nin ve mim'in dammesiyle, Ebu Amr her ikisinin kesresiyle, diğerleri he'nin kesresi ve mim'in dammesiyle okur. Hamza ve Ya'kûb he'nin dammesiyle vakfeder.

اصْطَفَيْهِ فِيهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

مَنْ يَشَاءُ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur. Hamza ve Hişâm 3 elif uzatarak, hemzeyi elife dönüştürerek hulf ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَقَالَ لَهُمْ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

⁵²⁷ Bakara 2/238.

⁵²⁸ Tayyibe, Beyit 503.

⁵²⁹ Tayyibe, Beyit 502.

İmâle Bölümü

موسى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile. Ebu Amr hulf ile okur.

ديارنا: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

أنى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Durî taklil ile hulf ile okur.

اصطفيه: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وزادة: Hamza, İbn Zekvan, Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

(زَاعْتَوَزَ ادْحَابِكُمْ خَلْفُونَا ... وَشَاءَ جَالِي خَلْفُهُمْ مَنَا)⁵³⁰

عُرْفَةٌ: Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ebu Cafer ğayn'ın fethası ile diğerleri dammesiyle okur.

(عَسَيْتُمْ أَكْسِرُ سِينَهُمْ مَعَالَا ... عُرْفَةٌ أَضْمُمُظْلُكُنْزِرُ وَكَلَا)⁵³¹

دَفْعٌ: Nâfi' , Ebu Cafer ve Ya'kûb dal'ın kesresi, fe'nin fethasıyla ve ondan sonra elif getirerek diğerleri dal'ın fethası, fe'nin sükunu ile elifsiz olarak okur.

(دَفْعِدْفَا عُواكْسِرِ اذْتَوِيَامُدَا ... أَنَابِضَمَالِهَمْزِ أَوْقَتْحِمْدَا)⁵³²

Usûl Bölümü

فَصْلٌ⁵³³: Ezrak lam'ın tağlızı ile okur, tağliz ve terkik ile vakfeder.

وَمَنْ لَمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

يَطْعَمُهُ مِنْهُ: İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

مِيَّيْ لَأْ: Nâfi' , Ebu Amr ve Ebu Cafer ye'nin fethasıyla okur.

(وَإِخْوَتَيْتِفُجْدُو عَمْرُسُلِي ... وَبَاقِيَابِالْبَابِالْبَسْنَاخَلِي)⁵³⁴

بِيْدِهِ: Ruveys sılasız diğerleri sılalı okur.

لَا طَاقَةٌ: Hamza Medd-i tebrie'yi kasr ve tavassut ile okur.

فِيَّةٍ: Ebu Cafer ibdal ile Hamza vakfederek okur.

⁵³⁰ Tayyibe, Beyit 311.

⁵³¹ Tayyibe, Beyit 503.

⁵³² Tayyibe, Beyit 504.

⁵³³ Bakara 2/249.

⁵³⁴ Tayyibe, Beyit 385.

⁵³⁵(وَسَائِنُكْفُرُ يُنْبَوِيَا سُهُزْنَا ... بِأِيمَانِهِمْ هُوَ خَاطِبُهُرْنَا)

عَلَبْتُ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

كَثِيرَةً: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

الصَّابِرِينَ:⁵³⁶ Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا-دَاوُدُ جَالُوتَ : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

هُوَ وَالَّذِينَ : Ebu Amr'dan naklen idğam ile okuyanlar burada ihtilaf etmişlerdir.

İmâle Bölümü

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

وَأَتِيَهُ: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

الْقُدُسِ: İbn Kesîr dal'ın sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

⁵³⁷(أَذْنَانُ السُّحُنَا بِلْنَأَفْتَنَكْسَا ... وَالْقُدُسُ كُرْدُمُو تَلْنَبَيْسَا)

نَبِيْع-خُلَّة-شَفَاعَةُ: İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb her üçünün de sonunu fetha ile tenvinsiz olarak diğerleri sonlarını tenvinli damme ile okur.

⁵³⁸”وَكَلِمَاتٌ فُعْكَسِرِدِرْ هَمْ ... لِأَخَوْفَنُونُرْ أِفْعَالًا الْحَضْرَمِي“

⁵³⁹”شَفَاعَةُ لِأَبْيَعْلَا خَالَلَا ... تَأْتِيْمَالْعَوْمَدَا كَنْزُ وَلَا“

وَهُوَ: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu diğerleri dammesiyle okur.

Usûl Bölümü

⁵⁴⁰وَإِيْدْنَاهُ-فِيهِ: İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

دَرَجَاتٍ وَأَتَيْنَا : Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

⁵³⁵ Tayyibe, Beyit 213.

⁵³⁶ Bakara 2/249.

⁵³⁷ Tayyibe, Beyit 450.

⁵³⁸ Tayyibe, Beyit 442.

⁵³⁹ Tayyibe, Beyit 444.

⁵⁴⁰ Bakara 2/253.

أَنْ يَأْتِي: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

وَالْكَافُرُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder. Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: Ashâbı kasr dışındakiler kasr ve tavassut ile, Kâlûn , İsbahânî, İbn Kesîr, Ebu Amr, Hafs, Ebu Cafer, Ya'kûb munfasıl med ile okur. Ya'kûb (هُوَ)'de he-i sekt ile vakfeder.

⁵⁴¹(وَالْبَعْضُ لِلْعَظِيمِ عِنْدِي الْقَصْرُ مَدٌ ... وَأَزْرَقَانِبَعْدَ هَمْزٍ حَزْفُ مَدٌ)

أَيِّيهِمْ: Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

إِكْرَاهًا: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يَأْتِي يَوْمَ يَشْفَعُ عِنْدَهُ يَعْلَمُ مَا: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

الْوُفْي: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

شَاءَ-جَاءَتْهُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

إِبْرَاهِيمَ: İbn Âmir hulf ile, İbn Zekvan he'nin fethasıyla ve ondan sonra elif getirerek, diğerleri he'nin kesresi ve ondan sonra ye getirerek okur.

أَنَا أُحْي: Nâfi' ve Ebu Cafer elif'in isbatı ile vasıl ile, diğerleri elif'in hazfi ile vasıl ile okur. Vakıf halinde onun isbatı konusunda ihtilaf yoktur.

وَهِيَ: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri kesresiyle okurlar.

⁵⁴²يَتَسَنَّهُ: Hamza, Kisâî, Ya'kûb ve Halef he'nin hazfi ile vasıl ile, diğerleri isbatı ile sakin olarak vasıl ile okur, tamamı vakıf halinde bunun isbatı ile okur.

⁵⁴³(طَنَّا قَتَدَ هَشَاطِبًا وَيَتَسَنُّ ... عَنْهُمْ كَسْرٌ هَا قَتَدَ هَكَسًا شِعْرًا)

⁵⁴¹ Tayyibe, Beyit 165.

⁵⁴² Bakara 2/259.

⁵⁴³ Tayyibe, Beyit 365.

نُنشِرُهَا: İbn Âmir, Âsım, Hamza, Kisâî ve Halef ze ile diğerleri ra-ı mühmele ile okur.

⁵⁴⁴(وَالْكَسْرُ بِخُلْفَاوَرَا فَيُنشِرُ ... سَمَاوَوَصَلَا غَلْمَجَزُ مِفِيرُزُوا)

قَالَ أَعْلَمُ: Hamza ve Kisâî, hemze'nin vaslı ile, mim'in sükunu ile diğerleri hemzenin fethası ile mim'in dammesi ile okur.

Usûl Bölümü

خَالِدُونَ-الظَّالِمِينَ : Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

رَبِّي الَّذِي : Hamza izafet ye'sinin sükunu ile okur.

مَائَةٌ : Ebu Cafer hemzenin ye'ye ibdali ile okur. Aynı şekilde Hamza vakıf ile okur.

İdğam Bölümü (Sağır)

لَيْثٌ-لَيْثٌ : Ebu Amr, İbn Âmir, Hamza, Kisâî ve Ebu Cafer.

⁵⁴⁵(خُلْفَسَفَاوَرْتُمُورَضَلَجَا ... حُرْمَتُلْخُفُو لَيْثُكَيْفَجَا)

قَالَ لَيْثٌ-لَيْثٌ لَهُ : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

النَّارَ : Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile okur.

الَّتِي : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

أَنِّي : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Durî el-Basri taklil ile hulf ile okur.

لِلنَّاسِ : Durî Ebu Amr hulf ile okur.

جَمَارِكَ : Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve İbn Zekvan hulf ile Ezrak taklil ile okur.

إِبْرَاهِيمَ : Hişâm ve İbn Zekvan hulf ile, he'nin fethası ve ondan sonra da elif getirerek diğerleri he'nin kesresi ondan sonra da ye getirerek okurlar.

أَرِنِي : İbn Kesîr ve Ya'kûb ra'nın sükunu ile Ebu Amr da sükun ve kesrenin ihtilası ile diğerleri tam bir kesre ile okurlar.

⁵⁴⁴ Tayyibe, Beyit 505.

⁵⁴⁵ Tayyibe, Beyit 269.

وَأَخَذُوا بِأَفْتِحِكُمْ أَصْلَوْ خَفَ ... أَمْتَعُهُكُمْ أَرَأَى نِيَاخْتَلِفَ
(مُخْتَلِسًا حَزْ وَسُكُونًا لِكَسْرِ حَقِّ ... وَفُصِّلَتْ أَلْيَالُ الْخَلْفَمِ نَحْقَصِدَقْ)⁵⁴⁶

⁵⁴⁷:فَصْرُهُنَّ Hamza, Ebu Cafer, Ruveys ve Halef sad'ın kesresi ile diğerleri dammesiyle okur, Ya'kûb he-i sekit ile hulf ile vakfeder.

⁵⁴⁸(صُرُّهُنَّ كَسْرُ الصِّمِّ عَثَ فَتَى ثَمَّا ... رَبْوَةٌ الصِّمِّ مَعَاشِفَاسَمَا)

جُرْءًا: Şube hemze ile, ze'nin dammesiyle, Ebu Cafer hemzesiz olarak ze'nin şeddesiyle, diğerleri hemze ile ve ze'nin sükunuyla, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak okur, Hamza nakil ile vakfeder.

⁵⁴⁹(تَوَجُّزٌ أَصْفَوْ عُدْرًا أَوْ شَرَطُ ... وَكَيْفَ عُسْرًا يُسْرِثُ وَخُلْفُ حَطُّ)

يُضَاعِفُ: İbn Kesîr, İbn Âmir, Ebu Cafer ve Ya'kûb ayn'ın şeddesiyle elifsiz olarak diğerleri ayn'ı şeddesiz ve ondan önce elif getirerek okur.

وَلَا خَوْفُ: Ya'kûb fe'nin fethasıyla tenvinsiz olarak diğerleri dammesiyle tenvinli olarak okur.

Usûl Bölümü

مَائَةٌ: Ebu Cafer hemze'nin ye'ye ibdali ile, Hamza ise vakfederek okur.

وَمَغْفَرَةٌ خَيْرٌ: Ebu Cafer ihfa ile okur. Ezrak ra'yı terkik ile okur. Damme konusunda durum farklıdır.

رِئَاءَ النَّاسِ: Ebu Cafer hemzenin ilk ye'ye ibdali ile, Hamza vakıf ile okur.

وَسَائِنُ كُفْرٍ يُنْبِئُ بِسَائِنِهِنَا ... بِأَيْمَانِهِنَّ هَهُوَ خَاطِبُهُنَا)

⁵⁵⁰(يُبَيِّنُ نُبُوًّا خَلَا فَمَوْطِيَا ... وَالْأَصْنَبَهُانِيَوْ هُوَ (أَبُو جَعْفَرٍ) قَالَ آخَاسِيَا)

يَقْدُرُونَ: Ezrak ra'yı hulf ile terkik ile okur.

İdğam Bölümü (Sağır)

⁵⁴⁶ Tayyibe, Beyit 474-475.

⁵⁴⁷ Bakara 2/260.

⁵⁴⁸ Tayyibe, Beyit 506.

⁵⁴⁹ Tayyibe, Beyit 455.

⁵⁵⁰ Tayyibe, Beyit 213-214.

أَنْبَتَتْ سَبْعَ: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve İbn Âmir hulf ile okur.⁵⁵¹

İmâle Bölümü

المَوْلَى بِلَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr hulf ile taklil ile okur. Şube'den naklen Yahya imale ile hulf ile okur.

والأدى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

النَّاسِ: Ebu Amr Durîsi imale ile hulflü okur.

الكافرين: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî imale ile okur. Ezrak taklil ile okur.

حَبَّيْ: Kisâî ve Hamza hulf ile okur.

بِرَبْوَةٍ: İbn Âmir ve Âsım ra'nın fethasıyla, diğerleri dammesiyle okur.

(صُرُّ هُنَّكَسْرُ الضَّمِّ عِنْفَانُ مَا ... رَبْوَةٌ الضَّمِّ مَعَا سَفَا سَمَا)⁵⁵²

أَكْلَهَا: Nâfi', İbn Kesîr ve Ebu Amr kef'in sükunuyla diğerleri dammesiyle okur.

(وَأَلْأَكْلًا كَلَّادِنَا وَأَكْلَهَا ... شُعْلَانَتْ حَبْرٍ وَخَشْبُ حَطْرَهَا)⁵⁵³

ولا تيمموا⁵⁵⁴: Bezzi vasıl ile hulf ile Ebu Rabi te'nin şeddesiyle elifi Medd-i işba ile uzatarak diğerleri te'yi şeddesiz okur.

(فِي أَلْوَصَلَاتِ تَيْمَمُوا الشَّدْدُ تَلْقَفُ ... تَلْهَاتِنَا زُعْوَاتِعَارُ فُوا)⁵⁵⁵

ويأمركم: Ebu Amr ra'nın dammesiyle sükun ve ihtilas ile Durî de aynı şekilde tam damme ile okur.

ومن يؤت⁵⁵⁶: Ya'kûb te'nin kesresiyle vakıf ile ye'yi isbat ederek diğerleri te'nin fethasıyla, Halef ve Darir ğunnesiz okur.

(وَالسُّكُونِ الصَّلَاةِ أَمْدَدُوا الْأَلْفَ ... مِنْ يُوْتُ تَكْسَرُ التَّاطِبُ بِالْيَاءِ عِيف)⁵⁵⁷

Usûl Bölümü

⁵⁵¹ Tayyibe, Beyit 259, 261.

⁵⁵² Tayyibe, Beyit 506.

⁵⁵³ Tayyibe, Beyit 453.

⁵⁵⁴ Bakara 2/267.

⁵⁵⁵ Tayyibe, Beyit 507.

⁵⁵⁶ Bakara 2/269.

⁵⁵⁷ Tayyibe, Beyit 513.

مَرْضَاتٍ: Kisâî he ile vakfeder.

بَصِيرٌ: Ezrak ra'yı hulf ile terkik ile okur.

مِنْهُ بِأَخْذِيهِ : İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

الآيَات: Bu vb. yerlerde Verş nakil ile Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur.

مَغْفِرَةٌ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

خَيْرًا كَثِيرًا: Ezrak terkik ve tefhim ile beraber okur. Veya tefhim ve vasıl ile ve terkik ile vakfederek okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْأَنْهَارُ لَهُ: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

مَرْضَاتٍ: Kisâî okur.

فَيْعِمًا: İbn Âmir, Hamza, Kisâî ve Halef nun'un fethası ve ayn'ın kesresi ile Ebu Cafer nun'un kesresi ve ayn'ın sükunu ile Kâlûn , Ebu Amr ve Şube nun'un kesresi ve ayn'ın kesresini sükun ve ihtilas ile diğerleri her ikisini de kesre ile okur.

مَعَانِيمًا أَفْتَحَكُمْ أَشْفَاوِي ... إِخْفَاءِ كَسْرِ الْعَيْنِ حُرِّبَهَا صَوِي“

”⁵⁵⁸ وَعَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مَعَهُمْ سَكْنَا ... وَيَأْنِكُورُ شَامُهُمْ حَفْصُنَا

فَهُوَ: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

وَيُكْوِرُ: İbn Âmir ve Hafs ye ile ve ra'nın dammesiyle, İbn Kesîr, Ebu Amr, Şube ve Ya'kûb nun ile ra'nın dammesiyle diğerleri nun ile ve ra'nın sükunu ile okur.

وَعَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مَعَهُمْ سَكْنَا ... وَيَأْنِكُورُ شَامُهُمْ حَفْصُنَا“

”⁵⁵⁹ وَجَزُّ مَهْمَدًا شَفَاوِي حَسِبُ ... مُسْتَقْبَلًا بِفَنَجْسِي نَكَبُوا

يَحْسِبُهُمْ: İbn Âmir, Âsım, Hamza ve Ebu Cafer sin'in fethasıyla diğerleri kesresiyle okur.

⁵⁵⁸ Tayyibe, Beyit 514-515.

⁵⁵⁹ Tayyibe, Beyit 515-516.

وَجَزُّهُمْ دَأْسًا وَيَحْسِبُ ... مُسْتَقْبَلًا يَفْتَحِينَ كَتَبُوا“
560“فِيصْتَبِّفَادُّو الْمُدُّو الْكُسِرِ ... فِصْفُو مَيْسَرَ الضَّمَّانُصِرِ

561 Ya’kûb fe’nin fethasıyla tenvinsiz olarak diğerleri dammesiyle tenvinli olarak okur.

Usûl Bölümü

هي: Ya’kûb he-i sekt ile vakfeder.

سَيَاتِكُمْ: Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur, Hamza hemzenin ye’ye ibdali ile vakfeder.

خَيْرٍ - أَحْصِرُوا-سِرًّا : Ezrak ra’yı terkik ile hulf ile okur.

مِنْ خَيْرٍ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

تُظَلَّمُونَ: Ezrak lam’ın tağlızı ve terkiki okur, amel tağliza göredir.

İmâle Bölümü

أَنْصَارٍ -: Ebu Amr, Durî el-Kisâi ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

هُدْيُهُمْ-بِسِيمِيهِمْ : Hamza, Kisâi, Halef. Ezrak hulf ile terkik ile Ebu Amr taklil ile okur. (بِسِيمِيهِمْ) hulf ile okunur.

وَلَا خَوْفٌ: Ya’kûb fe’nin fethasıyla tenvinsiz olarak diğerleri dammesiyle tenvinli olarak okur.

فَادُّنَا : Şube ve Hamza zel’in kesresiyle ondan önce elif getirerek ve hemzenin fethasıyla diğerleri hemzenin sükunu ve zel’in fethası ile elifsiz olarak okur.

562“فِيصْتَبِّفَادُّو الْمُدُّو الْكُسِرِ ... فِصْفُو مَيْسَرَ الضَّمَّانُصِرِ

عُسْرَةٍ: Ebu Cafer sin’in dammesiyle diğerleri sükun ile okur.

563(تَوْبُجُ أَصْفُو عُدْرًا أَوْ شَرَطَ ... وَكَيْفَعُسْرُ الْبَيْسْرِ ثَفُو خُلْفُحَطَ)

مَيْسَرَ: Nâfi’ sin’in dammesiyle diğerleri fethasıyla okur.

560 Tayyibe, Beyit 516-517.

561 Bakara 2/274.

562 Tayyibe, Beyit 517.

563 Tayyibe, Beyit 455.

⁵⁶⁴(فِيصَيِّبُفَأَذْنُواالْمُدُّوَالْحُسْر... فِصَفُوْمَيْسِرَةَالصَّمَانُصِر)

تَصَدَّقُوا: Âsım sad'ı şeddesiz diğeri şeddeli okur.

(تَصَدَّقُواخَفَّتَمَا)

يَوْمًا تُرْجَعُونَ: Ebu Amr ve Ya'kûb te'nin fethasıyla ve cim'in kesresiyle diğeri te'nin dammesi ve cim'in fethasıyla okur.

Usûl Bölümü

خَالِدُونَ-مُؤْمِنِينَ : Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

الصَّلَاة: Ezrak lam'ı tağliz ile okur.

فَقَطْرَةٌ:⁵⁶⁵ Ezrak ra'yı terki ile okur. (حَيْرٌ)'de farklılık vardır.

نُظْلَمُونَ-يُظْلَمُونَ : Ezrak lam'ı tağliz ile hulf ile okur. Amel de tağliza göredir.

İmâle Bölümü

الرَّبِوَا: Sadece Hamza, Kisâî, Halef.

⁵⁶⁶(وَمَيُّوَالرَّبِوَالْعُكْلَا... كَذَامَزِيدًاْمَثَلًايَكْبَتِي)

فَانْتَهَىتُوفَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّارِ-كَفَّارٍ : Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile okur.

جَاءَهُ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

عُسْرَةَ-مَيْسِرَةَ : Bu vb. yerlerde vakfederek okuyanlar: Kisâî ve Hamza hulf ile okur.

فَقَطْرَةٌ: Bu vb. yerlerde vakfederek okuyanlar: Kisâî ve Hamza hulf ile okur.

يُمِلُّ هُوَ:⁵⁶⁷ Ebu Cafer ve Kâlûn hulf ile he'nin sükun ve dammesiyle diğeri damme ile okur, Ya'kûb he-i sekt ile vakfeder.

وَأُولَاْمِرْدَنَّاْبَلْحَرْوَرْم... ثُمَّوَوَالْخُفْيَمِلْهُوَوْتُمْ

⁵⁶⁸(تَبَيَّنَاوَكَسْرَتَاالْمَلَايَكْت... قَبْلَاَسُجْدُواالصُّمْمِثُقُواالْإِسْمَامَحَفَّتْ)

أَنْ تَصِلَ: Hamza hemzenin kesresiyle diğeri fethasıyla okur.

⁵⁶⁴ Tayyibe, Beyit 517.

⁵⁶⁵ Bakara 2/280.

⁵⁶⁶ Tayyibe, Beyit 282.

⁵⁶⁷ Bakara 2/282.

⁵⁶⁸ Tayyibe, Beyit 439-440.

569 (تَصَدَّقُوا إِخْفَنَمَا وَكَسْرًا ... تَضَلُّوا تُذَكِّرَ حَقًّا حَقَّقُونَ)

فَتَذَكِّرُ: İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb zel'in sükunu, ra'nın fethasıyla birlikte kef'i şeddesiz okur. Hamza zel'in fethası, kef'in şeddesi ve ra'nın dammesiyle diğerleri aynı şekilde ancak ra'nın fethasıyla okur.

570 (تَصَدَّقُوا إِخْفَنَمَا وَكَسْرًا ... تَضَلُّوا تُذَكِّرَ حَقًّا حَقَّقُونَ)

تَجَارَةٌ حَاضِرَةٌ: Âsım nasb ilei diğerleri ref ile okur.

571 (وَالرَّفْعُ فَتَجَارَةٌ حَاضِرَةٌ ... لِنَصِيرِ فَعِنْلِرِ هَائِكْسِرَةٌ)

يُضَارٌّ: Ebu Cafer ra'nın sükunuyla aynı şekilde fetha ve şedde ile okur. Diğerleri şedde ile okur. Medd-in işbaında ise ihtilaf yoktur.

ضَمَّيَخَافُزُ ثَوْبُضَارَ حَقِّ ... رَفْعُ سَكْنِ خَفِيَا خَلْفَتَقْ

572 (مَعْلَا يُضَارُّ وَأَتَيْتُمْ قَصْرُهُ ... كَأَوْلِ لِرُومِدْنَا وَقَدْرُهُ)

Usûl Bölümü

أَنْ يَكْتَبَ: Bu vb. yerlerde Durî el-Kisâî'den naklen Halef ve Darir ğunnesiz okur. (مِنْهُ)'de İbn Kesîr sıla ile vaslederek okur.

شَيْئًا: Ezrak tavassut ve işba ile Medd-i leyyin ile okur. Hamza tavassut ile sekteli ve sektesiz okur. İbn Zekvan, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz okur. Hamza nakil ve idğam ile vakfeder.

مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

الشُّهْدَاءُ أَنْ: Nâfi', İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin ye'ye ibdali ile diğerleri tahkik ile okur. Hamza kesreli kıraâte göre tahkik ve ikincisinin teshili ile vakfeder.

الشُّهْدَاءُ إِذَا: Nâfi', İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin vav'a teshili ile diğerleri tahkik ile okur, Hamza 3 elif ile vakfeder.

فَتَذَكِّرُ-حَاضِرَةٌ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

569 Tayyibe, Beyit 518.

570 Tayyibe, Beyit 518.

571 Tayyibe, Beyit 519.

572 Tayyibe, Beyit 497-498.

صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا⁵⁷³ Ezrak her ikisini de terkik ve tefhimi ile veya tefhim ile vaslederek ve terkik ile vakfederek okur.

تَسْمُوًا: İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur, Hamza nakil ile vakfeder.

تُدِيرُونَهَا: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

İmâle Bölümü

اِخْدِيهُمَا: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr teklil ile hulf ile okur.

الْأُخْرَى: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

(أَنْلَى): Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

فَرَّهَانَ: İbn Kesîr ve Ebu Amr ra'nın ve he'nin dammesi ile elifsiz olarak diğerleri ra'nın kesresi ve he'nin fethası ile ondan sonra elif getirerek okur.

وَالرَّفْعُ فَعْدُ تَجَارَةً حَاضِرَةً ... لِنَصِيرِ فَعْنَلِرْ هَائِكْسِرَةً

⁵⁷⁴(وَفَتْحَهُ ضَمًّا وَقَصْرُ حَزْ دَوَا ... يَغْفِرُ يُعَدِّبِرُ فُعْجَزُ مِكْمَتَوَى

فِيغْفِرُ-وَيُعَدِّبُ : İbn Âmir, Âsım, Ebu Cafer ve Ya'kûb ra'nın ve be'nin ref'asıyla diğerleri her ikisinin de sükunuyla cezimli olarak okur.

⁵⁷⁵(وَفَتْحَهُ ضَمًّا وَقَصْرُ حَزْ دَوَا ... يَغْفِرُ يُعَدِّبِرُ فُعْجَزُ مِكْمَتَوَى)

وَكُنِّيهِ: Hamza, Kisâî ve Halef kef'in kesresi, te'nin fethası ile ondan sonra elif getirerek, diğerleri kef'in ve te'nin dammesiyle elifli olarak okur.

⁵⁷⁶(نَصُّ كِتَابِهِ تَوَحِيدِ شَفَا ... وَلَا تُفَرِّقُ فَيَبَاءِ ظُرْفَا)

تُفَرِّقُ: Ya'kûb ye ile diğerleri nun ile okur.

⁵⁷⁷(نَصُّ كِتَابِهِ تَوَحِيدِ شَفَا ... وَلَا تُفَرِّقُ فَيَبَاءِ ظُرْفَا)

Usûl Bölümü

⁵⁷³ Bakara 2/282.

⁵⁷⁴ Tayyibe, Beyit 519-520.

⁵⁷⁵ Tayyibe, Beyit 520.

⁵⁷⁶ Tayyibe, Beyit 521.

⁵⁷⁷ Tayyibe, Beyit 521.

فَلْيُؤَدِّ: Verş ve Ebu Cafer hemzenin vav'a ibdali ile aynı şekilde Hamza vakfederek okur.

الَّذِي أُوْتِمِنَ: Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile hemzenin ye'ye ibdali ile vasıl ile aynı şekilde Hamza vakfederek hemzeden sonraki ibtida vav'ımı ibdal ederek dammeyi cem'ye vaslederek okur.

وَكُلَّهْمَزٍ سَاكِنًا بَدَلًا ... خُلْفِ سَوْبِ الْجَزْمِ وَالْأَمْرِ كَدًا

مُؤَصَّدَةً نِيًّا وَتُوِيًّا لِفَا ... فِعْلِ سَوْبِ الْإِيْوَاءِ الْأَنْزَانِ فَاقْتَقَى

وَالْأَصْنَْبَهَا نِيْمَطْلَقًا لِأَكَّاسُ ... وَلَوْلُوْا وَالرَّاسِرُ نِيَابَاسُ

تُوُوِيًّا مَائِجِيٍّ مُنْبَاتٌ ... هَيِّيَّ عَوْجِنْتُوْكَدَا قَرَأْتُ

578 (وَالْكَثْمُ مَعْلُوفٌ نَبْنَاوَلْنُ ... يُبْدَلُ لِأَنْبِيَهُمْوْ تَبْنِيَهُمَا ذَنْ

مَنْ يَشَاءُ: Halef ve Darir ğunnesiz okur.

قَدِيرٌ-الْمَصِيرُ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

وَالْمُؤْمِنُونَ: Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile okur. Hamza hulf ile vakfeder, Ya'kûb he-i sekt ile vakfederek hulf ile okur.

579. لَا تُؤَاخِذْنَا Verş ve Ebu Cafer ibdal ile aynı şekilde Hamza vakfederek okur.

أَخْطَانَا: İsbahânî, Ebu Cafer ve Ebu Amr hulf ile ibdal ile Hamza vakfederek ibdal ile nakil ve tahkik ile okur.

لَا طَاقَةَ: Hamza Medd-i tebrîe ile kasr ve tavassut ile okur.

الْكَافِرِينَ: Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Sağîr)

فَيَغْفِرُ لِمَنْ-وَاعْفُزْ لَنَا: Sûsî ve Durî hulf ile okur.

580. وَيُعَذِّبُ مَنْ Ebu Amr, Kisâî ve Haleful Aşîr, bu konuda Kâlûn , Hamza, İbn Kesîr'den farklılık gösterir. Verş iki cezmedeni ortaya çıkarır.

إِدْعَاءُ مَبَاءِ الْجَزْمِ مِثْلًا لِقَوْلِهِ ... خُلْفُهُمَا مُخْرَجٌ يُعَذِّبُ مَحَلًّا

578 Tayyibe, Beyit 203-207.

579 Bakara 2/286.

580 Bakara 2/284.

581 (رَوَى خُلْفَيْدُو ابْنُ لِرَا ... فَبِالْأَمِطِ خُلْفَيْدُ بَعْلَسَرَا

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْمَصِيرُ لَا: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

مَوْلِينَا: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

3. ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ

Kıraât Bölümü

الم : Ebu Cafer bu harfleri sekte ile okur.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: Ashâb-ı kasrı munfasıl olan Kâlûn , İsbahânî, İbn Kesîr, Ebu Amr, Hafs, Ebu Cafer ve Ya'kûb tazim ile değil med ve kasr ile okurlar, Ya'kûb (هُوَ) üzerinde he-i sekt ile vakfedr.

مُصَدِّقًا لِمَا: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

يَدِيهِ- عَلَيْهِ- مِنْهُ آيَاتٌ فِيهِ: İbn Kesîr sıla ile olur.

وَالْإِنْجِيلِ: 582 Bu vb. yerlerde Verş nakil ile İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur, Hamza sekteli ve sektesiz olarak nakil ile vakfeder.

شَيْءٌ: Ezrak tavassut ve ye'yi Medd-i işba ile, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris tavassut ile sekteli ve sektesiz okur. Hişâm hulf ile durarak vakfeder.

يُصَوِّرُكُمْ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْكِتَابِ بِالْحَقِّ: Ebu Amr ve Ya'kûb hulf ile okur.

581 Tayyibe, Beyit 265-266.

582 Âl-i İmrân 3/3.

İmâle Bölümü

التَّورِيَّةُ: İsbahânî, Ebu Amr, İbn Zekvan, Kisâî, bizzat Halef ve Hamza imale ve taklil ile, Ezrak taklil ile, Kâlûn fetha ve taklil ile okur.

(وَأَخْفَقَهُارِ الْبَوَارِ فُضِّلًا ... تَوْرَاةُجُدُوا الْخُلُفُقَضْلُجَلًا)⁵⁸³

هُدَى: Vakfederek okurlar. (يُخْفَى): Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

لِلنَّاسِ: Durî Ebu Amr hulf ile okur.

سُئِلُواوَنُحْشِرُونَوَتُحْشِرُونَ: Hamza, Kisâî ve Halef ye ile diğerleri te ile okur.

(سُئِلُواوَنُحْشِرُونَوَنُرْدَقَتَى ... يَرُونَهُمَخَاطِبَتَنَاظِلَاتَى)⁵⁸⁴

يَرُونَهُم: Nâfi, Ebu Cafer ve Ya'kûb te ile diğerleri ye ile okur.

(سُئِلُواوَنُحْشِرُونَوَنُرْدَقَتَى ... يَرُونَهُمَخَاطِبَتَنَاظِلَاتَى)⁵⁸⁵

وَرِضْوَانٌ: Şube ra'nın dammesiyle diğerleri kesresiyle okur.

(رِضْوَانُضَمًّاكَسْرًاصِفْوَانُالسُّبُلِ ... خُلُقُواإِنَّاالذِّبْنَافْتَحَهُرَجُلًا)⁵⁸⁶

Usûl Bölümü

كَدَابِرَآى: İsbahânî ibdal ile Ebu Cafer ve Ebu Amr mutlak hulf ile, Hamza vakfederek okur.

وَيَبْسُ: Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr mutlak hulf ile Hamza vakferek ibdal ile okur.

فَيْنَتَيْنِ-فَيْتَةٌ: Ebu Cafer hemzeyi ye'ye ibdal ederek Hamza vakfederek okur.

كَافِرَةٌ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

مِثْلِيهِمْ⁵⁸⁷: Ya'kûb he'yi dammeli okur.

يُؤَيِّدُ: Verş, İbn Cemmaz ve İbn Verdan hulf ile ibdal ederek, Hamza ibdal ile vakfederek okur.

(وَالْفَاءُ مِمَّنْ حَوِيَؤِدُّ هَابِدِلُوا ... جُدَيْفِيؤِيؤِدُّ خُلُقُواوَيُبْدَلُ)⁵⁸⁸

⁵⁸³ Tayyibe, Beyit 308.

⁵⁸⁴ Tayyibe, Beyit 522.

⁵⁸⁵ Tayyibe, Beyit 522.

⁵⁸⁶ Tayyibe, Beyit 522.

⁵⁸⁷ Âl-i İmrân 3/13.

⁵⁸⁸ Tayyibe, Beyit 211.

يَشَاءُ إِنَّ : Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys teshil ile ve ikinci hemzenin vav'a ibdali ile okur.

لَعِبْرَةَ-بَصِيرٌ : Ezrak terkik ile hulf ile okur.

الْمَأْب : Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur, Hamza beyne beyne teshil ile vakfeder.

أَوْ تَبْنُكُمْ : Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr, Ebu Cafer ve Ruveys ikinci hemzenin teshili ile diğerleri tahkiki ile okur. Hamza tahkik ile ve ikincisinin teshili ile vakfeder.

⁵⁸⁹”ثَانِيَهُمَا سَهْلٌ لِيُغْنِيَهُمَا مَخْلًا ... وَخُلْفُ ذِي الْقَفْطِ حَلَوٌ تَأْبِدُ لَجَلًا“

وَالْمَدْقَبَلَا لَفَتْجُو الْكَسْرَ حَجْرٌ ... بِتَقْلَهُ الْخُلْفُ وَقَبَلَا لَصَمَّزٌ“

⁵⁹⁰”وَ الْخُلْفُ حَزْرٌ يَبْلُدُو عَنْهَا وَلَا ... كَشَعْبِيَّوْ عَيْرُ هَامُدْدَسَهْلًا“

İdğam Bölümü (Kebîr)

رُيِّنَ لِلنَّاسِ وَأَلْحَرَتْ ذَلِكَ : Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

النَّارِ-الْأَبْصَارِ : Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur, Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

وَأُخْرَى : Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

الدُّنْيَا : Hamza, Kisâî, Halef ve Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

لِلنَّاسِ : Durî Ebu Amr hulf ile okur.

⁵⁹¹”إِنَّ الدِّينَ Kisâî hemzenin fethası ile diğerleri kesresi ile okurlar.

⁵⁹²”(رَضُوا نَضْمًا الْكَسْرَ صِفْوُ ذُو السُّبُلِ ... خُلْفُوا إِنَّا الدِّينَ فَافْتَحْهُرْ جُلْ“

النَّبِيِّنَ : Nâfi' hemze ile diğerleri şeddeli ye ile okurlar.

وَيَقَاتِلُونَ الدِّينَ : Hamza böyle okur. (وَيَقَاتِلُونَ الدِّينَ) Diğerleri de böyle.

⁵⁹³”(يَقَاتِلُونَ النَّانِفُزُ فَيَقَاتِلُوا ... تَقِيَةً فَلَوْ يَبْقَاءُ ظُلُّ“

⁵⁸⁹ Tayyibe, Beyit 175.

⁵⁹⁰ Tayyibe, Beyit 190-191.

⁵⁹¹ Âl-i İmrân 3/19.

⁵⁹² Tayyibe, Beyit 523.

⁵⁹³ Tayyibe, Beyit 524.

Usûl Bölümü

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: Ashâbı kasr Medd-i tazim ile okur.

وَجْهِيَ لِلَّهِ: Nâfi' , İbn Âmir, Hafs ve Ebu Cafer ye'nin fethası diğerleri sükunu ile okur.

(وَجْهِيَ عَلَّامًا لِيُفِيهَا جَنَّا ... عُدُّشَرَ كَائِمِينَ زَائِدُونَ) ⁵⁹⁴

اَتَّبِعَنَ وَقُلْ: Nâfi' , Ebu Amr ve Ebu Cafer ye'yi vaslederek isbat eder. Ya'kûb mutlak olarak okur.

هُدَجْدَتْوَبَوَالْبَادِثِ فَحَقُّ جَنُّ ... وَالْمَهْتَدِيًّا أَوْلَاوَاتَّبَعَنَ

(وَقُلْ جَمَامًا أَوْ كَالْجَوَابِجَا ... حَقُّمُدُّوَنَنْفِسَمَاوَجَا) ⁵⁹⁵

Kâlûn , Ebu Amr, Ebu Cafer idhal ile birlikte ikinci hemzenin teshili ile, Hişâm aynı şekilde hulf ile, Hişâm tahkik ile de okur, Hulvânî idhal ile, Dâcûnî idhalsiz okur, Ezrak teshil ile ve hemzenin elife ibdali ile Medd-i işba ile uzatarak İsbahânî, İbn Kesîr ve Ruveys idhalsiz teshil ile diğerleri idhalsiz tahkik ile okur.

بَصِيرٌ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

وَالْآخِرَةَ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

فَاعْغُورُ لَنَا: Durî'den naklen Ebu Amr hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

هُوَ وَالْمَلِكَةُ: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur. İdğam yapanlar bu konuda Ebu Amr'dan farklı okurlar.

(وَالْخُلْفُيَوِ أَوْ هُوَ الْمُضْمُومِهَا ... وَاللُّوْطِ جُنُشَيْبًا كَأَفْهَا) ⁵⁹⁷

İmâle Bölümü

⁵⁹⁴ Tayyibe, Beyit 399.

⁵⁹⁵ Tayyibe, Beyit 411-412.

⁵⁹⁶ Âl-i İmrân 3/20.

⁵⁹⁷ Tayyibe, Beyit 127.

النَّارِ بِإِلْسَابٍ : Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur, Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

جَاءَهُمْ : İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

النَّاسِ : Durî Ebu Amr hulf ile okur.

الدُّنْيَا : Hamza, Kisâî, Halef, Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

وَالْآخِرَةَ : Vakfederek okuyanlar: Kisâî, Hamza hulf ile. Hamza imale durumunda vakfederek nakil ile okur.

لِيَحْكُمَ : Ebu Cafer ye'nin dammesi ve kef'in fethasıyla diğerleri ye'nin fethası ve kef'in dammesiyle okur.

(لِيَحْكُمَا ضُمَّمُوا فَتَجَالِضَمَّنَا ... كَلَّا يَفُولَانُ فَعَالَا أَعْفُو حَنَا)⁵⁹⁸

الْمَيِّتِ : İbn Kesîr, Ebu Amr, İbn Âmir ve Şube ye'nin sükunu ile diğerleri şeddeli olarak kesresiyle okur.

(أَنُو أَنَا كَسِرَ تَوْبَوْمِيَّة ... وَالْمَيِّتَةُ اشْدُدْتَبُوا لِأَنْ ضَامَّتِيَّة)

تَبِيَّة⁶⁰⁰ : Ya'kûb te'nin fethası, kaf'ın kesresiyle, şeddeli ve fethalı ye ile diğerleri te'nin dammesi ile kaf'ın fethası ve ondan sonra elif getirerek okur.

(يُقَاتِلُونَ النَّافِرَ فَيَبْقَتَلُو ... تَبِيَّةٌ فَلْيَبْقَتَلُوا)

Usûl Bölümü

مُعْرَضُونَ : Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

لَا رَيْبَ : Hamza hulf ile değil tavassut ile okur.

فِيهِ تُبْدُوهُ : İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

يُظْلَمُونَ : Ezrak lam'ın tağlızı ile hulf ile okur. Amel de tağiza göreler.

شَيْءٍ : Ezrak tavassut ve işbau leyyin ile, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz olarak, Hamza ye'yi tavassut ile okur.

قَدِيرٌ - الْمَصِيرُ - وَيُحَدِّرُكُمْ : Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

⁵⁹⁸ Tayyibe, Beyit 495.

⁵⁹⁹ Tayyibe, Beyit 483.

⁶⁰⁰ Âl-i İmrân 3/28.

⁶⁰¹ Tayyibe, Beyit 524.

İdğam Bölümü (Sağîr)

يَفْعَلُ ذَلِكَ: İbn Haris.

İdğam Bölümü (Kebîr)

لِيَخُكُمَ بَيْنَهُمْ وَيَعْلَمَ مَا : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

يَتَوَلَّى نُفْيَةً : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّهَارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî, hulf ile Ezrak taklil ile okur, Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

رَوَّفَتْ: Ebu Amr, Şube, Hamza, Kisâî, Ya'kûb ve Halef vav'ın hazfî ile diğerleri hemzeden sonra med için vav getirerek okur. Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur. Hamza hemzenin teshili ile beyne beyne vakfeder.

وَضَعَتْ: İbn Âmir, Şube ve Ya'kûb ayn'ın sükunu ve te'nin dammesiyle, diğerleri ayn'ın fethası ve te'nin sükunu ile okur.

(كَفَّلَهَا الثَّقَلَيْنِ اسْكُنُوا سَكُونًا ... سَكُونًا وَضَعْتُمْ نُطَهْرًا اَكْرَمًا)⁶⁰²

وَكَفَّلَهَا⁶⁰³: Âsım, Hamza, Kisâî ve Halef fe'nin şeddesiyle diğerleri şeddesiz olarak okur.

(كَفَّلَهَا الثَّقَلَيْنِ اسْكُنُوا سَكُونًا ... سَكُونًا وَضَعْتُمْ نُطَهْرًا اَكْرَمًا)⁶⁰⁴

زَكَرِيَّا: Hafs, Hamza, Kisâî ve Halef hemzesiz diğerleri eliften sonra hemze getirerek, Şube birincisini fethalı, diğerleri dammeli okur.

(وَحَدِّقْهُمْ زَكَرِيَّا مَطْلَقًا ... صَخْبُورٌ فَعَالًا وَلَا نَصِيبًا صَدَقًا)⁶⁰⁵

عَلَيْهَا زَكَرِيَّا: Hafs, Hamza, Kisâî ve Halef hemzesiz diğerleri dammeli hemze ile okurlar.

⁶⁰² Tayyibe, Beyit 525.

⁶⁰³ Âl-i İmrân 3/37.

⁶⁰⁴ Tayyibe, Beyit 525.

⁶⁰⁵ Tayyibe, Beyit 526.

⁶⁰⁶(وَحَدُّهُمْ زَكَرِيَّا مُطْلَقًا ... صَحْبُورٌ فَعَالٌ وَلَا يُصْبِصِدَقًا)

Usûl Bölümü

مِنْ خَيْرٍ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

وَيُحَدِّرُكُمْ : Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

عَفُورٌ رَجِيمٌ: Bu vb. yerlerde Şube, Hamza, Kisâî, Halef ve Ezrak dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

الْكَافِرِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

مِئِي أَنْكَ: Nâfi' , Ebu Amr ve Ebu Cafer ye'nin fethasıyla okur.

⁶⁰⁷(وَإِخْوَتَيْتَيْتُفُجْدُو عَمْرُسُلِي ... وَبَاقِيَابِالْبَابِالْبِنْتِالْحُلِي)

وَإِيَّيْ أُعِيدُهَا: Nâfi' , Ebu Cafer ye'nin fethasıyla okur.

⁶⁰⁸(وَ عِنْدَضَمِالْهَمْزِ عَشْرًا فَافْتَحْنُ ... مَدَاوَأَيَّابِوَفِيَالْخُلُوفَتَمُنْ)

الْمَحْرَابِ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

وَيَعْفُرُ لَكُمْ: Durî'den naklen Ebu Amr hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

أَعْلَمُ بِمَا: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

اصْطَفَى: ⁶⁰⁹Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

أَنْتَى-كَالْأَنْتَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

عَمْرَانَ-الْمَحْرَابِ : İbn Zekvan her ikisini de hulf ile okur.

⁶⁰⁶ Tayyibe, Beyit 526.

⁶⁰⁷ Tayyibe, Beyit 385.

⁶⁰⁸ Tayyibe, Beyit 389.

⁶⁰⁹ Âl-i İmrân 3/33.

610 (عَمْرَانَو الْمَحْرَابِغَيْرِ مَايَجَزُ ... فَهَوَوُ أَوْلَى ادْلَا خُلْفَا سَنَقَرُ)

أَنَّى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Durî el-Basri hulf ile okur.

زَكَرِيَّا: Hafs, Hamza, Kisâî ve Halef hemzesiz diğerkleri eliften sonra dammeli hemze getirerek okurlar.

فَنَادَتْهُ : Hamza, Kisâî, Halef te yerine elifi imale ile diğerkleri sakin te ile okur.

611 (نَادَتْهُنَادَا هُشَفَاو كَسْرَانُ ... نَاللهِفِكْمَيْبِشُرُ اضْمُمْشِدْدَنْ)

وَهُو: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerkleri dammesiyle okur.

أَنَّ الله: İbn Âmir ve Hamza hemzenin kesresiyle diğerkleri fethasıyla okur.

612 (نَادَتْهُنَادَا هُشَفَاو كَسْرَانُ ... نَاللهِفِكْمَيْبِشُرُ اضْمُمْشِدْدَنْ)

يُبَيْتِرُكَ : Hamza ve Kisâî ye'nin fethası, be'nin sükunu ile, şın'ı şeddesiz ve dammeli okur. Diğerkleri ye'yi dammeli, be'yi fethalı ve şın'ı kesreli ve şeddeli okur. Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

613 (نَادَتْهُنَادَا هُشَفَاو كَسْرَانُ ... نَاللهِفِكْمَيْبِشُرُ اضْمُمْشِدْدَنْ)

وَنَبِيَّا: Nâfi' hemzeli diğerkleri şeddeli ye ile okur.

Usûl Bölümü

مِنْ لَدُنْكَ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

الدُّعَاءِ: Bu vb. yerlerde Hamza ve Hişâm hulf ile vakfeder.

المَحْرَابِ وَالْأَخْرَةَ : Ezrak ra'yı terkik ile okur.

614: وَسَيِّدًا وَحَصُورًا Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

الصَّالِحِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

عَاقِرٌ-كَثِيرًا : Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

لِي آيَةً: Nâfi' , Ebu Amr, Ebu Cafer ye'yi fethalı okur.

610 Tayyibe, Beyit 313.

611 Tayyibe, Beyit 527.

612 Tayyibe, Beyit 527.

613 Tayyibe, Beyit 527.

614 Âl-i İmrân 3/39.

⁶¹⁵(وَاجْعَلِيصْنَوِيْدُوْنِيْسِرْلِيُوْلِي... يُوسْفَانِيْبَأُوْلَاهَاخَلِّل)

تُوجِيه: İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

لَدِيْهِمْ : Hamza ve Ya'kûb he'yi dammeli okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

قَالَ رَبِّ : Tamamı böyle okur. (رَبِّكَ كَثِيْرًا) lafzı ise Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

المُخْرَاب: İbn Zekvan.

⁶¹⁶(عِمْرَانُوْالْمُخْرَابِعِيْرَمَايَجْر... فَهَوُوْأُوْلُنْرَادَلَاخُلْفَاسْتَقْر)

بِيْحِي-الدُّنْيَا-عِيْسَى : Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur. Durî (الدُّنْيَا) da imale yapar. Aynı zamanda fetha, taklil ve imale de ona mahsustur.

اصْطَفِيْكَ: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

أَنْتِي: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Durî el-Basri taklil ile hulf ile okur.

وَالْإِنْكَارِ⁶¹⁷ Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur, Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

فِيْكُونُ: İbn Âmir nun'un fethası diğerleri dammesiyle okur.

⁶¹⁸(وَأَوَاكْسَاكُنْفِيْكُوْنْفَانِصِبَا... رَفْعَاسِيْوَالْحَقُوْقُوْلُهُكْبَا)

وَيُعْلَمُهُ: Nâfi', Âsım, Ebu Cafer ve Ya'kûb ye ile diğerleri nun ile okur.

⁶¹⁹(وَدُمْرَضَحَلَاالَّذِيْبِيْتِيْر... نُعْلَمَالِيَادِنُوْنَلُوَاكْسِرُوا)

أَيَّيْ أَخْلُقُ: Nâfi' ve Ebu Cafer hemzenin kesresiyle diğerleri fethasıyla okur. Nâfi', İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ebu Cafer ye'nin fethasıyla okur.

⁶¹⁵ Tayyibe, Beyit 376.

⁶¹⁶ Tayyibe, Beyit 313.

⁶¹⁷ Âl-i İmrân 3/41.

⁶¹⁸ Tayyibe, Beyit 469.

⁶¹⁹ Tayyibe, Beyit 529.

وَدُمِرَ ضَحْلًا أَلَذِيْبِيْتِيْرُ ... نُعَلِّمَ أَلْيَا اِدْتَوْبِنَلُو اَكْسِرُوَا
(أَلْيَا اَخْلُقَاتَلْنُو الطَّيْرُ ... فِي الطَّيْرِ كَالْعُو دِخَيْرِ دَاكِرِ)⁶²⁰

طَّيْرٍ: Ebu Cafer tı'dan sonra elif ve meksur hemze ile diğerleri elifsiz ve hemzesiz olarak sakin ye ile okur.

(أَلْيَا اَخْلُقَاتَلْنُو الطَّيْرُ ... فِي الطَّيْرِ كَالْعُو دِخَيْرِ دَاكِرِ)⁶²¹

طَيْرًا: Nâfi' , Ebu Cafer ve Ya'kûb elif ve meksur hemze ile diğerleri hemzesiz ve elifsiz olarak sakin ye ile okur.

(وَ طَائِرَ اَمْعَابِ طَيْرِ اِدْتَنَا ... طُبْنُو فِي مِيْبَاءِ عَنَّا)⁶²²

بِيُوْتِكُمْ: Verş, Ebu Amr, Hafs, Ebu Cafer ve Ya'kûb be'nin dammesiyle, diğerleri kesresiyle okur.

(بِيُوْتِكَيْفَ جَابِ كَسْرِ الضَّمِّكُمْ ... دِنُصْحَبُهُ بَلْعُو بِيُوْتِكُمْ)⁶²³

بَصْرًا⁶²⁴: Ruveys, Kunbul'den naklen İbn Mücahid sin ile Halef sad'ın ze'ye işmamı ile diğerleri halis sad ile okur.

Usûl Bölümü

الصَّالِحِينَ-مُسْلِمُونَ : Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

إِسْرَائِيلَ: Ebu Cafer hemzenin teshili ile med ve kasr ile okur. Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile hulf ile okur. Hamza vakfederek okur.

جِنْتِكُمْ: Ebu Cafer ve Ebu Amr mutlak hulf ile ibdal ile Hamza vakfederek okur.

كَهَيْئَةٍ⁶²⁵: Ezrak 3 elif Medd-i leyyin ile Ebu Cafer hulf ile idğam ile Hamza nakil ve idğam ile vakfederek yine Hamza vasıl ile İbn Zekvan, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz okur.

(وَحَرَ فَيَا لِيْبِيْبِيْهْمَرَةَ ... عَنهَا مَدُّنُو وَسَطْنِيْ كَلِمَةٍ)⁶²⁶

⁶²⁰ Tayyibe, Beyit 529-530.

⁶²¹ Tayyibe, Beyit 530.

⁶²² Tayyibe, Beyit 531.

⁶²³ Tayyibe, Beyit 491.

⁶²⁴ Âl-i İmrân 3/51.

⁶²⁵ Âl-i İmrân 3/49.

⁶²⁶ Tayyibe, Beyit 169.

627 «هَيْئَةً أَدْعَمَّعَبْرَ يَمْرٍ يُهْنِي ... خُلْفَتْنَا النَّسِيءُ ثَمْرٌ هُجْنِي»

طَائِرًا تَدْجُرُونَ: Ezrak ra'yı hulf ile terkik ile okur.

وَأَطِيعُونَ: Ya'kûb ye'yi mutlak olarak isbat eder. Hamza tahkik ve teshil ile vakfeder.

فَاعْبُدُوهُ: İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

أَنْصَارِيَّ إِلَى اللَّهِ: Nâfi' ve Ebu Cafer ye'nin fethasıyla okur.

628 (وَأَفْتَحُ عِبَادِي لِعَنِّي يَدِي ... بَنَاتٍ أَنْصَارِيْمَعَالِ الْمَدِينِ)

İdğam Bölümü (Sağır)

قَدْ جِئْتُكُمْ: Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâî, Halef.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يَقُولُ لَهُ- فَاعْبُدُوهُ هَذَا- الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

629 قَضَى- أَبِي: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile (أَبِي) lafzını Durî taklil ile hulf ile okur.

التَّوْرِيَّةُ: İsbahânî, Ebu Amr, İbn Zekvan, Kisâî, bizzat Halef. Ezrak ve Kâlûn taklil ile hulf ile Hamza taklil ve imale ile okur.

أَنْصَارِيَّ: Durî el-Kisâî.

630 (وَأَفْتَحُ عِبَادِي لِعَنِّي يَدِي ... بَنَاتٍ أَنْصَارِيْمَعَالِ الْمَدِينِ)

المؤتى- عيسى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

631 فَيُؤْفِقِيهِمْ: Hafs ve Ruveys ye ile diğerleri nun ile okur. Ya'kûb he'nin dammesiyle diğerleri kesresiyle okur.

خَيْرٌ- وَمَطَهْرٌكَ: Bu vb. yerlerde Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

627 Tayyibe, Beyit 226.

628 Tayyibe, Beyit 384.

629 Âl-i İmrân 3/47.

630 Tayyibe, Beyit 384.

631 Âl-i İmrân 3/57.

فِيهِ نَتْلُوهُ : İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

مِنْ رَبِّكَ : Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef ğunneli ve ğunnesiz okur.

لُعْنَتَ : Te ile yazılır. İbn Kesîr, Ebu Amr, Kisâî ve Ya'kûb he ile vakfeder.

لَكُنْ حُرٌّ وَقَعْنَهُمْ فِيهَا خُتِلَفَ ... كَهَاءِ أَنْتَ كُنْتُمْ بِنْتَاءِ قَفِيفٍ
632 (بِالْهَارِ جَا حَقْوَرًا تَبَّهَجَهُ ... وَاللَّاتَمْرُ ضَاتَوِ لَا تَرَجَّهُ

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْقِيمَةِ تَمْ - فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ - قَالَ لَهُ : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

عِيسَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

الدُّنْيَا : Hamza, Kisâî, Halef, Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

جَاءَكَ : İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

لَهُ : Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur. Ya'kûb he-i sekt ile vakfeder.

النَّبِيِّ : Nâfi' hemze ile diğerleri şeddeli ye ile okur.

Usûl Bölümü

لِمَ : Bezzi ve Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

اتَّبَعُوهُ : İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

İmâle Bölümü

التَّوْرِيَّةُ : İsbahani, Ebu Amr, İbn Zekvan, Kisâî ve bizzat Halef imale ile okur. Hamza imale ve taklil ile okur. Ezrak taklil ile okur. Kâlûn hulf ile okur.

633 (وَحُلْفَقَهَارِ الْبُورِ فُضِّلًا ... تَوْرَاةُ جُدُو الْخُلْفُضِ الْبُجَلَا)

أُولَى : Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

632 Tayyibe, Beyit 358-359.

633 Tayyibe, Beyit 308.

النَّاس: Durî el-Basri hulf ile okur.

لِم: Bezzi ve Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

يُؤْتِيهِ- تَأْمَنُهُ- عَلَيْهِ: İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

مَنْ يَشَاء: Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâî'den naklen Darir ğunnesiz okur.

يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ: Hamza sekteli ve sektesiz olarak vasıl ve vakıf ile okur.

فَقَائِمًا: Bu vb. yerlerde Hamza med ve kasr ile birlikte hemzenin teshili ile vakfederek okur.

لَا خَلَاق: Hamza hulf ile Medd-i tebrîe ile tavassutla okur.

يَوْمَ يُزَكِّيهِمْ: Ya'kûb he'nin dammesiyle Hamza (الْيَوْمَ)'de vakfederek okur.

İmâle Bölümü

النَّهَارِ- يَقْنَطَارِ-بِدِينَارٍ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfederek okur.

الْهُدَى- يُؤْتَى- أَوْفَى-وَأَنْفَى: (هُدَى): Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

بَلَى: Hamza, Kisâî, Halef ve Şube'den naklen Yahya hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

لِنَحْسِبُوهُ⁶³⁴ İbn Âmir, Âsım, Hamza ve Ebu Cafer sin'in fethası ile diğerleri kesresi ile okur.

وَجَزْمُهُمْ أَشْفَاوْ يَحْسِبُ ... مُسْتَقْبَلًا يَفْتَحِسِبِيكَ بِنُورِ

(فِيصِنْتِي فَأَذْنُو أَمْدُو الْكَبِيرِ ... فَصَفْوَةٌ مَيْسَرَةٌ الصَّمَانُ صُرِ⁶³⁵

وَالنُّبُوَّة: Nâfi' vav'ın muttasıl üzere Medd-i ile birlikte hemze ile diğerleri vav'ı şeddeli olarak okur.

(جَزَّائًا وَاهْمَزُ يُضَاهَوْنَ نَدَى ... بَابِ النَّبِيِّ النَّبُوَّةِ الْهُدَى)⁶³⁶

تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ: İbn Âmir, Âsım, Hamza, Kisâî ve Halef te'yi dammeli, ayn'ı fethalı, lam'ı kesre ve şeddeli, diğerleri te'yi fethalı, aynı sakin, lam'ı şeddesiz ve fethalı okur.

⁶³⁴ Âl-i İmrân 3/78.

⁶³⁵ Tayyibe, Beyit 516-517.

⁶³⁶ Tayyibe, Beyit 227.

İdğam Bölümü (Sağîr)

وَأَخَذْتُمْ: İbn Kesîr, Hafs ve Ruveys hulf ile ızhar ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَالنَّبُوءَةَ -نُتْمُ يَقُولُ لِلنَّاسِ--: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

لِلنَّاسِ: Durî Ebu Amr hulf ile okur.

جَاءَكُمْ: Hamza, Halef, İbn Zekvan ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

تَوَلَّى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وَالنَّبِيِّونَ: Nâfi' hemze ile okur, ye'yi muttasıl med üzere uzatır, vav'ı da bedel ile uzatır, diğerleri şeddeli ye ile okur.

وَهُو: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

Usûl Bölümü

مِنْ رَبِّهِمْ-كُفْرًا لَنْ : Bu vb. yerlerde Ezrak, Hamza, Şube, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

مُسْلِمُونَ-الظَّالِمِينَ : Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile vakfeder.

فَلَنْ يُقْبَلَ : Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

مِنْهُ : Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

الْأَخْرَةَ-عَيْرَ : Ezrak ra'yı terkik ile okur.

عَلَيْهِمْ : Hamza ve Ya'kûb he'yi dammeli okur.

وَأَصْلَحُوا : Ezrak lam'ı tağliz ile okur.

وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ : Bu vb. yerlerde Hamza tahkik ve hemzenin ye'ye ibdali ile vakfeder.

مِلْءٌ: ⁶⁴² İsbahânî ve İbn Verdan nakil ve tahkik ile İbn Zekvan, Hamza, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz okur, Hamza ve Hişâm sukun, işmam ve revm ile birlikte hulf ve nakil ile vakfeder.

(وَمِلْءُ الْأَصْبَهَانِيِّمْ عَيْسَا خُتِلَفٌ ... وَسَلَرْ وَبِدْمُ كَيْفَ الْفُرْ أُنْدُفٌ) ⁶⁴³

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَنَحْنُ لَهُ- يَبْتَعِ غَيْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur. İdğam yapanlar Ebu Amr'dan naklen (يَبْتَعِ غَيْرَ)'de ihtilaf etmişlerdir.

(أَدْعِمِ خُلْفَ الدُّورِ وَالسُّوسِيمَا ... لَكُنِيَوْ جُهَالَهُمْزِ وَالْمَدَامَعَا) ⁶⁴⁴

İmâle Bölümü

مُوسَى وَعَيْسَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

أَفْتَدَى : Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وَجَاءَهُمْ : İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

وَالنَّاسِ : Durî Ebu Amr hulf ile okur.

تُنَزَّلَ : İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb ze'yi şeddesiz, nun'un sakin okur. Diğerleri ze'yi şeddeli ve nun'u fethalı okur.

(نَالَمَدًا يُنْزَلُ كَلًّا خَفَقَ ... لِأَلْحَجْرِ وَالْأَنْعَامِ أَنْ يَنْزَلْدَقُ) ⁶⁴⁵

حُجُّ : Hafs, Hamza, Kisâî, Halef ve Ebu Amr ha'yı kesreli diğerleri fethalı okur.

(وَيُرْجَعُونَ عُنْطَبِيَّيُوعُونَ ... حَمَا وَكَسْرُ حَجَّعُنْشَفَاتْمَنْ) ⁶⁴⁶

Usûl Bölümü

الرَّيِّ : Ezrak ra'yı terkik ile okur.

إِسْرَآءِيلُ : Ebu Cafer med ve kasr ile birlikte teshil ile okur. Hamza vakfederek okur. Ezrak Medd-i bedel ile okur.

⁶⁴² Âl-i İmrân 3/91.

⁶⁴³ Tayyibe, Beyit 234.

⁶⁴⁴ Tayyibe, Beyit 123.

⁶⁴⁵ Tayyibe, Beyit 461.

⁶⁴⁶ Tayyibe, Beyit 534.

صَادِقِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

خَبِيْفًا وَمَا: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

وَهْدَىٰ لِلْعَالَمِينَ: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

فِيهِ-إِلَيْهِ: İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

لَمْ: Bezzi ve Ya'kûb he-i sekt ile ve bunu yapmadan vakfeder.

İdġam Bölümü (Kebîr)

مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

التَّوْرِيَةَ: İsbahânî, Ebu Amr, İbn Zekvan, Kisâî ve bizzat Halef imale ile Hamza imale ve taklil ile Ezrak taklil ile Kâlûn feth ve taklil ile okur.

أَفْتَرَى: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

لِلنَّاسِ-النَّاسِ: Durî Ebu Amr hulf ile okur.

هُدَى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

كَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

صِرَاطٍ: Halef sad'ın ze'ye işmamı ile Ruveys, İbn Mücahid tariki ile Kunbul sin ile diğerleri sad ile okur.

وَلَا تَقْرَأُوا: Bezzi hulf ile vasıl ile, Ebu Rabia te'nin şeddesiyle elifi de şeddeden dolayı Medd-i işba ile uzatarak, diğerleri ise şeddesiz okur.

فِي أَوْصِيَاتِنَا نِيَمُّوا الشَّدْدُ تَلَقَّفُ ... تَلَهَّلَاتِنَا زُعَوَاتِنَا قُرُوا

⁶⁴⁷(تَقْرَأُوا تَعَاوَلُوا تَنَابَرُوا ... وَهَلَّتْ بَصُؤُنَا نَمَعْتَمِيرُوا

Usûl Bölümü

وَمَنْ يَعْصِمُ: Bu vb. yerlerde Halef ve Durî el-Kisâî'den naklen Darir ğunnesiz okur.

⁶⁴⁷ Tayyibe, Beyit 507-508.

جَمِيعًا وَلَا : Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

مُسْلِمُونَ:لِلْعَالَمِينَ : Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

بِنِعْمَتِ : Te ile yazılır, İbn Kesîr, Ebu Amr, Kisâî ve Ya'kûb he ile vakfeder.

عَلَيْكُمْ:آيَاتُ : Bu vb. yerlerde Kâlûn 'dan naklen Nâfi' hulf ile okur. İbn Kesîr ve Ebu Cafer sıla ile okur. Ezrak 3 elif Medd-i bedel ile okur. İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur.

بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا⁶⁴⁸ : Bu vb. yerlerde Hamza nakil ve idğam ile sekteli ve sektesiz olarak tahkik ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْعَذَابَ بِمَا- رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ-يُرِيدُ ظُلْمًا : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

تُنْتَلَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

تُقَاتِبِهِ: Kisâî. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile, Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

جَاءَهُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

تُرْجَعُ: Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr, Âsım ve Ebu Cafer te'nin dammesi ve cim'in fethasıyla diğerleri te'nin fethası ve cim'in kesresiyle okur.

وَتُرْجَعُوا الصَّمَاءَ فَتَخَّوِا كَسِيرًا ظَمًا ... إِنَّكَ أَنْتَ الْخَرُّ بَوْدُ يَوْمَ مَا جَمَا

وَالْقَصَصُ أَلْأَوْلَادُ تَنْظُرُ مَا شَفَا ... وَالْمُؤْمِنُونَ نَظَرُوا مَا شَفَا وَفَا

⁶⁴⁹(الْأُمُورُ هُمُ الشَّامُوا عَكْسًا إِذْ عَفَا ... الْأُمُورُ وَسَكْنَهَا هُوَ هِيَ عَدْفَا

الْأَنْبِيَاءَ: Nâfi' hemze ile diğerleri ye ile okur. Verş nakil ile İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur.

وَمَا يَفْعَلُوا-يُكْفَرُوهُ : Hafs, Hamza, Kisâî ve Halef ye ile diğerleri te ile okur. Ancak Durî Ebu Amr bu konuda farklılık gösterir.

⁶⁴⁸ Âl-i İmrân 3/103.

⁶⁴⁹ Tayyibe, Beyit 436-438.

650(مَا يَفْعَلُوا النَّيْكَفَرُوا وَاصْحَابُهُمْ ... خُلُقًا يَضِرُّكُمْ أَكْبَرًا مِنْ صَالِحَاتِهِمْ)

Usûl Bölümü

خَيْرًا: Ezrak terkik ile hulf ile okur.

خَيْرًا لَهُمْ: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

الْفَاسِقُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

651: بَنُ يَضُرُّكُمْ Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

عَلَيْهِمُ الدِّلَّةُ: Hamza, Kisâî, Ya'kûb ve Halef he'nin ve mim'in dammesiyle, Ebu Amr her ikisinin kesresiyle, diğerleri he'nin kesresi ve mim'in dammesi ile okur. Hamza ve Ya'kûb (عَلَيْهِمْ) üzerinde he'nin dammesiyle diğerleri kesresiyle vakfeder.

سَوَاءً: Bu vb. yerlerde Ya'kûb med ve kasr ile birlikte teshil ile vakfeder.

الْخَيْرَاتِ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

مِنْ خَيْرٍ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

يُكْفَرُوهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr sıla ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الْمَسْكَنَةُ ذَلِكَ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

لِلنَّاسِ: Durî Ebu Amr hulf ile okur.

أَدَّى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

يُسَارِعُونَ: Durî el-Kisâî.

الدِّلَّةُ: الْمَسْكَنَةُ: قَائِمَةٌ: Bu vb. yerlerde Kisâî ve Hamza hulf ve imale ile vakfeder.

لَا يَضُرُّكُمْ: Nâfi', İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb dat'ın kesresi ve ra'nın sükunu ile diğerleri dat'ın dammesi, ra'nın şedde ve dammesiyle okur.

650 Tayyibe, Beyit 535.

651 Âl-i İmrân 3/111.

652 (مَا يَفْعَلُوا النَّيْكَفَرُ وَاصْحَابُطَلَا ... خُلُقًا يَصْرِ كَمَا كَسِرَ اجْزِ مَا وَصَلَا)

Usûl Bölümü

شَيِّئًا: Ezrak tavassut ve işbau Medd-i leyyin ile, İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz, Hamza ayrıca nakil ve idğam ile vakfederek ye'yi Medd-i tevassut ile okur.

خَالِدُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

صِرٌّ تَصِيرُوا : Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

ظَلَمُوا-ظَلَمَهُمْ :Ezrak lam'ı tağliz ile hulf ile okur.

فَأَهْلَكْتَهُ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'yi sıla ile okur.

هَآ أَنْتُمْ: Kunbul İbn Mücahid tarikine göre elifin hazfî ile birlikte tahkik ile, Kâlûn ve Verş hulf ile, Ebu Amr kasr ile birlikte hemzenin teshili ile ve elif ile, Ebu Cafer kasr ile birlikte hemzenin teshili ile, Verş teshil ile birlikte hazf ile, aynı şekilde Ezrak hemzenin elife ibdali ile Medd-i işba ile uzatarak, diğerleri elif ile tahkik ile okur, Hamza med ve kasr ile birlikte med ve teshil ile tahkik ile vakfeder.

بَسُوهُمْ⁶⁵³: Her iki durumda İsbahânî ve Ebu Cafer ibdal ile Hamza vakfederek okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

كَمَثَلِ رِيحٍ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile, Ezrak taklil ile okur. Sûsî revm ve imale ile birlikte feth ve taklil ile vakfeder.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef ve Durî hulf ile, Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

مُنْزَلِينَ: İbn Âmir ze'nin şeddesi ve nun'un fethasıyla diğerleri ze'yi şeddesiz ve nun'u sakın okur.

654 (حَقَّوْضُمَّأَشَدُّدَلِيَّاقُواشَدُّدُوا ... مُنْزَلِينَمُنْزَلُونَكَبَدُوا)

652 Tayyibe, Beyit 535.

653 Âl-i İmrân 3/120.

654 Tayyibe, Beyit 536.

مُسَوِّمِينَ: İbn Kesîr, Ebu Amr, Âsim ve Ya'kûb vav'ın kesresi diğerleri fethasıyla okur.

⁶⁵⁵(وَمُنْزَلُكُمْ مَسْوَ مِيْنَم ... حَفَاكْسِرِ الْوَاوِ وَحَدْفَالِ الْوَاوِ عَم)

مُضَاعَفَةً: İbn Kesîr, İbn Âmir, Ebu Cafer ve Ya'kûb ayn'ın şeddesi ve elif'in hazfi ile diğerleri ayn'ı şeddesiz ve elif ile okur.

⁶⁵⁶(تَقْلِيضًا عَفْكُمْ مَنَّا حَقْوِيَا ... وَالْعَيْنَ فَاَقْتَحَبَدُرَ فَعَا حَفْطِيَا)

Usûl Bölümü

المُؤْمُونِ: Bu vb. yerlerde Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile, Hamza vakfederek ibdal ile, Ya'kûb he-i sekt ile ve bunun terki ile vakfeder.

بِبَدْرِ وَأَنْتُمْ: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

⁶⁵⁷:الَّنْ يَكْفِيكُمْ Halef ve Darir ğunnesiz okur.

تَصِيرُوا-يَغْفِرُ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

خَائِبِينَ: Bu vb. yerlerde Hamza med ve kasr ile birlikte hemzenin teshili ile vakfeder.

عَلَيْهِمْ- شَيْءٌ-الْأَمْرِ: Hamza'ya göre (الْ) 'de sekte mümkün olmakla beraber (شَيْءٌ) 'de tavassut ve sekte kolay değildir.

İdğam Bölümü (Sağîr)

ادُّ نَقُولُ: Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâi, Halef.

İdğam Bölümü (Kebîr)

نَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ- يَغْفِرُ لِمَنْ- وَيُعَذِّبُ مَنْ- وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

⁶⁵⁵ Tayyibe, Beyit 537.

⁶⁵⁶ Tayyibe, Beyit 857.

⁶⁵⁷ Âl-i İmrân 3/124.

İmâle Bölümü

بَلَىٰ اِنْ: Hamza, Kisâî, Halef ve Şube'den naklen Yahya hulf ile, Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

الرَّبَّوَا: Hamza, Kisâî, Halef imale ile okur.

بِشْرَى: Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

لِلْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys ve Sûsî imale ile Ezrak taklil ile okur.

وَسَارِعُوا: Nâfi', İbn Âmir ve Ebu Cafer ilk vav'ın hazfî ile diğerleri bunun isbatı ile okur.

وَمُنْزَلَعْنَكُمْ مَسْوَمِيْنَم ... حَقَّاكْسِرِ الْوَاوِ وَحَدُّفَالُوَاوِ عَم

⁶⁵⁸(مَنْقَبِلِسَارِ عَوَاوُفُرْ حَالْفُرْ حُضْمُ ... صُحْبَةُ كَانْفِيْكَ اِبْتَدَاءُ)

قَرَحُ: Şube, Hamza, Kisâî ve Halef kaf'ın dammesi ile diğerleri fethasıyla okur.

⁶⁵⁹(مَنْقَبِلِسَارِ عَوَاوُفُرْ حَالْفُرْ حُضْمُ ... صُحْبَةُ كَانْفِيْكَ اِبْتَدَاءُ)

مَغْفِرَةٌ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

مِنْ رَيْكُم بَيَانٌ لِلنَّاسِ : Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

⁶⁶⁰:لِلْمُنْتَقِينَ Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

ظَلَمُوا: Ezrak lam'ı tağliz ile hulf ile okur.

بِغْفُرٍ - يُصِرُّوَا - قَسِيرُوا: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

اِنْ يَمَسُّكُمْ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

شُهَدَاءَ: Bu vb. yerlerde Hamza ve Hişâm 3 elif uzatarak hulf ile ve hemzenin elife ibdali ile vakfeder.

مُؤْمِنِينَ: Bu vb. yerlerde Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile okur. Hamza vakfederek ibdal ile okur. Yakub hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

⁶⁵⁸ Tayyibe, Beyit 537-538.

⁶⁵⁹ Tayyibe, Beyit 538.

⁶⁶⁰ Âl-i İmrân 3/133.

İmâle Bölümü

وَسَارِ عُوا: Durî el-Kisâi.

⁶⁶¹(مَشْكَاةٌ جَبَّارٍ يَمْعَانُصَارِي ... وَبَابِسَارِ عُوا وَخُلْفُ الْبَارِي)

لِلنَّاسِ: Durî ve Ebu Amr hulf ile okur.

وَهْدَى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâi, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وَكَايِنٌ⁶⁶²: İbn Kesîr kef ve nun'un arasına elif ve meksur hemze getirerek okur.

Ebu Cafer de aynı şekilde ancak med ve kasr ile birlikte hemzenin teshili ile okur. Diğerleri fethalı hemze, kesreli ve şeddeli ye ile okur. Ebu Amr ile Ya'kûb ye ile vakıf yapar.

⁶⁶³(كَأَيِّنَا نُؤْبَىٰ بِأَيِّهَا جَمًا ... وَالْيَاءُ إِئْتُحَدُّ فَلَسَاكَ نِظْمًا)

نَبِيِّ: Nâfi' hemze ile diğerleri şeddeli ye ile okur.

فَاتِلٌ: Nâfi' , İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb kaf'ın dammesi ve te'nin kesresi ile diğerleri her ikisinin de fethasıyla ve aralarına elif getirerek okur.

⁶⁶⁴(فَاتِلُضْمًا كَسِرٌ يَقْصُرُ أَوْ جَفًا ... حَقَّوْا كُلُّهُمَا يَغْسَسَفًا)

Usûl Bölümü

الْكَافِرِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

كُنْتُمْ تَمْنُونَ: Bezzi te'nin şeddesiyle okur. Tayyibe tarikinde bu yoktur. Ancak Şâtibiyye bunu zikretmiştir. Teysir tarikinde de bu yoktur.

فِي أَلْوَصَلَاتِنَا تَيَمَّمُوا الشُّدُودَ تَلَقَّفُوا ... تَلَهَّلَا تَنَارَ عُوا تَعَارُ فُوا)

⁶⁶⁵(تَقَرَّرُوا تَعَاوَنُوا تَنَابَرُوا ... وَهَلَّتْ بَصَوْنًا مَعْتَمِرُوا)

تَنَاصَرُوا تَقَهَّدُوا فِي الْكَلَامِ خَلَّفُوا ... لَهُ (اليزي) وَبَعْدَ كُنْتُمْ مَطْلُومُ صِف)

⁶⁶⁶(وَالسُّكُونِ الصَّلَاةِ أَمْدَدُوا الْأَلْفَ ... مِنْ يُوْتَكْسِرُ النَّاطِبِيَّ بِأَلْيَاءِ قَف)

تَلَقَّوْهُ - رَأَيْتُمْ هُوَ - عَقَبِيهِ: Bu vb. yerlerde İbn Kesîr he'nin sılası ile okur.

⁶⁶¹ Tayyibe, Beyit 289.

⁶⁶² Âl-i İmrân 3/146.

⁶⁶³ Tayyibe, Beyit 370.

⁶⁶⁴ Tayyibe, Beyit 539.

⁶⁶⁵ Tayyibe, Beyit 507-508.

⁶⁶⁶ Tayyibe, Beyit 512-513.

667 Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur. وَمَنْ يَنْقَلِبْ

شَيْئًا: Ezrak tavassut ve işba' ile, Hamza tavassut ile sekteli ve sektesiz okur. İbn Zekvan, Hafs ve İdris sekteli ve sektesiz olarak nakil ve idğam ile vakfeder.

مُوجَلًا: Verş ve Ebu Cafer her iki durumda da ibdal ile okur. Hamza vakfeder.

668 ”وَبَعْدَكَسْرَةٍ وَضَمِّ ابْدَالًا ... اِنْفِخْتِيَاءً وَوَاوِ اِمْسَجَلًا“

وَالْفَاءُ مِنْ نَحْوِ يُوْدٍ هَا بَدَلُوا ... جُدَيْفِيُوْدٍ خُلْفُوْدٍ بِيْدَلٍ“

669 ”لَا صَبِيْهَانَ يَمْعُوْدٍ اِدَالًا ... مُوْدِيُوْدٍ رَقَلِيْلًا“

670 ”وَبَعْدَكَسْرَةٍ وَضَمِّ ابْدَالًا ... اِنْفِخْتِيَاءً وَوَاوِ اِمْسَجَلًا“

نُوْتِيَه: Verş, Ebu Cafer, Ebu Amr ibdal ile hulf ile okur. Hamza vakfederek ibdal ile okur. Ebu Amr, Hamza, Şube ve Ebu Cafer he'yi sakin olarak hulf ile okur. Kâlûn , Ya'kûb ve Ebu Cafer he'nin kesresi ile sılasız okur. Hişâm'ın tariki Hulvânî ve İbn Zekvan'dan naklen Sûsî sıla ve ihtilas ile okur. Hişâm'ın tariki Dâcûnî sükun, ihtilas ve sıla ile okur. Diğerleri sıla ile okur.

سَكْنِيُوْدٍ هُنْصَلِيْهِنُوْتِيَهْنُوْلٍ ... صِفَلِيْشِيْنَا خُلْفُوْمَا فَيَا هُحَلٍ“

671 (وَهُمْ حَفْصًا لِقِيَاهَا قَصْرٌ هُنَّكُمْ ... خُلْفُ طَبِيْبِيْنِيْفُوْرِيْتِيَهْطَلْمِ“

كَثِيْرٍ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

وَاسْرًا فَنَّا-الْاٰخِرَةَ : Ezrak ra'yı terkik ile okur.

İdğam Bölümü (Sağır)

يُرْدُ نُوَابٍ: Ebu Amr, İbn Âmir, Hamza, Kisâî, Halef.

672 (خُلْفُسَفَاخِرُ نِفُوْصَا ذِكْرُ مَعٍ ... يُرْدُ شَفَاكَمْ حَطْبُنْبُدُنْحُرُ لَمَغٍ“

اِعْفِرْ لَنَا: Durî'den naklen Ebu Amr hulf ile okur.

667 Âl-i İmrân 3/144.

668 Tayyibe, Beyit 244.

669 Tayyibe, Beyit 211-212.

670 Tayyibe, Beyit 244.

671 Tayyibe, Beyit 152-153.

672 Tayyibe, Beyit 268.

İmâle Bölümü

الْكَافِرِينَ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Ruveys, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef ve Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur. Durî el-Basri feth, taklil ve imale ile okur.

فَاتِيهِمْ⁶⁷³: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

وَهُوَ: Kâlûn , Ebu Amr, Kisâî ve Ebu Cafer he'nin sükunu ile diğerleri dammesiyle okur.

الرُّعْبَ: İbn Âmir, Kisâî, Ebu Cafer ve Ya'kûb ayn'ın dammesiyle diğerleri sükunuyla okur.

(عُدُّهُرُؤَامَعْكُفُواهُرُؤَاسَكُنْ ... صُمَّفَنَكُفُوافَنَطَّنَاالْأَذُنْ)⁶⁷⁴

”رَدْخُلْفُنْدُرْ اِحْفُطْصَخِيُواغَسَا ... رُغْبَالرُّعْبُرْمَكْمَنُورُحَمَاكَسَا“⁶⁷⁵

يُنزِلُ: İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb ze'yi şeddesiz, nun'u sakin; diğerleri ze'yi şeddeli nun'u fethalı okur.

Usûl Bölümü

خَاسِرِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekti hulf ile vakfeder.

خَيْرٌ-خَيْرٌ: Ezrak ra'yı terkik ve hulf ile okur.

وَمَأْوِيَهُمْ: İsbahânî, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile Hamza vakfederek ibdal ile okur.

وَيَسُّنَ: Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile Hamza vakfederek ibdal ile okur.

الْمُؤْمِنِينَ-بِعَمِّ لِكَيْلَا: Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

سُلْطَانًا وَمَأْوِيَهُمْ: Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

مَنْ يُرِيدُ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

⁶⁷³ Âl-i İmrân 3/148.

⁶⁷⁴ Tayyibe, Beyit 449.

⁶⁷⁵ Tayyibe, Beyit 454.

الأخِرَةَ: Verş nakil ile okur. Ezrak ra'nın terkiki ile 3 elif Medd-i bedel ile okur. İbn Zekvan, Hafs, Hamza, İdris sekteli ve sektesiz okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ- إِذْ تَحْسُونَهُمْ- إِذْ تَصْعِدُونَ : Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâî, Halef.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الرُّعْبَ بِمَا- صَدَقَكُمُ- الأخرَةَ ثُمَّ : Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

مَوْلَيْكُمْ- وَمَأْوِيَهُمْ : (مَتَوَى): Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

أَرِيكُمْ- أَخْرِيكُمْ : Ebu Amr, Hamza, Kisâî, Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef e Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

يَعِشِي: Hamza, Kisa, Halef te ile diğerleri ye ile okur.

إِنَّ الأَمْرَ كُلَّهُ: Ebu Amr ve Ya'kûb lam'ın dammesiyle merfu olarak diğerleri fethasıyla okur.

بُيُوتِكُمْ: Verş, Ebu Amr, Hafs, Ebu Cafer, Ya'kûb be'nin dammesiyle diğerleri kesresiyle okur.

⁶⁷⁶(بُيُوتِكَيْفَ جَابِ كَسْرِ الضَّمِّكُمْ ... (نُصْحُ بَابِ لُغَوِيٍّ بِصَوْنِمْ)

بِمَا تَعْمَلُونَ: İbn Kesîr, Hamza, Kisâî ve Halef be ile diğerleri te ile okur.

⁶⁷⁷(أَنْتُمْ يَعْملُونَ نَدْمَسَفَا كَسْرٍ ... ضَمًّا هُنَا فِيمُتَمَسَفَا أَرِي)

نَفْتُمْ⁶⁷⁸: Nâfi', Hamza, Kisâî ve Halef ilk mim'in kesresiyle diğerleri dammesiyle okur.

⁶⁷⁹(أَنْتُمْ يَعْملُونَ نَدْمَسَفَا كَسْرٍ ... ضَمًّا هُنَا فِيمُتَمَسَفَا أَرِي)

⁶⁷⁶ Tayyibe, Beyit 491.

⁶⁷⁷ Tayyibe, Beyit 540.

⁶⁷⁸ Âl-i İmrân 3/158.

⁶⁷⁹ Tayyibe, Beyit 540.

يَجْمَعُونَ: Hafs ye ile diğerleri te ile okur.

Usûl Bölümü

عَيْرَ-لَمَغْفِرَةٌ : Ezrak ra'yı terkik ile okur. Ancak (بَصِيرٌ-خَيْرٌ) da durum farklıdır.

الْأَمْرُ-شَيْءٌ : Hamza (الْ)'i sektesiz, (شَيْءٌ)'ü Medd-i tavassut ile okur.

عُرِّيَ لَوْ : Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

İmâle Bölümü

يَعْنَى (النَّقَى-عُرِّيَ): Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

لَمَغْفِرَةٌ: الْجَاهِلِيَّةُ-وَرَحْمَةٌ : Bu vb. yerlerde Kisâî ve Hamza vakfederek imale ile hulf ile okur.

مُتَّمٌ: Nâfi' , Hamza, Kisâî ve Halef ilk mim'in kesresiyle diğerleri dammesiyle okur.

⁶⁸⁰(أَبْنُو يَعْمَلُو نَدْمَشَفَا الْكَسِيرِ ... ضَمًّا هُنَا فِيمُتَّمَشَفَا رِي)

الَّذِي يَنْصُرُكُمْ : Ebu Amr ra'nın dammesini sükun ve ihtilas ile okur.

بَارِكُمْ يَا مَرْكُمُ يَا مَرْكُمُ ... يَا مَرْكُمُ هُمَا مَرْكُمُ هُمَا مَرْكُمُ

⁶⁸¹(سَكِنَا وَاحْتَلَسْنَا وَاحْتَلَسْنَا ... يُعْفَرُ مَدًّا أَلْتُهُنَا كَمَوْ طَرِبَ)

لِنَبِيِّ : Nâfi' hemze ile diğerleri şeddeli ye ile okur.

أَنْ يَغْلَّ :⁶⁸² İbn Kesîr, Ebu Amr ve Âsım ye'nin fethası, ğayn'ın dammesi ile diğerleri ye'nin dammesi ve ğayn'ın fethası ile okur.

⁶⁸³(وَحَيْثُ جَا صَحْبَاتُنَا وَفَتَحْنَا ... يُغْلَوُ الضَّمَّ حَلًّا نَصْرًا دَعَمًا)

رِضْوَانٌ : Şube ra'nın dammesi ile diğerleri kesresiyle okur.

⁶⁸⁰ Tayyibe, Beyit 540.

⁶⁸¹ Tayyibe, Beyit 446-447.

⁶⁸² Âl-i İmrân 3/161.

⁶⁸³ Tayyibe, Beyit 541.

Usûl Bölümü

فَطًّا غَلِيظًا: Bu vb. yerlerde Ebu Cafer ihfa ile okur.

الْمُتَوَكِّلِينَ: الْمُؤْمِنُونَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile vakfederek hulf ile okur.

إِنْ يَنْصُرْكُمْ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

يَأْتِ: وَيُسْ: الْمُؤْمِنُونَ: Bu vb yerlerde Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile okur, Hamza ibdal ile vakfeder.

يُظَلِّمُونَ: Ezrak hulf ile lam'ın tağlizi ile okur, amel de tağliza göredir.

وَمَا وَابَهُ: İsbahânî, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile okur, Hamza vakfederek ibdal ile İbn Kesîr ise he'nin sılası ile okur.

الْمَصِيرُ - بَصِيرٌ - قَدِيرٌ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

فِيهِمْ - عَلَيْهِمْ - وَيُرَكَّبِيهِمْ: Ya'kûb he'nin dammesiyle okur, Hamza (عَلَيْهِمْ) de vakfeder.

İdğam Bölümü (Sağîr)

وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ: Durî'den naklen Ebu Amr hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ قَبْلُ لَفِي: Ya'kûb ve Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

تُوفَى: وَمَا وَابَهُ: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

أَنَّى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Durî hulf ile taklil ile okur.

وَقِيلَ: Hişâm, Kisâî ve Ruveys kaf'ın kesresinin dammeye işmamı ile okur.

مَا قُتِلُوا: Hişâm te'nin şeddesi ile hulf ile diğerleri şeddesiz okur.

⁶⁸⁴(وَيَجْمَعُونَ عَالِمًا قَاتِلُوا ... شَدُّدًا خُلْفًا وَعَدُّ كَفَلُوا)

⁶⁸⁵وَلَا تَحْسَبَنَّ: Hişâm ye ve te ile diğerleri te ile okur. İbn Âmir, Âsım, Hamza ve Ebu Cafer sin'in fethasıyla diğerleri kesresiyle okur.

⁶⁸⁴ Tayyibe, Beyit 542.

⁶⁸⁵ Âl-i İmrân 3/169.

686 «كَالْحَجْرِ الْأَخْرُ وَالْأَنْعَامِ ... دُمْكُمْ خُلْفِي حَسْبَنَا لَمْؤَا»

وَجَزْ مُهْمَدًا شَقَا وَيَحْسِبُ ... مُسْتَقْبَلًا يَفْتَحِسِينِي كَتَبُوا»

687 «فِي نَصِيحَتِي قَدْ أَذِنُوا الْمُدُّو الْأَكْسِرِ ... فَيَصْفَوُ مَيْسَرَ وَالضَّمَانُصِرِ

قُتِلُوا فِي: İbn Âmir te'nin şeddesiyle diğerleri şeddesiz okur.

688 (وَيَجْمَعُونَ عَالِمًا قُتِلُوا ... شُدُّ لَدُنْ خَلْفُو يَعْدُكَفَلُوا)

الَّا حَوْفُ: Ya'kûb fe'nin fethasıyla tenvinsiz olarak diğerleri damme ve tenvinle okur.

وَأَنَّ اللَّهَ: Kisâî hemzenin kesresiyle diğerleri fethasıyla okur.

وَخَاطِبِنْدَا الْكُفْرُ وَالْبُخْلَفَنَنْ ... وَفَرَّ حِظْهُرُ كَفَنُوا الْأَكْسِرُ وَأَنَّ

689 (اللَّهُ مِيحْرُ نَفِي الْكَلَامِ ضَمًّا ... مَعَكْسِرُ ضَمًّا مَالًا لِنِيَانِمَا

الْفَرْحُ: Şube, Hamza, Kisâî, Halef kaf'ın dammesi ile diğerleri fethasıyla okur.

690 (مِنْقَبِيلَسَارِ عَوَاؤُفْرُ خَالْقُرُ حُضْمُ ... صُحْبَةُ كَانِيْفِي كَانِيْفِي تَنْدُمُ)

Usûl Bölümü

المُؤْمِنِينَ: Verş, Ebu Cafer ve Ebu Amr ibdal ile hulf ile okur. Hamza vakfederek ibdal ile okur. Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

قِتَالًا لَا تَبْعَانَاكُمْ: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا: Bu vb. yerlerde Hamza tahkik ve hemzenin ibdali ile vakfeder.

691: يَسْتَبْشِرُونَ Bu vb. yerlerde Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

مِنْ خَلْفِهِمْ: Ebu Cafer ihfa ile okur.

عَلَيْهِمْ: Hamza ve Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

686 Tayyibe, Beyit 543.

687 Tayyibe, Beyit 517.

688 Tayyibe, Beyit 542.

689 Tayyibe, Beyit 544-545.

690 Tayyibe, Beyit 538.

691 Âl-i İmrân 3/171.

İdğam Bölümü (Sağîr)

فَدَّ جَمَعُوا: Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâî, Halef.

İdğam Bölümü (Kebîr)

الَّذِينَ نَأْفُقُوا - وَقِيلَ لَهُمْ - أَعْلَمُ بِمَا قَالَهُمْ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

الَّذِي هُمْ: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

فَرَادَهُمْ: Hamza, İbn Zekvan ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okurlar.

رِضْوَانٍ: Şube ra'nın dammesiyle diğerleri kesresiyle okur.

يَحْزُنُكَ: Nâfi' ye'nin dammesi ve ze'nin kesresiyle diğerleri ye'nin fethası ve ze'nin dammesiyle okur.

(اللَّهُرُّ مِيخْرُ نَفِيَالِكُلَا ضَمَمًا ... مَعَكْسِرُ ضَمَمًا مَالًا نَبِيَاتِمَا)⁶⁹²

وَلَا يَحْسِبَنَّ: Hamza te ile diğerleri ye ile okur. İbn Âmir, Hamza, Âsım ve Ebu Cafer sin'in fethasıyla diğerleri kesresiyle okur.

(وَخَاطِبِنْدَا الْكُفْرَ وَالْبُخْلِفَنُّ ... وَفَرِحَظْهَرُ كَفَسُوا الْكِسْرَ وَأَنَّ)⁶⁹³

يَمِيرُ: Hamza, Kisâî, Ya'kûb ve Halef ilk ye'nin dammesi ve mim'in fethası ve kesresiyle ve ikinci ye'nin şeddesiyle, diğerleri ye'nin fethası, mim'in kesresi ve ye'nin sükunuyla okur.

(يَمِيرُ ضَمَمًا فَتَحَوْ شَدَّ هُطَعَنَّ ... شَفَامَعَايَكُنِّيَاوَجَهَلَنَّ)⁶⁹⁴

بِمَا تَعْمَلُونَ: İbn Kesîr, Ebu Amr ve Ya'kûb ye ile diğerleri te ile okur.

Usûl Bölümü

وَفَضْلٍ لَمْ: Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

⁶⁹² Tayyibe, Beyit 545.

⁶⁹³ Tayyibe, Beyit 544.

⁶⁹⁴ Tayyibe, Beyit 546.

سُوءٌ وَاتَّبِعُوا⁶⁹⁵ Bu vb. yerlerde Halef ğunnesiz okur.

وَخَافُونَ: Ebu Amr ve Ebu Cafer vaslederek ye'yi isbat ile okur. Ya'kûb mutlak olarak okur.

تُخْرُونَفِيَاتَقُونِيَاخْشَوْنَوَلَا ... وَاتَّبِعُونِزُخْرُفِقَتَوْحَلَا)
خَافُونَفِيَاتَشْرُكْتُمُونَفَدْهَذَا ... نَعْنُهُمْكَيْدُونَالَا عَزْ اِفْلَدَى⁶⁹⁶

مُؤْمِنِينَ: Bu vb. yerlerde Hamza vakfederek ibdal ile Verş ve Ebu Cafer mutlak olarak, Ebu Amr hulf ile okur, Ya'kûb hulf ile he-i sekt ile vakfeder.

لَنْ يَضُرُّوا: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

الْآخِرَةَ-مِيرَاتُ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

خَيْرٌ- خَيْرًا-حَبِيرٌ: Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

يَجْعَلُ لَهُمْ- فَضْلِهِ:هُوَ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İmâle Bölümü

أَلَيْهِمْ: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak terkik ile hulf ile okur.

يُسَارِعُونَ: Durî el-Kisâî.

مَشْكَاةٍجَبَّارٍيَمْعَانَصَارِي ... وَبَابِسَارِعُواوَأَخْلَفَالْبَارِي⁶⁹⁷

سَكَتُتَبُّ: Hamza dammeli ye ile ve te'nin fethasıyla okur.

يَمِيرُضَمًّافَتَحَوْشَدِّدُحُطْعُنْ ... شَفَامَعَايَكْتُبِيَاوَجَهْلُنْ⁶⁹⁸

الْأَنْبِيَاءُ: Nâfi' hemze ile diğerleri ye ile okur.

وَالرُّبْرِ: İbn Âmir esreli be ile diğerleri bunun hazfi ile okur.

قَتَلَارُفَعُوايَقُولُيَأْفُزُيَعْمَلُو ... حَقُّوَفِيَالرُّبْرِبِالْبَاكَمَلُوا⁶⁹⁹

وَالْكِتَابِ: Hişâm hulf ile ve cer'e işaret olarak be ile diğerleri bunun hazfi ile okur.

قَتَلَارُفَعُوايَقُولُيَأْفُزُيَعْمَلُو ... حَقُّوَفِيَالرُّبْرِبِالْبَاكَمَلُوا

⁶⁹⁵ Âl-i İmrân 3/174.

⁶⁹⁶ Tayyibe, Beyit 413-414.

⁶⁹⁷ Tayyibe, Beyit 289.

⁶⁹⁸ Tayyibe, Beyit 546.

⁶⁹⁹ Tayyibe, Beyit 547.

700 (وَبِالْكِتَابِ الْخُلْفِ يُدَبِّرُونَ ... وَيَكْتُمُونَ خَبْرًا صَفْوَىٰ حَسْبَيْنِ

Usûl Bölümü

تَصْبِرُوا: Ezrak ra'yı hulf ile terkik ile okur.

حَقِّ وَنَقُولُ: Halef ğunnesiz okur.

بِظَلَامٍ: Ezrak lam'ı tağliz ile hulf ile okur.

صَادِقِينَ: Bu vb. yerlerde Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

فَلِمَ: Bezzi ve Ya'kûb he-i sekt ile hulf ile vakfeder.

جَاؤُا: Bu vb. yerlerde Ezrak üç elif medd-i bedel ile okur.

İdğam Bölümü (Sağîr)

701: لَقَدْ سَمِعَ-قَدْ جَاءَكُمْ Ebu Amr, Hişâm, Hamza, Kisâî, Halef.

İdğam Bölümü (Kebîr)

نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ-رُحْرَحَ عَنِ الْعُرُورِ لُنُبُلُونَ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

İdğam edenler (رُحْرَحَ عَنِ) lafzında Ebu Amr'dan ayrılmışlardır.

İmâle Bölümü

جَاءَكُمْ: İbn Zekvan, Hamza, Halef ve Hişâm'ın tariki Dâcûnî hulf ile okur.

عَنِ النَّارِ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur. Sûsî revm ile birlikte feth, imale ve taklil ile vakfeder.

الدُّنْيَا: Hamza, Kisâî, Halef ve Durî hulf ile Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

أَدَى: Vakfederek okuyanlar: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak hulf ile taklil ile okur.

لَتُبَيِّنَنَّهَ-تَكْتُمُونَهُ: İbn Kesîr, Ebu Amr ve Şube ye ile diğerleri te ile okur.

702 (وَبِالْكِتَابِ الْخُلْفِ يُدَبِّرُونَ ... وَيَكْتُمُونَ خَبْرًا صَفْوَىٰ حَسْبَيْنِ)

700 Tayyibe, Beyit 547-548.

701 Âl-i İmrân 3/181.

702 Tayyibe, Beyit 548.

لَا تَحْسَبَنَّ: Âsım, Hamza, Kisâi, Ya'kûb ve Halef te ile diğerleri ye ile, İbn Âmir, Âsım, Hamza, Ebu Cafer sin'in fethası diğerleri kesresiyle okur.

(وَخَاطِبِنْدَا الْكُفْرَ وَالْبُخْلَفَنُّ ... وَفَرِحَظَهْرَ كَفَسُوا الْكِسْرَ وَأَنْ) ⁷⁰³

تَحْسَبَنَّهَمْ: İbn Kesîr, Ebu Amr ye ile ve sin'in kesresi ve be'nin dammesiyle, İbn Âmir, Âsım, Hamza ve Ebu Cafer te ile ve sin'in ve be'nin fethasıyla, diğerleri te ile ve sin'in kesresi ve be'nin fethasıyla okur.

(وَبِالْكِتَابِ الْخُلُوفِ أَدْيِيْبِيْنُّ ... وَيَكْتُمُوْا نَحْبِرُ صِفُوْا يَحْسَبَنَّ) ⁷⁰⁴

Usûl Bölümü

فَتَبْدُوْهُ: ⁷⁰⁵ Bu vb. yerlerde İbn Kesîr sıla ile okur.

أَنْ يُحْمَدُوا: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

عَدَابُ إِلَيْمِ: Bu vb. yerlerde Verş nakil ile İbn Zekvan, Hafs, Hamza ve İdris sekteli ve sektesiz okur, Hamza ayrıca vakfeder ve nakil ile okur.

فَدِيرُ: Bu vb. yerlerde Ezrak ra'yı terkik ile hulf ile okur.

سَيِّئَاتِنَا: Ezrak 3 elif medd-i bedel ile okur. Hamza hemze'nin ye'ye ibdali ile vakfeder.

İdğam Bölümü (Sağîr)

فَاغْوِرُ لَنَا: Durî'den naklen Ebu Amr hulf ile okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ- النَّارِ رَبَّنَا- رَبَّنَا الْأَبْرَارِ: Ebu Amr ve Ya'kûb'dan naklen hulf ile okunur.

وَلَيْسَادُ غَامُوقَافَانِسَكُنُّ ... يَمْنَعُمَايْمَا الْكِسْرَ وَعَنْ

(سُوْسِيْخْلَافُوْلِبَعْضِيْقَلَا ... وَمَايْذِيَالْتَنُوِيْنُخْلَفِيْعَتَلَا) ⁷⁰⁶

⁷⁰³ Tayyibe, Beyit 544.

⁷⁰⁴ Tayyibe, Beyit 548.

⁷⁰⁵ Âl-i İmrân 3/187.

⁷⁰⁶ Tayyibe, Beyit 323-324.

İmâle Bölümü

لِلنَّاسِ: Durî Ebu Amr'dan naklen hulf ile okunur.

النَّارِ: أنصَارٍ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

Sûsî feth, taklil ve imale ile vakfeder.

الأَبْرَارِ: 707 Ebu Amr, Kisâî, bizzat Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

Hamza imale ve taklil ile okur. Hallad feth ile okur. Sûsî üç elif ile vakfeder.

يَعْرَنُكَ: Ruveys nun'un sükunu ile diğerleri fethasıyla ve şeddeli okur.

شَفَايَعْرَنُكَ الْخَفِيفُ حِطْمُنُ ... أَوْ تُرِيْنُو يَسْتَخِفُّنَدُّ هَبْنُ

708 (وَقَفِيدًا بِأَلْفِ عُصْوَتَمْرُ ... شَدَدًا لِكِنَّا الَّذِينَ كَالرُّمْرِ

لِكِنِ الَّذِينَ: Ebu Cafer nun'un fethası ile şeddeli okur. (لِكِنِ) lafzını diğerleri sakin okur ve kesreyle vasleder.

709 (وَقَفِيدًا بِأَلْفِ عُصْوَتَمْرُ ... شَدَدًا لِكِنَّا الَّذِينَ كَالرُّمْرِ

Usûl Bölümü

لَأَكْفُرَنَّ: Ezrak ra'yı terkik ile okur.

سَيِّئَاتِهِمْ: Ezrak üç elif medd-i bedel ile okur. Hamza hemze'nin ye'ye ibdali ile vakfeder.

مَأْوِيَهُمْ: İsbahânî, Ebu Cafer, Ebu Amr hulf ile ibdal ile okur, Hamza ibdal ile vakfeder.

وَيَسْنَ-يُؤْمِنُ: Verş, Ebu Cafer, Ebu Amr hulf ile ibdal ile okur, Hamza ibdal ile vakfeder.

حَيْرٌ: اصْبِرُوا وَصَابِرُوا: Ezrak ra'yı hulf ile terkik ile okur.

حَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ: 710 Bu vb. yerlerde Ezrak, Şube, Hamza, Kisâî ve Halef dışındakiler ğunneli ve ğunnesiz okur.

لَمَنْ يُؤْمِنُ: Bu vb. yerlerde Halef ve Darir ğunnesiz okur.

707 Âl-i İmrân 3/193.

708 Tayyibe, Beyit 550-551.

709 Tayyibe, Beyit 551.

710 Âl-i İmrân 3/198.

أَلَيْهِمْ: Hamza ve Ya'kûb he'nin dammesiyle okur.

İdğam Bölümü (Kebîr)

لَا أُضِيعُ عَمَلٍ: Ebu Amr ve Ya'kûb hulf ile okur.

İmâle Bölümü

أُنْتَلَى: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak ve Ebu Amr taklil ile hulf ile okur.

مَأْوِيَهُمْ: Hamza, Kisâî, Halef. Ezrak taklil ile hulf ile okur.

دِيَارِهِمْ: Ebu Amr, Durî el-Kisâî, Sûsî hulf ile Ezrak taklil ile okur.

لِلْأَثَرِ: Ebu Amr, Kisâî, bizzat Halef ve Sûsî hulf ile Ezrak taklil ve imale ile, Hamza taklil ile, Halled feth ile okur. Sûsî üç elif ile vakfeder.

SONUÇ

Kıraâtler, Allah'ın, kullarına bir hafiflik ve kolaylık olsun diye Kur'ân'ın kendisiyle okunmasını mübah kıldığı lügat ve ses farklılıklarıdır. Bu farklılıkların sebebi Kuran'ın Hz. Peygambere farklı vücûhât üzere inzal olunmasıdır. Bu hakikatten dolayıdır ki Hz. Peygamber farklı vücûhâta cevaz vermiş ve böylece insanların Kur'ân-ı Kerîm'i okuma hususundaki güçlükleri ortadan kaldırmıştır.

Bu minvalde Hz. Peygamber'den nakledilen ve cevaz verdiği okunuş tarzları sahabe tarafından tabîine nakledilmiştir. Tabîin de kıraâte dair devraldıkları bu mirası daha da sistemleştirerek kıraât ilminin temellerini atmışlardır.

Esasen konuları oldukça dağınık bir şekilde farklı kaynaklarda yer alması hasebiyle bu sahada araştırmacılar yeteri derece de faydalanamamaktadırlar. Burada büyük bir çalışma boşluğunun olduğu âşikardır.

Dolayısıyla bir kıraât usûlü araştırması olan bu çalışmamız, kıraât ilminin kaynaklarında dağınık bir şekilde bulunan Takrîb usûlüne (Aşere-i Kübrâ) dair bilgileri bilimsel bir metotla bir araya getirerek sistemli bir şekilde kıraât araştırmacılarının istifadesine sunulmuştur.

Fakat tüm çabalarımıza rağmen çalışmamızın konumuzu bütün yönleriyle eksiksiz olarak ortaya çıkardığı iddasında değiliz. Zaten böyle bir iddanın bir karşılığında yoktur. Çünkü konumuz geniş olduğu için biz sadece genel hatlarıyla meseleyi incelemeye ve sistemleştirmeye çalıştık.

Haddi zatında konumuzdaki pek çok başlıklar bir tez konusu olabilecek mahiyettedir. Dolayısıyla bu çalışmanın bundan sonra bu alanda yapılacak çalışmaların önünü açacağına inanıyoruz.

Elimizdeki mevcut kıraât kaynaklarının çoğu kütüphanelerde yazmalar halinde kıraât araştırmacılarını beklemektedir. Söz konusu eserlerin tahkik ve tercüme yoluyla ilim câmiasına kavuşturulması elzemdir.

İslami İlimler ve İlahiyat Fakültelerinde Tefsir Anabilim Dalı'nın bünyesinde yürütülen kıraât araştırmaları maalesef ihtiyaca cevap verememektedir. Bunun en

temel sebebi kıraât ilminin müstakil bir anabilim dalı haline gelmemesinden ve bu alanda akademik araştırmacılarının yetiştirilememesidir. Bu eksikliklerin giderilmesi durumunda kıraât ilminin hak ettiği yere ulaşacağı muhakkaktır.

KAYNAKÇA

Ali Osman Yüksel, *İbn Cezerî ve Tayyibetü'n-Neşr*, (Şerhu Tayyibeti'n-Neşr fi'l kıraâti'l-aşr), İstanbul 2012.

Âsım Efendi, *Kāmus Tercümesi* Mütercim Ahmed (*el-Okyânüsü'l-basît fi tercemeti'l-Kāmûsi'l-muhît*), İstanbul, m.1887, h. 1304-1305, c. I-IV.

Birişik, Abdülhamit, "Kıraât" Md. *DİA*, XXV, 427.

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl b. İbrâhîm, *el-Câmiu's-Sahîh*, I-VIII, İstanbul 1401/1981.

_____, *Fezailü'l-Kur'ân*, yy. trs.

Çetin, Abdurrahman, *Kur'ân-ı Kerim'in İndirildiği Yedi Harf ve Kıraâtlar*, İstanbul 2010.

Dânî', Ebû Amr, Osman b. Sâid *Kitabü't-Teysir fi'l-Kıraâti's-Seb'*, yy. trs.

ed-Dimyâti, Ahmed b. Muhammed b. Abdilgani, *İthâfu Fudalâi'l-Beşer fi'l-Kıraâti'l Erba'ati 'Aşere*, Matbaayı Âmire, İstanbul 1285/1865

Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'ân-ı Kerim Meâli*, Ankara 2011.

Ensari, Ebu Ca'fer Halef b. el-Baziş, *Kitabu'l-ikna fi'l-Kıraâti's-Seb'a*, yy. trs.

Haruf, Muhammed Fedih, *el-Müyesser fi'l-Kıraât*, yy. trs.

Hüsni Şeyh Osman, *Hakku't Tilaveh*, yy. trs.

İbnu'l-Cezerî, Ebu'l-Hayr Muhammed b. Muhammed ed-Dımaşkî (ö. 833/1429), *en-Neşr fi'l-Kirâ'âti'l-Âşr*, (thk. Ali Muhammed ed-Debba'), Mısır, I-II, yy. ts.

_____, *Ğâyetu'n-Nihâye fi Tabakâti'l-Kurrâ*, (thk. G. Bergstraesser), I-II, Mısır 1351/1932.

_____, *Müncidü'l-mukri'in ve mürşidü't-tâlibîn*, yy. trs.

_____, *Tahbîru't-Teysir*, yy. trs.

_____, *Takrîbü'n-Neşr fi'l-kirâ'âti'l-'aşr*, yy. trs.

- _____, *Tayyibetü'n-Neşr fi'l-kırâ'âti'l-'aşr*, yy. trs.
- _____, *ed-Dürre fi kırâ'âti's-selâseti'l-mütemmime li'l-'aşere*, (nşr: İbrahim Atve) Mısır, yy.1986.
- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd el-Kazvîni (ö. 273/887), *es-Sünen*, I-II, İstanbul 1401/1981.
- İbn Manzûr, Ebu'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem (ö. 711/1311), *Lisânü'l- Arab*, I-XIV, Beyrut 1374/1955.
- Kâdî, Abdülfettah, *el-Büdüru'z-zahira fi'l- kırâati'l aşerati'l-mütevâtira*, Beyrut, Dârü'l-Kitab el-Arabî, 1981.
- Karaçam, İsmail, *Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okuma Kaideleri*, 6. Baskı, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2010.
- Kari, Ali, *el-Minahü'l Fikriyye alâ Metni'l Cezerîyye*, yy. trs.
- Mar 'aşî, Saçaklızâde, Muhammed b. Ebu Bekr, *Beyânü Cühdi'l-Mukil*, Konya-1286
- Muhaysin, Muhammed Sâlim, *el-Mühezzeb fi'l- Kırâati'l -Aşr*, Kahire b. 1984.
- Müslim, Ebu'l-Huseyn Müslim b. Haccâc en-Nisâbüri, *el-Câmiü's-Sahih (Sahihu Müslim)*, I-III, İstanbul 1401/ 1981.
- Nevevî, Ebû Zekerîyyâ Muhyiddîn Yahyâ b. Şerefuddîn, *Sahihu Müslim bi Şerhi'n-Nevevî*, I-XVIII, Lübnan 1392/1972.
- Nüveyrî, Muhammed b. Muhammed, *Şerhu't-Tayyibe*, yy. trs.
- el-Paluvî, eş-Şeyh Hamid b. Abdülfettah, *Zübdetü'l-İrfan fi Vücûhi'l-Kur'an*, Matbu tez (Mustafa Atilla Akdemir Zübdetü'l-İrfan adlı eserinin metodolojik tanımı ve tahkiki), Hilal yay. İstanbul 1999.
- Rûmî, Muhammed Emin b. Abdullah, *Umdetü'l-Hallan fi idahi Zübdeti'l-İrfan (li'l-Palevi)*, İstanbul.
- Salih, Subhi, *Mebâhis fi Ulumi'l-Kur'an*, yy. trs.
- Sibeveyh, Muhammed Ebû Bişr Amr b. Osmân b. Kanber el-Hârisî (ö. 180/796) *Kitâbü Sibeveyh*, Mısır, h. 1316 (I-II)
- Suyûtî, Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr, *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'an*, I-II, Beyrut 1412/1992.

Şâtîbî, Kâsım b. Fîrruh, *Hırzû'l-Emânî ve Vechü't-Tehânî*, (yazma) yy. trs.

Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr, *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, I-XXX, 3. baskı, Mısır, 1968/1321.

Talip Akbal, *İstanbul Haseki Eğitim Merkezi Ders Notları*, yy. trs.

Tehânevî, Muhammed b. Ali b. Ali, *Kitabu Keşşâfü Istilâhâti'l-Fünûn*, I-II, İstanbul 1984.

Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa, *es-Sünen*, I-IV, İstanbul 1401/1981.

Zemahşerî, Ebu'l-Kâsım Carullah Mahmûd b. Ömer, *Esâsü'l-Belâğa*, Beyrut 1385/1965.

Zerkânî, Muhammed Abdülazîm, *Menâhilü'l-İrfân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, (thk. Ahmed Şemsuddîn), I-II, Beyrut 1409/1988.

Zerkeşî, Bedruddîn Muhammed b. Abdillâh, *el-Burhân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, (thk. Muhammed Ebu'l-Fazl İbrâhîm), Beyrut 1391/1972.

Zihnî, Mehmet *el-Kavlü's-Sedid fî İlmi'Tecvîd*, İstanbul-1328.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı:	Selim MENTEŞELİ
Doğum Yeri ve Tarihi	02.11.1983 – BOZDOĞAN
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı
Bildiği Yabancı Diller	Arapça
Bilimsel Faaliyetleri	Kıraat İlmi
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Diyanet İşleri Başkanlığı
İletişim	
E-Posta Adresi	selimmenteseli@gmail.com
Tarih	